ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

ΤΕΥΧΟΣ 30
ΑΠΡΙΛΗΣ - ΜΑΗΣ 2001
ΤΙΜΗ 750 δρχ.

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΝΙΚΗ

ΟΙ ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΕΣ ΣΤΗ ΓΕΝΟΒΑ

ΝΕΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" είναι το δίμηνο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

Εκδότης:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπεύθυνη σύνταξης:
[illegible]
Διανομή:
[illegible]
Εκτύπωση:
[illegible]
Γραφεία Περιοδικού:
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω"
Τ.Θ. [illegible] Αθήνα
Κεντρική διάθεση:
ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ,
[illegible]

Μια μεγάλη νίκη

- να δώσουμε συνέχεια

Τι διαφορά μέσα σ' ένα χρόνο! Οι συγκλονιστικές Πανεργατικές Απεργίες ενάντια στο Ασφαλιστικό, σφράγισαν τον ένα χρόνο από την περσινή εκλογική νίκη του Σημίτη. Τότε, αμέσως μετά τις εκλογές του Απρίλη 2000, οι πιο απαισιόδοξοι θεωρούσαν το αποτέλεσμα των εκλογών ήττα των εργατών, και οι λιγότερο απαισιόδοξοι έλεγαν ότι ο Σημίτης κέρδισε τις εκλογές στηριγμένος στις πλάτες ενός απογοητευμένου και παραιτημένου εργατικού κινήματος. Το ίδιο, λίγο-πολύ, πίστευε και ο ίδιος ο Σημίτης. Γι' αυτό και σαν επανεκλεγμένη κυβέρνηση διακήρυξε το περασμένο καλοκαίρι ότι θα προωθούσε ένα "εμπροσθοβαρές" πρόγραμμα αλλαγών, με την προοπτική ότι θα περνούσε γρήγορα όλα τα πικρά μέτρα σε βάρος των εργατών. Επίσπευση ιδιωτικοποιήσεων σε ΟΤΕ, Ολυμπιακή κλπ., μείωση του ρόλου του δημοσίου στην Υγεία και στην Παιδεία, γενίκευση των ελαστικών εργασιακών σχέσεων και διεύρυνση των αλλαγών που είχε ξεκινήσει η ΝΔ στο Ασφαλιστικό με τους νόμους του 1990-92.

Κι όμως, ο απολογισμός της χρονιάς για τον Σημίτη κλείνει με μια συγκλονιστική νίκη των εργατών στο Ασφαλιστικό και με τους εργατικούς χώρους να βρίσκονται σε αναταραχή. Τα νοσοκομεία, που είχαν ανοίξει το χορό της αναταραχής, είναι αυτά που τον συνεχίζουν. Ο υπουργός Υγείας Παπαδόπουλος είχε μεθοδεύσει την προώθηση των αλλαγών στο ΕΣΥ σπάζοντας το σχετικό νομοσχέδιο σε 5 κομμάτια, αλλά αυτό δεν μείωσε τις αντιστάσεις. Το αντίθετο. Οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία όχι μόνο εξακολουθούν να απορρίπτουν τα νομοσχέδια του Παπαδόπουλου όπως και τα μέτρα του Γιαννίτση για το Ασφαλιστικό, αλλά διεκδικούν ένταξη στα Βαρέα Ανθυγιεινά Επαγγέλματα (δηλαδή σύνταξη στα 55), αυξήσεις 100.000 στους μισθούς και 6.000 νέες προσλήψεις για το ΕΣΥ.

Αυτές οι εξελίξεις έχουν προκαλέσει ανησυχίες στους καπιταλιστές και γι' αυτό η Γενική Συνέλευση του ΣΕΒ μετατράπηκε σε παρέλαση "ανησυχούντων" που απαιτούν από την κυβέρνηση να επιταχύνει τις "διαρθρωτικές αλλαγές". Πέρσι τέτοια εποχή όλοι οι σχολιαστές συμφωνούσαν ότι ο Σημίτης ήταν ο εκλεκτός του ΣΕΒ και κέρδισε τις εκλογές χάρη στην εύνοιά τους. Τώρα η σχέση έχει αρχίσει να ξυνίζει.

Αυτό δεν αποτελεί κάποια ελληνική "ιδιαιτερότητα". Οι αιτίες βρίσκονται σε δυο καθοριστικούς παράγοντες που τους βλέπουμε να λειτουργούν διεθνώς. Τη στροφή της οικονομικής κατάστασης προς την κρίση και την πορεία του εργατικού κινήματος προς την ανάκαμψη.

Οι οικονομικές εξελίξεις δίνουν συνεχώς μηνύματα για κάμψη και ύφεση. Δεν υπάρχει ούτε ένας διεθνής οργανισμός, ούτε μια κυβέρνηση που να μην έχει αναθεωρήσει τις

Από τη δεύτερη Πανεργατική στις 17 Μάη

Από την απεργιακή διαδήλωση των νοσοκομείων στις 10 Μάη

προβλέψεις για την οικονομική δραστηριότητα προς τα κάτω. Στην αρχή της χρονιάς υπήρχαν φωνές που έλεγαν ότι η αμερικάνικη οικονομία επιβραδύνεται, αλλά η Ευρώπη δεν θα επηρεαστεί. Τώρα οι ανησυχίες αγκαλιάζουν την ίδια την καρδιά της ευρωπαϊκής οικονομίας, τη Γερμανία.

Ο Παπαντωνίου προσπάθησε αρχικά να προβάλει ένα παρόμοιο ισχυρισμό λέγοντας ότι η ΕΕ προβλέπει αναθεώρηση του ελληνικού ρυθμού ανάπτυξης προς τα κάτω "μόνο κατά 0,1%". Αλλά, όσο ηλίθια ήταν η ιδέα ότι η Ευρώπη δεν θα επηρεαστεί από τις ΗΠΑ, δέκα φορές πιο ηλίθια είναι η σκέψη ότι ο ελληνικός καπιταλισμός θα αποφύγει μια πανευρωπαϊκή ύφεση.

Οι ελπίδες των καπιταλιστών ότι ο προϋπολογισμός θα τους χαρίσει χορό τρισεκατομμυρίων για την Ολυμπιάδα 2004, για φοροαπαλλαγές και για εξοπλιστικά προγράμματα, στηρίζονται σε προβλέψεις για ρυθμούς ανάπτυξης 4-5% τα χρόνια 2001-2004. Η αναθεώρηση των προβλέψεων προς τα κάτω ανοίγει ένα γύρο σκληρών επιλογών και διλημμάτων. Κανένας καπιταλιστής δεν θέλει να δει το δικό του μερίδιο να κόβεται και όλοι μαζί γκρινιάζουν για τις ιδιωτικοποιήσεις που άργησαν και πιέζουν για περικοπές σε βάρος των εργατών. Η σκέψη ότι αντί για φοροαπαλλαγές για τα κέρδη τους μπορεί να αντιμετωπίσουν εργατικά αιτήματα για μεγαλύτερη φορολόγηση του πλούτου για χάρη των ασφαλιστικών ταμείων, τους κάνει να αισθάνονται ρίγη "ιερής αγανάκτησης και φρίκης".

Και βέβαια ο ΣΕΒ καταλαβαίνει πολύ καλά ότι μετά την έκρηξη των πανεργατικών, όλες οι συνδικαλιστικές ηγεσίες πιέζονται να προβάλουν τέτοια εργατικά αιτήματα. Το εργατικό κίνημα επιστρέφει και τα επιτελεία των εργοδοτών το βλέπουν.

Και αυτή η εξέλιξη είναι ορατή διεθνώς. Στη Γαλλία, οι εργαζόμενοι στις συγκοινωνίες με αιχμή τους σιδηροδρομικούς έχουν κάνει έξι 24ωρες με αίτημα τη σύνταξη στα 55. Στη Γερμανία, οι πιλότοι άνοιξαν το χορό των διεκδικήσεων για αυξήσεις στους μισθούς με μια νίκη. Ακόμα και στη Βρετανία, όπου η απεργιακή ανάκαμψη είναι η πιο αργή σε όλη την Ευρώπη, οι ταχυδρομικοί έστειλαν το μήνυμα με μια νικηφόρα παράνομη απεργία μέσα στην προεκλογική περίοδο!

Δεν πρόκειται "απλά και μόνο" για σημάδια μεγαλύτερης μαχητικότητας. Η επίδραση του αντικαπιταλιστικού κινήματος γίνεται πηγή έμπνευσης σε όλο και μεγαλύτερα κομμάτια της εργατικής τάξης. Στο Κεμπέκ, οι αντικαπιταλιστές διαδηλωτές που ξήλωσαν το "φράχτη του αίσχους" γύρω από τη Σύνοδο Κορυφής των ηγετών της αμερικάνικης ηπείρου, τράβηξαν στο πλευρό τους ολόκληρα τμήματα του συνδικαλιστικού κινήματος. Τα φαινόμενα του Σιάτλ και της Νίκαιας επαναλήφθηκαν, επιβεβαιώνοντας ότι δεν πρόκειται για απομονωμένες περιπτώσεις αλλά για γενικευμένη τάση, που βέβαια ισχύει και στην Ελλάδα. Οι εργαζόμενοι που μπορεί να ψήφισαν ΠΑΣΟΚ έδωσαν μαζικά το "παρών" στις πανεργατικές και ενθουσιάζονται με τα αντικαπιταλιστικά συνθήματα της Γένοβας.

Ανάμεσα στις 26 Απρίλη και στις 17 Μάη, πολλές επιχειρήσεις προσπάθησαν να "πατήσουν πόδι" για να μειώσουν τη συμμετοχή των εργαζομένων στην απεργία. Στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, απέτυχαν. Οι εργαζόμενοι είχαν την αυτοπεποίθηση να επιβάλουν την επιστροφή του μαχητικού συνδικαλισμού σε χώρους που απουσιάζε τα τελευταία 15 χρόνια. Αυτά ήταν "εικόνες από το μέλλον", σαφή μηνύματα για το τί γίνεται στους εργατικούς χώρους όταν το κίνημα μπαίνει ξανά σε περίοδο ανάκαμψης. Τα λόγια των ίδιων των απεργών ήταν χαρακτηριστικά:

"Εχουν δουλέψει 30 άτομα στην παραγωγή, σε σύνολο 250. Εχουμε να κατέβουμε σε απεργία 16 χρόνια... Σημασία έχει η συνέχεια, αλλά το σημαντικό είναι ότι έγινε αυτό το βήμα" -εργαζόμενη στην Τριούμφ

"Το σωματείο έχει δημιουργηθεί έδω και τρία χρόνια. Είχε διαλυθεί, το ξαναφτιάξαμε πάλι. Κατεβήκαμε 200 εργαζόμενοι οδηγοί. Μπορούμε και πρέπει να νικήσουμε" -οδηγός φορτηγού αυτοκινήτου

"Αγωνιζόμαστε να μην περάσουν αυτά τα μέτρα που μας θίγουν ως γυναίκες, οι οποίες έχουμε προσφέρει μια ζωή και βλέπουμε ότι συντρίβονται όλες οι προσφορές μας. Εχουμε τουλάχιστο 20 χρόνια να απεργήσουμε έτσι όπως σήμερα" -εργαζόμενη σε ασφαλι-

στική εταιρία.

"Μας έχουν βάλει στα Σώματα Ασφαλείας μόνο και μόνο για να μας στερούν το δικαίωμα στην απεργία. Δεν είμαστε ένοπλο Σώμα, είμαστε δίπλα στον πολίτη για την προστασία της ζωής του και της περιουσίας του. Γι' αυτό συμμετείχαμε ενεργά και με πανό και στην προηγούμενη Πανεργατική και στην Πρωτομαγιά και σήμερα" -πυροσβέστης

"Στην προηγούμενη Πανεργατική είχα κατέβει μόνος μου, τώρα κατεβήκαμε με πανό του σωματείου" -κομμωτής

"Η συμμετοχή ήταν 100% στο χώρο μας. Είμαι ηλεκτροδηγός και δεν είμαι στα βαρέα και ανθυγιεινά. Μπορώ στα 60 ή 70 χρόνια να οδηγώ τρένο με 1500 άτομα μέσα; Η κινητοποίηση του κόσμου είναι θετικό σημάδι. Χάρηκα πάρα πολύ στην προηγούμενη απεργία και βλέπω ότι αυτή η σπίθα υπάρχει και σήμερα" -εργαζόμενη στον ΗΣΑΠ

Η κυβέρνηση Σημίτη θα έχει να αντιμετωπίσει ένα εργατικό κίνημα με αυτοπεποίθηση, όσο κι αν ο ΣΕΒ απαιτεί να προχωρήσει πιο γρήγορα.

Βρισκόμαστε σε μια περίοδο που η τοξική πόλωση εντείνεται και στην Ελλάδα και διεθνώς. Το μοντέλο της δεξιάς σοσιαλδημοκρατίας μπαίνει σε κρίση και αυτό εκφράζεται σε κάποιες χώρες με δραματικές εξελίξεις. Στην αρχή του 2000 ήταν η Αυστρία με την "γαλαζόμαυρη" κυβέρνηση ανάμεσα στους Συντηρητικούς και τους φασίστες του Χάιντερ. Τώρα βλέπουμε το ίδιο στην Ιταλία με τον Μπερλουσκόνι να δίνει την αντιπροεδρία της κυβέρνησης στον φασίστα Φίνι και το υπουργείο Εσωτερικών στον ρατσιστή Μπόσι.

Ολα αυτά δεν σημαίνουν ότι γυρίσαμε πίσω στη δεκαετία του 30. Αλλά είναι φανερό ότι οι καπιταλιστές δεν βάζουν πια όλα τα αυγά τους στο καλάθι της Σοσιαλδημοκρατίας. Υπάρχει πολύ μεγαλύτερη πολιτική αστάθεια και το ερώτημα ποιός θα βγεί νικητής έρχεται στο προσκήνιο. Η επανεμφάνιση του αντικαπιταλιστικού κινήματος γίνεται μέσα σε τέτοιες πολωμένες συνθήκες.

Γι' αυτό, θα ήταν μεγάλο λάθος για την Αριστερά να υποτιμάει το αντικαπιταλιστικό κίνημα, να το βλέπει χωριστά από την εργατική ανταρσία, σαν ένα περιθωριακό κίνημα ή το πολύ-πολύ σαν "κερασάκι" -με συμπάθεια μεν, αλλά χωρίς ιδιαίτερο βάρος.

Το ρεύμα που ξεπήδησε στο Σιάτλ δυναμώνει και αυτό δίνει δύναμη σε όλους όσους αγωνίζονται, παντού. Μετά το Κεμπέκ, η νίκη των κινητοποιήσεων στη Βαρκελώνη με την ακύρωση της συνάντησης της Παγκόσμια Τράπεζας, έχουν μετατρέψει τη Γένοβα σε πολιτικό γεγονός διεθνούς ακτινοβολίας. Οταν η ΝΕΤ κάνει εκπομπές με τον Ζοζέ Μποβέ σε αντιπαράθεση με τον απολογητή της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης Τόμας Φρήντμαν («Πρωταγωνιστές» 12/6/01) και τον δημοσιογράφο να ρωτάει τους καλεσμένους του αν είναι υπέρ ή κατά της Γένοβας, τότε ο καθένας καταλαβαίνει ότι είναι κομάτι ενός πολύ μεγάλου κινήματος.

Σε όλους τους εργατικούς χώρους οι πρωταγωνιστές των πανεργατικών απεργιών και των ανταρσιών ενάντια στον Σημίτη είναι ανοιχτοί στις ιδέες του αντικαπιταλισμού. Για πρώτη φορά από τη Μεταπολίτευση υπάρχει η δυνατότητα αυτές οι ιδέες να ξεπερνούν πολύ τον αριθμό των ξεκάθαρων επαναστατών και να αγκαλιάζουν ολόκληρα κομάτια από τη βάση των ρεφορμιστικών κομμάτων, και του ΠΑΣΟΚ και του ΣΥΝ και του ΚΚΕ.

Είναι εφικτό, σε όλους τους εργατικούς χώρους, στα συνδικάτα και στις γειτονιές να υπάρχουν οργανωμένες αντικαπιταλιστικές πρωτοβουλίες και αυτό να δίνει νέα δύναμη στο εργατικό στρατόπεδο στις επόμενες μάχες.

Μετά τις Πανεργατικές, μετά από αυτή τη μεγάλη νίκη, η βάση βρίσκεται πολύ πιο μπροστά, πολύ πιο αριστερά από τις ηγεσίες. Η ύπαρξη μιας οργανωμένης αντικαπιταλιστικής μειοψηφίας δίνει έκφραση σ' αυτή τη διάθεση, βοηθάει να δώσουμε συνέχεια στις μάχες πολύ πιο οργανωμένα. Και ταυτόχρονα βοηθάει να παλέψουμε για τη δική μας εναλλακτική προοπτική, έτσι ώστε μέσα από την κρίση της Σοσιαλδημοκρατίας να μην βγουν κερδισμένοι οι καπιταλιστές και οι φίλοι τους, αλλά ο κόσμος που αγωνίζεται για να μπουν οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη.

Οι αντικαπιταλιστές στη ΓΕΝΟΒΑ

Η Γένοβα της Ιταλίας θα είναι ο επόμενος μεγάλος σταθμός του αντικαπιταλιστικού κινήματος. Του κινήματος που ξέσπασε στο Σιάτλ τον Δεκέμβρη του 1999 και διέγραψε από τότε μια δυναμική πορεία απ' το Μιγιό, τη Μελβούρνη και την Πράγα μέχρι τη Σεούλ, τη Νίκαια, το Πόρτο Αλέγκρε και το Κεμπέκ. Το Κοινωνικό Φόρουμ της Γένοβα οργάνωσε διεθνή συνάντηση με 200 αντιπροσώπους από διάφορες χώρες στις 4 και 5 Μάη. Η συνάντηση αυτή άνοιξε με τον λιμενεργάτη συνδικαλιστή Μπρούνο Ρόσσι και συμμετείχαν αντιπροσωπείες από την Βρετανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ισπανία, την Ιταλία, την Ελλάδα, την Αργεντινή, την Ασία κ.α. Η συζήτηση επικεντρώθηκε στο πώς θα οργανωθεί μια μεγάλη κινητοποίηση με μεγάλη συμμετοχή απ' όλες τις χώρες. Ο συντονιστής της Πρωτοβουλίας "Γένοβα 2001", Πέτρος Κωνσταντίνου μετέφερε τις εικόνες της πανεργατικής έκρηξης στην Ελλάδα και πρότεινε να κηρύξουν τα ιταλικά συνδικάτα απεργιακές στάσεις για τις 20 Ιούλη. Στις 21 Ιούλη έχει οριστεί η μεγάλη διεθνής διαδήλωση ενάντια στους G8, ενώ για τις 20 Ιούλη οργανώνονται μπλόκα αποκλεισμού των δρόμων προς το συνεδριακό κέντρο. Το Κοινωνικό Φόρουμ καλεί τα συνδικάτα να κηρύξουν 2ωρη Γενική Απεργία για τις 20, και ήδη κάποια συνδικάτα έχουν ανταποκριθεί. Η 19 Ιούλη είναι μέρα αντιρατσιστικής δράσης με διαδήλωση των μεταναστών. Στη διάρκεια της βδομάδας θα πραγματοποιηθεί αντισύνοδος με συζητήσεις και εκδηλώσεις. Ολοι περιμένουν ότι πάνω από 100.000 εργάτες και νεολαίοι θα κατακλύσουν εκείνες τις μέρες τη Γένοβα.Αυτή θα είναι και η πρώτη μαζική και μαχητική απάντηση στην κυβέρνηση του Μπερλουσκόνι.

Στη Γένοβα στις 20-22 Ιούλη συγκεντρώνονται οι ηγέτες των 8 πλουσιοτέρων κρατών του κόσμου, οι 8 "πλανητάρχες" που κατευθύνουν τις τύχες του παγκόσμιου καπιταλισμού. Στην ημερήσια διάταξή θα είναι η ύφεση της αμερικάνικης οικονομίας και η απελευθέρωση της αγοράς υπηρεσιών, της Υγείας, της Παιδείας και της Κοινωνικής Ασφάλισης. Ομως, είναι σαφές ότι θα κυριαρχήσει στη συζήτηση ο "πόλεμος των άστρων" και η στρατιωτική επέμβαση στα Βαλκάνια. Γι' αυτό και όλα τα κινήματα ακτιβιστών που οργάνωσαν τις αντικαπιταλιστικές κινητοποιήσεις σ' όλο τον κόσμο καλούν στη Γένοβα με στόχο να είναι η πιο μεγάλη μέχρι τώρα διαδήλωση των αντικαπιταλιστών.

Στην Ελλάδα την 1 Μάρτη δημιουργείται η "Πρωτοβουλία Γένοβα 2001 - Παγκοσμιοποιήστε την Αντίσταση". Η Πρωτοβουλία ξεκινάει την καμπάνια της με τον αέρα της μεγάλης επιτυχίας και της συμμετοχής μας στη διαδήλωση της Πράγας. Η διακήρυξη που κυκλοφορεί η Πρωτοβουλία προσυπογράφεται από ένα ευρύ φάσμα που ανήκει στα κόμματα της αριστεράς, σε οικολογικές κινήσεις, συνδικαλιστές, καλλιτέχνες κ.α.

Ο προσανατολισμός της *Πρωτοβουλίας* είναι σαφής απ' την αρχή. Να κάνουμε πράξη το σύνθημα "Ολοι μαζί". Να χτίσουμε παντού τοπικές επιτροπές που να συσπειρώνουν όλους τους ακτιβιστές γι' αυτήν τη μεγάλη κινητοποίηση. Να αξιοποιήσουμε την αντικαπιταλιστική διάθεση σε κάθε σχολείο, σχολή, εργατικό χώρο και γειτονιά: Η Πρωτοβουλία δεν είναι μέτωπο κομμάτων, αλλά αντικαπιταλιστών που συμφωνούν να δράσουν από κοινού. Οι μεγάλες εκρήξεις του αντικαπιταλιστικού κινήματος σε όλες τις ηπείρους είναι η κοινή πηγή έμπνευσής μας, αλλά η δράση μας βρίσκεται παντού όπου ζούμε, δουλεύουμε ή σπουδάζουμε. "Σκεφτόμαστε παγκόσμια, δρούμε τοπικά" είναι ένα θαυμάσιο σύνθημα που μας χάρισε αυτό το νέο κίνημα. Αυτός ο προσανατολισμός εξασφάλισε τη σύνδεση και την κοινή δράση με μεγάλα κομμάτια αγωνιστών, οργανωμένων αλλά και ανένταχτων.

Μέσα στον Μάρτιο χιλιάδες προσυπογράφουν τη διακήρυξή της Πρωτοβουλίας και συγκροτούν δεκάδες τοπικές επιτροπές. 20 επιτροπές στις γειτονιές και τις σχολές της Αθήνας, 6 επιτροπές σε γειτονιές και σχολές της Θεσσαλονίκης, επιτροπή στην πόλη των Ιωαννίνων, επιτροπή στην Πάτρα, στο Βόλο, στο Ηράκλειο της Κρήτης, στο Ρέθυμνο, στην Ξάνθη, στη Ζάκυνθο, στο Αγρίνιο. Στην εκδήλωση που πραγματοποιεί η Πρωτοβουλία στην Αθήνα πάνω από 500 άτομα κατακλύζουν το θέατρο "Διάνα", στη Θεσσαλονίκη πανω από 200 γεμίζουν τη μεγάλη αίθουσα του Εργατικού Κέντρου, στο Γιάννενα γίνεται μια από τις μεγαλύτερες τοπικές συγκεντρώσεις, το ίδιο και παντού αλλού. Μηνύματα αλληλεγγύης έρχονται απ' τον Κριστόφ Αγκιτόν απ' το Παρίσι, απ' τον Κέβιν Ντάναχερ απ' το Σιάτλ, απ' τον Μπορίς

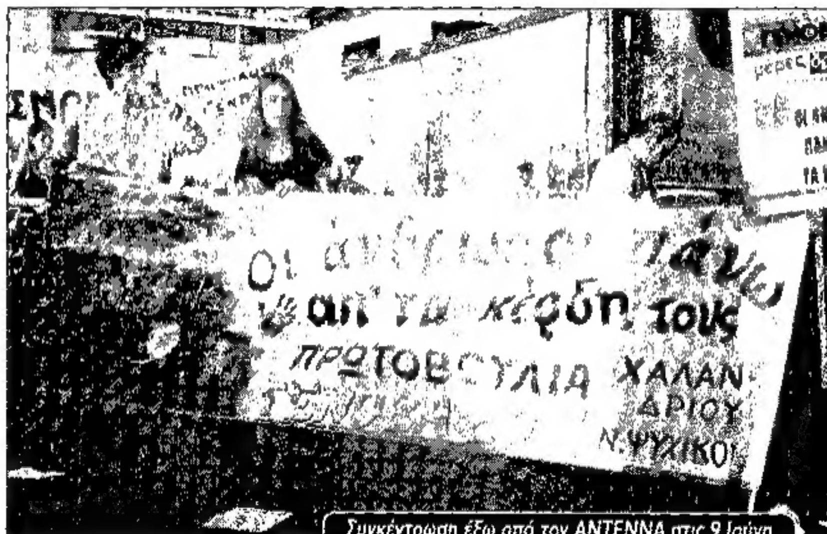

Συγκέντρωση της Πρωτοβουλίας έξω από τα Μακ Ντόναλντς στο Σύνταγμα στις 7 Ιούνη

Καγκαρλίτσκι απ' τη Μόσχα, απ' τον Τιμ Ρόμπινσον απ' το Γκέτεμποργκ, απ' τον Αλέξ Καλλίνικος απ' το Λονδίνο, απ' τον Μάικ Ντέηβις απ' τη Νέα Υόρκη, απ' τον Κάρλο Μπάχσμιτ απ' τη Γένοβα. Η ΓΣΕΕ, το ΕΚΑ, το ΕΚΘ βγάζουν ψηφίσματα υποστήριξης και συμμετοχής στην Γένοβα. Η δυναμική που προκαλεί η Πρωτοβουλία φαίνεται και στις φοιτητικές εκλογές του Μαρτίου. Στην ΑΣΚΤ κατεβαίνει ψηφοδέλτιο "Γένοβα 2001 - Παγκοσμιοποιείστε την Αντίσταση" και κερδίζει 4 απ' τις 7 έδρες στο Δ.Σ. Οι εικόνες της μαζικότητας και του πλούτου της καμπάνιας συγκεντρώθηκαν στην μπροσούρα που κυκλοφόρησε η Πρωτοβουλία και η οποία μέσα σε 1,5 μήνα έκανε 2 εκδόσεις πουλώντας σχεδόν 3.000 αντίτυπα.

Η Πρωτοβουλία συμμετέχει με μεγάλα μπλοκ στις πανεργατικές συγκεντρώσεις ενάντια στο ασφαλιστικό στις 26 Απρίλη και στις 17 Μάη. Τα συνθήματα μας εκφράζουν με τον καλύτερο τρόπο τον παλμό και τις διαθέσεις των απεργών και των διαδηλωτών: "Οι συντάξεις μας πάνω απ' τα κέρδη τους", "Ούτε μια ώρα, ούτε μια δραχμή, τα βάρη στον κάθε καπιταλιστή", "Κεμπέκ, Αθήνα, Γένοβα, παγκόσμια αντίσταση στο αφεντικό". Αυτή είναι η προοπτική για την οποία θέλουν να παλέψουν χιλιάδες απεργοί και γι' αυτό αγκαλιάζουν τα αντικαπιταλιστικά μηνύματα της Πρωτοβουλίας.

Το μήνυμα της μαζικής αντίστασης και της νίκης ενάντια στα αφεντικά στην Ελλάδα φτάνει σ' όλο τον κόσμο. Με τον αέρα των πανεργατικών η Πρωτοβουλία απλώνεται σε ακόμη περισσότερους χώρους και γειτονιές: η πρωτοβουλία δημοσιογράφων για τη Γένοβα βγάζει τη δική της εφημερίδα - τους Financial Crimes - που καλεί έξω απ' τον ΑΝΤΕΝΝΑ, η πρωτοβουλία τραπεζοϋπαλλήλων οργανώνει ανοιχτή συγκέντρωση, η πρωτοβουλία στον ΟΛΠ οργανώνει ημερίδα ενάντια στην ιδιωτικοποίηση των λιμανιών. Οργανώνονται εξορμήσεις σε σχολεία, νοσοκομεία και χώρους όπως η Ίντρακομ και η Ερικσον με στόχο να χτιστούν κι εκεί επιτροπές.

Συγκέντρωση έξω από τον ΑΝΤΕΝΝΑ στις 9 Ιούνη

Οι Μέρες Δράσης που οργανώνουμε μέσα στον Ιούνη είναι ένα ακόμη βήμα που κερδίζει νεό κόσμο και κλείνει θέσεις για τη Γένοβα. Οι Μέρες Δράσης είναι μέρες σύγκρουσης με τις πολυεθνικές των μεταλλαγμένων όπως η πικετοφορία έξω απ' τα McDonalds. Είναι σύγκρουση με τις κυρίαρχες ιδέες και τους βαρώνους των ΜΜΕ - όπως η συγκέντρωση έξω απ' τον ΑΝΤ1 ενάντια στον "Μεγάλο Αδελφό". Είναι σύγκρουση με τις ιδιωτικοποιήσεις και τη διάλυση της υγείας. Οι ανοιχτές εκδηλώσεις και συναυλίες της Πρωτοβουλίας, στα Εξάρχεια, στη Ν. Σμύρνη έγιναν σημεία συγκέντρωσης για πολύ κόσμο, νεολαίους και τοπικά συγκροτήματα. Την ίδια στιγμή η καμπάνια για τη Γένοβα γίνεται το κέντρο της συζήτησης και της διάθεσης των φοιτητών στις δεκάδες σχολές που σε περίοδο εξετάσεων βρίσκονται σε κατάληψη: οι κατειλημμένες σχολές του Πολυτεχνείου, της Νομικής και του Ψυχολογικού της Θεσσαλονίκης οργανώνουν εκδηλώσεις για το αντικαπιταλιστικό κίνημα και καλούν στις συγκεντρώσεις αλληλεγγύης στο Γκέτεμποργκ που οργανώνει η Πρωτοβουλία "Γένοβα 2001" για τις 15 Ιούνη.

Οι Μέρες Δράσης συνδέοντας τους αγώνες μέσα στην Ελλάδα με τους αγώνες του αντικαπιταλιστικού κινήματος γίνονται κέντρο αναφοράς και κινητοποίησης για εκατοντάδες νεολαίους και εργαζόμενους, δημοσιογράφους και καλλιτέχνες, οικολόγους και σοσιαλιστές. Ανθρωποι απ' τις γειτονιές και τις σχολές, εργαζόμενοι στα ΜΜΕ και σε άλλους χώρους, μουσικά συγκροτήματα και καλλιτέχνες, μια ολόκληρη γκάμα ανθρώπων αρχίζει να αναφέρεται στο αντικαπιταλιστικό κίνημα, στην Πρωτοβουλία "Γένοβα 2001" και να βλέπει τους αγώνες του σαν κομμάτι αυτού του κινήματος.

Στην τελική ευθεία για τη Γένοβα γίνεται και η μεγάλη συναυλία στο Γκάζι στις 15 Ιούνη με ομιλητή τον Μπρούνο Ρόσσι, ενώ εκατοντάδες πλέον δηλώνουν τη συμμετοχή τους στο καραβάνι. Η Γένοβα θα είναι ένα μεγάλο βήμα στην πάλη ενάντια στον καπιταλισμό. Θα είναι ένα ακόμη μήνυμα ότι η πάλη ενάντια στη βαρβαρότητα του συστήματος δυναμώνει. Αυτόν τον αέρα της νίκης θα φέρουμε όλοι πίσω στους χώρους μας για να συνεχίσουμε τη σύγκρουση με τα αφεντικά, για μια κοινωνία όπου "οι άνθρωποι θα είναι πάνω απ' τα κέρδη".

Εκδήλωση στην Πλατεία Ν. Σμύρνης στις 8 Ιούνη

Κώστας Τορπουζίδης

Ούτε μέρα παραπάνω, ούτε δραχμή λιγότερο!

Τα μέτρα του Γιαννίτση μπήκαν στο «ψυγείο», αλλά οι πιέσεις των καπιταλιστών δεν σταμάτησαν. Ο ***Λέανδρος Μπόλαρης*** εξηγεί τις αιτίες και προτείνει τις λύσεις για το ασφαλιστικό από τη μεριά των εργατών.

Η πανεργατική έκρηξη της 26 Απρίλη, ανάγκασε την κυβέρνηση του Σημίτη σε άτακτη υποχώρηση για το Ασφαλιστικό. Ο Γιαννίτσης ανακοίνωσε ότι "τα μέτρα μπαίνουν στο ψυγείο". Δεν μπόρεσε να "αποκλιμακώσει" τη μαχητική διάθεση των εργαζόμενων κάτι που έδειξε με τον πιο σαφή τρόπο η δεύτερη πανεργατική απεργία στις 17 Μάη. Τώρα ο Γιαννίτσης και ο Σημίτης διακηρύσσουν σε όλους τους τόνους ότι έχουν "καθαρίσει το τραπέζι" απ' τα μέτρα και προσπαθούν να σύρουν τις συνδικαλιστικές ηγεσίες σε "διάλογο" μοιράζοντας υποσχέσεις για ενίσχυση της κρατικής συμμετοχής στο ασφαλιστικό σύστημα, για το απαραβίαστο των κατώτατων ορίων στις συντάξεις. Είναι υποσχέσεις χωρίς ουσία.

Η επίθεση στο Ασφαλιστικό -με το πετσόκομα των συντάξεων και την αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης- είναι επιλογή της άρχουσας τάξης, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε ολόκληρη την Ευρώπη. Είναι κομμάτι της προσπάθειάς τους να εφαρμόσουν το "αμερικάνικο υπόδειγμα" των βάρβαρων επιθέσεων στην εργατική τάξη για να τονώσουν τα κέρδη τους. Γι' αυτό και ο Σημίτης και η κυβέρνησή του δεν πρόκειται να παραιτηθούν απ' τη βασική λογική των μέτρων για το Ασφαλιστικό, όσο και να λέει τώρα "συγγνώμη, λάθος".

Παρόμοιες επιθέσεις προωθούν οι καπιταλιστές σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. Στην Γαλλία η προσπάθεια των εργοδοτών να χτυπήσουν τα ταμεία και τις συντάξεις των εργατών στη βιομηχανία προκάλεσε την Γενική Απεργία στις 25 Γενάρη. Τα αφεντικά αναγκάστηκαν σε υποχώρηση. Η Ομοσπονδία Ευρωπαίων Εργοδοτών παραπονιέται στην ιστοσελίδα της, ότι ο πρόσφατος ασφαλιστικός νόμος που πέρασε από την βουλή της Γερμανίας πέρασε με πολλούς συμβιβασμούς: "Οι συντάξεις είναι το πιο ακριβό τμήμα του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού και οι μεταρρυθμίσεις αφαίρεσαν μόλις το 2% των απολαβών των συνταξιούχων" αναφέρει. Οι ευρωπαίοι καπιταλιστές θέλουν να ξεθεμελιώσουν τις κατακτήσεις των εργαζόμενων σε αυτόν τον τομέα για να φουσκώσουν τα κέρδη τους, να τονώσουν την "ανταγωνιστικότητα" των οικονομιών τους.

Η Ε.Ε. έχει αναλάβει να φέρει σε πέρας αυτή την επίθεση. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης έχει απασχολήσει επανειλημμένα την Κομισιόν και ήταν θέμα του πρόσφατου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην Στοκχόλμη. Βέβαια, οι "τεχνοκράτες" της Ε.Ε. και οι σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις δεν χρησιμοποιούν τόσο "ακομψη" γλώσσα όπως οι ευρωπαίοι εργοδότες. Μιλάνε "αντικειμενικά": Ο πληθυσμός της Ευρώπης γερνάει, λένε, η σχέση συνταξιούχων - εργαζόμενων γίνεται όλο και πιο δυσμενής και τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης δεν μπορούν να αντέξουν το βάρος, με αποτέλεσμα να συσσωρεύουν τεράστια ελλείμματα. Λίγο πολύ τα ίδια επιχειρήματα χρησιμοποιεί και η κυβέρνηση του Σημίτη. Πρέπει να γίνει παρέμβαση τώρα, είναι το μοτίβο, αργότερα θα είναι αργά.

Ποια είναι η κατάσταση

Με τις ίδιες κινδυνολογίες είχε ντύσει την επίθεση στα ταμεία και τις συντάξεις η κυβέρνηση του Μητσοτάκη. Οι νόμοι 1902/90, 1976/91 και 2084/92 επέβαλαν μείωση της κρατικής συμμετοχής στις δαπάνες τις κοινωνικής ασφάλισης, αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης για μεγάλα τμήματα εργαζόμενων (και ιδιαίτερα για αυτούς που ασφαλίζονταν μετά το 1993) καθώς και πετσόκομα των συντάξεων από 80% του συντάξιμου μισθού στο 60%. Αυτές οι συνταγές απέτυχαν να λύσουν τα προβλήματα των ταμείων και φόρτωσαν εργαζόμενους και συνταξιούχους με τα σπασμένα.

Σύμφωνα με τη μελέτη του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ ("Ενημέρωση" Μάρτης 2001) το 70% των συνταξιούχων του ΙΚΑ αμοίβεται με την κατώτερη σύνταξη. Κατά μέσο όρο το ύψος των συντάξεων στον ιδιωτικό τομέα με συμψηφισμό αυτών των Τραπεζών και των ΔΕΚΟ φθάνει τις 180.000 δρχ το μήνα, περίπου στο επίσημο όριο φτώχιας (170.000 δρχ το μήνα). Μετά τις επεμβάσεις της ΝΔ, ο μέσος όρος αναπλήρωσης του συντάξιμου μισθού από την σύνταξη βρίσκεται σήμερα στο 44% (και για όσους έχουν συνταξιοδοτηθεί μετά το 1993 μόλις στο 22%). Συντάξεις στα όρια της εξαθλίωσης, αύξηση της ηλικίας που βγαίνουν οι εργαζόμενοι στην σύνταξη. Οι οδηγοί της ΕΘΕΛ και του ΗΛΠΑΠ είναι αναγκασμένοι να βγαίνουν στην σύνταξη στα 60, το ίδιο και οι οικοδόμοι, ενώ η κοινή λογική και όλες οι επιστημονικές μελέτες λένε ότι πρέπει να βγαίνουν πολύ νωρίτερα.

Την ίδια στιγμή ο Κοινωνικός Προϋπολογισμός του 2000 (συντάξεις, δαπάνες υγείας και πρόνοιας κλπ) παρουσιάζει πλεόνασμα. Τα έσοδα για το 2000 ήταν 8.514 δις δραχμές και τα προϋπολογισμένα έξοδα 8.215 δις, δηλαδή πλεόνασμα 300 δις δραχμών. Από πού βγαίνει αυτό το πλεόνασμα; Οι δα-

πάνες για τις συντάξεις αποτελούσαν το 71,06% των εξόδων του Κοινωνικού Προϋπολογισμού το 1999. Στο χρόνο που πέρασε, ο αριθμός των συνταξιούχων αυξήθηκε κατά 360.000 άτομα. Και όμως, το 2000 το ποσοστό που πήγε για συντάξεις παρέμεινε ουσιαστικό το ίδιο, 71,55%.

Η κυβέρνηση κατάφερε να παρουσιάζει "πλεονάσματα" για να πιάσει τα κριτήρια της ΟΝΕ, αλλά δεν μπορεί να κρύψει το ποιος έχει πληρώσει. Ο Κοινωνικός Προϋπολογισμός παρουσιάζει πλεόνασμα αλλά τα ίδια τα ταμεία είναι φορτωμένα με ελείμματα. Και τώρα έχει το θράσος να λέει ότι πρέπει οι εργαζόμενοι να δεχθούν νέες θυσίες για να σώσουν τα ταμεία. Είναι το ίδιο αδιέξοδες συνταγές σαν κι αυτές του Μητσοτάκη. Γιατί οι εργαζόμενοι είναι οι μόνοι που δεν φταίνε για την κρίση του ασφαλιστικού συστήματος.

Ποιος φταίει;

Το επιχείρημα που λέει ότι η γήρανση του πληθυσμού ανατρέπει το λόγο ασφαλισμένων-συνταξιούχων φαίνεται να έχει αντικειμενική βάση. Πράγματι σήμερα αυτός ο λόγος είναι συνολικά 1:2,27 και πιο συγκεκριμένα για το ΙΚΑ είναι 1:1,30 (Στοιχεία από το περιοδικό "Ο Ασφαλισμένος" της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Προσωπικού Κοινωνικής Πολιτικής). Πέρα από τον κυνισμό μιας τέτοιας λογικής -στις αυγές του 21ου αιώνα μας λένε ότι οι εργαζόμενοι ζούμε "πολύ"- οι αριθμοί αποκαλύπτουν μόνο τη μισή αλήθεια και γι' αυτό είναι χειρότεροι και από ψέματα. Δεν υπάρχει τίποτα μοιραίο (και πολύ περισσότερο η λεγόμενη γήρανση) που να οδηγεί στην χειροτέρευση της σχέσης ανάμεσα σε ασφαλισμένους συνταξιούχους. Η αιτία βρίσκεται στον ίδιο τον τρόπο που λειτουργεί το καπιταλιστικό σύστημα σε μια περίοδο κρίσης σαν την σημερινή.

Η απάντηση των καπιταλιστών στην κρίση είναι η προσπάθεια να φορτώσουν το κόστος στην εργατική τάξη με ανεργία, λιτότητα, πετσόκομα των δημόσιων υπηρεσιών, ιδιωτικοποιήσεις και πίεση να δουλεύουμε πιο πολύ και πιο γρήγορα (οι "ευέλικτες" εργασιακές σχέσεις). Η κάθε μια από αυτές τις επιθέσεις προκαλεί αιμορραγία στα ταμεία και χειροτερεύει τα πράγματα για εργαζόμενους και συνταξιούχους.

Οι καπιταλιστές, μέσω των τραπεζών πάντοτε απομυζούσαν τα ταμεία. Ηδη με νόμο του 1950, τα ασφαλιστικά ταμεία υποχρεώθηκαν να καταθέτουν τα αποθεματικά τους με μηδενικό επιτόκιο στην Τράπεζα της Ελλάδας. Αυτά τα χρήματα έγιναν δάνεια και "κίνητρα" για τους βιομήχανους και τους κερδοσκόπους. Αλλά τα ίδια τα ταμεία αναγκάζονταν να δανείζονται για τις τρέχουσες ανάγκες τους με υπέρογκα επιτόκια. Αυτό συνεχίστηκε για τουλάχιστον 25 χρόνια και μετά η κατάσταση άλλαξε πολύ λίγο.

Σ' αυτή την άσχημη κατάσταση ήρθαν να προστεθούν οι παραπάνω επιθέσεις. Σήμερα οι επίσημα καταγεγραμμένοι άνεργοι φθάνουν το 12,5% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, 520.000 άτομα. Σύμφωνα με το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ αυτό σημαίνει απώλεια σε έσοδα φθάνει τα 494 δις ετησίως. Οι καπιταλιστές προτιμάνε να απολύουν μαζικά και να κλείνουν εργοστάσια για να κερδοσκοπήσουν αντί να κάνουν αβέβαιες επενδύσεις. Η κυβέρνηση έχει κλείσει τις πόρτες των προσλήψεων σε νοσοκομεία, σχολεία, δήμους, ΔΕΚΟ. Το ΤΑΠ-ΟΤΕ (το ταμείο που ασφαλίζονται εργαζόμενοι σε ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΕΛΤΑ) τα τελευταία χρόνια έχει μειώσει το εφάπαξ, και οδηγήθηκε να βάλει αποθεματικό στο χρηματιστήριο, πάντα με τη δικαιολογία ότι χειροτερεύει η σχέση ασφαλισμένων - συνταξιούχων. Ομως, για αυτό φταίει η πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων και του παγώματος των προσλήψεων: Τα 10 τελευταία χρόνια το προσωπικό του ΟΤΕ έχει μειωθεί από 32.000 εργαζόμενους σε 20.000.

Οι ελαστικές εργασιακές σχέσεις και η "μαύρη εργασία" είναι η άλλη πληγή των ταμείων. Το 25% των εργαζόμενων είναι ανασφάλιστοι, συνήθως αυτοί που δουλεύουν σε "δουλειές του ποδαριού", μερικής απασχόλησης. Ενα άλλο τμήμα είναι οι εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες εργάτες, που ζούνε και εργάζονται σε καθεστώς παρανομίας στο έλεος της αστυνομίας και του εργοδότη, χωρίς να είναι ασφαλισμένοι.

Η λιτότητα και το πάγωμα των μισθών είναι ο τρίτος παράγοντας. Οι πραγματικοί μισθοί την περίοδο 1985-1998 έχουν μειωθεί κατά 16%. (ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, 1999). Εκατοντάδες χιλιάδες γυναίκες έχουν μπει τα τελευταία χρόνια στη λεγόμενη αγορά εργασίας. Σε πολλούς κλάδους φθάνουν το μισό του εργατικού δυναμικού. Και όμως, οι μισθοί τους φθάνουν μόλις το 67% των -ήδη παγωμένων μισθών- των ανδρών συναδέλφων τους ενώ πριν πριν δέκα χρόνια ήταν το 78%. Παγωμένοι και χαμηλοί μισθοί σημαίνουν περιορισμό των ασφαλιστικών εισφορών και χάσιμο εσόδων για τα ταμεία.

Την ίδια στιγμή, οι εργοδότες κατακλέβουν με κάθε τρόπο τα ταμεία. Με την εισφοροδιαφυγή, μόνο τα χρέη προς το ΙΚΑ έχουν φτάσει περίπου το 1,5 τρις δραχμές. Με το τζογάρισμα στο Χρηματιστήριο των αποθεματικών, που τους τελευταίους μήνες έκαναν "αέρα" 260 δις από την περιουσία των Ταμείων.

Υπάρχουν λύσεις

Οι προτάσεις των "τεχνοκρατών" της Ε.Ε. και της κυβέρνησης του Σημίτη λένε ότι οι πιέσεις στα ασφαλιστικά συστήματα πρέπει να αντιμετωπισθούν με την "διεύρυνση της βάσης του συστήματος" εννοώντας την αύξηση των χρόνων που δουλεύει ένας εργαζόμενος ώστε να συνεχίζει να δίνει ασφαλιστικές εισφορές. Η απάντηση βρίσκεται στην ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση, στην πάλη για την μείωση της ανεργίας, με μέτρα όπως την άμεση κατοχύρωση του 35ωρου. Σύμφωνα με την μελέτη του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ η εφαρμογή του θα δημιουργούσε 140.000 νέες θέσεις εργασίας και θα έσωζε πάνω από 50.000 που κινδυνεύουν. Μόνο αυτές οι θέσεις να δημιουργηθούν, μπορούν άμεσα να φέρουν 200 δις το χρόνο από ασφαλιστικές εισφορές. Πολλές φορές οι εκπρόσωποι της κυβέρνησης παραδέχονται ότι η ανεργία είναι το πρόβλημα αλλά λένε ότι για αυτό φταίει η "ανελαστική" αγορά εργασίας και ότι οι "ευέλικτες" εργασιακές σχέσεις και τα κίνητρα στους επιχειρηματίες θα τονώσουν την απασχόληση. Ψέματα. Με τους δυο νόμους για τα εργασιακά η κυβέρνηση έχει μειώσει τις εργοδοτικές εισφορές για προσλήψεις νέων εργαζόμενων, αλλά ούτε η ανεργία έχει μειωθεί και τα ταμεία χάνουν πολύτιμα έσοδα.

Η νομιμοποίηση όλων των μεταναστών εργατών θα φέρει ανάσα ζωής για το ασφαλιστικό σύστημα. Για κάθε 100.000 μετανάστες που νομιμοποιούνται τα έσοδα των των ταμείων αυξάνονται κατά 94 δις το χρόνο. Σήμερα υπολογίζεται ότι υπάρχουν 500.000 "παράνομοι" μετανάστες που αν νομιμοποιηθούν θα σημάνει 470 δις παραπάνω για τα ταμεία.

Αλλά έτσι κι αλλιώς τα λεφτά υπάρχουν. Το 1,5 τρις δραχμές που χρωστάνε οι εργοδότες στο ΙΚΑ είναι περίπου το 25% των συνολικών δαπανών για συντάξεις (περίπου 5,8 τρις για το 2000). Μόνο αυτά τα λεφτά να έπαιρνε η κυβέρνηση έφθαναν για να αυξηθούν μονομιάς οι συντάξεις. Πολύ περισσότερο αν έβαζε χέρι στα τεράστια κέρδη των βιομηχάνων και των τραπεζών, αν έκοβε τους εξοπλισμούς. Οχι μόνο δεν υπάρχει κανένας λόγος για νέες θυσίες από τους εργαζόμενους αλλά υπάρχουν και όλες οι δυνατότητες να αυξηθούν οι συντάξεις και να μειωθούν τα όρια ηλικίας για όλους.

Η παγκόσμια αντίσταση στον καπιταλισμό

Το κίνημα ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση παίρνει όλο και πιο μεγάλες διαστάσεις μετά τις επιτυχίες του στο Κεμπέκ και στη Βαρκελώνη. Ο *Κρις Χάρμαν* και ο *Πάνος Γκαργκάνας,* υπεύθυνος έκδοσης του Socialist Worker στο Λονδίνο και της Εργατικής Αλληλεγγύης στην Αθήνα αντίστοιχα, ήταν ομιλητές γι' αυτό το θέμα, στο τετραήμερο Μαρξισμός 2001.

ΚΡΙΣ ΧΑΡΜΑΝ

Το πρώτο που πρέπει να κατανοήσουμε είναι η τεράστια σημασία του Σιάτλ. Υπάρχουν στιγμές στην ιστορία που αποκρυσταλώνουν μια διάθεση που έχει σχηματιστεί σε μεγάλα κομμάτια κόσμου. Θυμάμαι όταν τον Δεκέμβρη του 1967 εκατοντάδες χιλιάδες διαδηλωτές πολιόρκησαν το Πεντάγωνο στις ΗΠΑ. Αποτέλεσε ένα σημείο καμπής διεθνώς για το κίνημα ενάντια στον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό. Σε μας, στη Βρετανία η διαδήλωση στην αμερικάνικη πρεσβεία το Μάρτη του 1968, αντιπροσώπευε μια τεράστια αλλαγή στη συνείδηση εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων. Οι διαδηλώσεις στο Σιάτλ είναι ένα τέτοιο σημείο καμπής.

Το διαφορετικό δεν ήταν το μέγεθος της διαδήλωσης, σε σχέση με άλλες διαδηλώσεις που έχουμε δει. Συμμετείχαν 40.000 με 50.000 διαδηλωτές. Τα ΜΜΕ εστίασαν σε αυτή τη διαδήλωση και η εικόνα που έκανε το γύρο του κόσμου ήταν των οικολόγων, των ακτιβιστών ενάντια στη φτώχεια του Τρίτου Κόσμου και των οδηγών φορτηγών να παλεύουν ενωμένοι ενάντια στον καπιταλισμό. Πιστεύω ότι προκάλεσε τα ίδια συναισθήματα στο κόσμο που παρακολουθούσε αυτές τις σκηνές και στη Βρετανία και στην Ελλάδα: Για δέκα χρόνια μας λέγανε ότι η πάλη ενάντια στον καπιταλισμό έχει λήξει. Οτι δεν υπάρχει εναλλακτική λύση στον καπιταλισμό. Και ξαφνικό, άνθρωποι από κάθε εργοστάσιο, γραφείο, σχολείο και σχολή έβλεπαν στις τηλεοράσεις τους άλλους ανθρώπους να παλεύουν ενάντια στον καπιταλισμό.

Παντού, μια μειοψηφία ταυτίστηκε απόλυτα με αυτή τη διαδήλωση. Σε παγκόσμια κλίμακα πρόκειται για μια μειοψηφία πολλών εκατομμυρίων. Και από τότε, μετά από κάθε αντικαπιταλιστική διαδήλωση αυτή η μειοψηφία μεγαλώνει. Στην Ουάσιγκτον, στο Μιγιό, στο Λος Αντζελες έξω από το συνέδριο του Δημοκρατικού Κόμματος, στη Πράγα, στο Πόρτο Αλέγκρε, στη Μελβούρνη, στη Νίκαια, και σε κάθε σχολείο, εργοστάσιο και γραφείο υπάρχουν άνθρωποι αλληλέγγυοι με αυτές τις διαδηλώσεις.

Τον Γενάρη έδωσα μια συνέντευξη στο βρετανικό ραδιόφωνο με θέμα τον αντικαπιταλισμό. Μέχρι το Σιάτλ, αν κάποιος, αντίθετος στο σύστημα έδινε συνέντευξη, θα αντιμέτωπιζε ένα σαρκαστικό ειρωνικό τόνο. Και ξαφνικά άρχισαν να μας αντιμετωπίζουν σαν ανθρώπους με σοβαρά επιχειρήματα. Για να φανταστείτε, το βασικότερο ερώτημα δεν ήταν αν πρέπει να φύγει αυτό το σύστημα από τη μέση, αλλά πώς μπορεί να γίνει αυτό.

Ετσι, μετά το Σιάτλ κάθε σύνοδος των καπιταλιστών και των ισχυρών του κόσμου βρέθηκε αντιμέτωπη με μια μεγάλη διαδήλωση. Και κάθε τέτοια διαδήλωση γνώρισε την καταστολή από το άλλο στρατόπεδο. Για μας, η καταστολή είναι φιλοφρόνηση. Για πολλά χρόνια συμμετέχω σε διαδηλώσεις στη Βρετανία, αλλά δεν είχαν χρησιμοποιήσει δακρυγόνα εναντίον μας. Οταν μας έριχναν δακρυγόνα στη Νίκαια, σκέφτηκα ότι αυτό είναι κάτι θαυμάσιο. Με έκανε να αισθάνομαι 30 χρόνια νεότερος.

Υπάρχει πια η δυνατότητα όλοι αυτοί που έχουν δείξει την αλληλεγγύη τους στις αντικαπιταλιστικές διαδηλώσεις, να γίνουν κομμάτι του αντικαπιταλιστικού κινήματος. Πρόκειται για μια φανταστική προοπτική. Για πρώτη φορά μετά από 30 ή και 40 χρόνια ανοίγεται η προοπτική να μπορείς να οργανώσεις σε κάθε χώρο μια μειοψηφία που είναι ενάντια στον καπιταλισμό.

Κατά κάποιο τρόπο, αυτό το κίνημα έχει μεγαλύτερη δυναμική απ' αυτή του κινήματος του '60 και του '70. Γιατί τότε είχαμε ένα κίνημα ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ, ενάντια στην καταπίεση των Μαύρων ή των γυναικών αλλά όχι ένα κίνημα ενάντια στον καπιταλισμό. Ακόμα πρέπει να είναι σαφές, ότι αυτό το κίνημα βρίσκεται στα πρώτα του βήματα. Είναι ένα κίνημα από αυτούς που παλεύουν ενάντια στον κοινό εχθρό, βλέπουν τον καπιταλισμό σαν τον κοινό εχθρό, αλλά δεν έχουν

ακόμα συμφωνήσει πώς θα τον παλέψουν.

Αυτό είναι θετικό στοιχείο για ένα νέο κίνημα. Γιατί αντανακλά το γεγονός ότι ενεργοποιείται μεγάλος αριθμός ανθρώπων που πρώτη φορά συμμετέχει και συζητάει πολιτικά. Γι' αυτό όταν μιλάμε για την Γένοβα, λέμε ότι δεν θέλουμε μόνο τους επαναστάτες ή τους σοσιαλιστές εκεί, θέλουμε τον καθέναν που θέλει να διαδηλώσει ενάντια στους 8 ανθρώπους που φιλοδοξούν να καθορίζουν τις τύχες ολόκληρου του κόσμου.

Την ίδια στιγμή πρέπει να επιχειρηματολογούμε ότι δεν φτάνουν οι διαδηλώσεις για να νικήσεις το σύστημα. Για παράδειγμα στη Βρετανία υπάρχει κόσμος που έχει παίξει πολύ σημαντικό ρόλο στο κίνημα αλλά υποστηρίζει ότι μπορούμε να "προσπεράσουμε" τον καπιταλισμό. Οπως η καναδή συγγραφέας Ναόμι Κλάιν που γράφει στον βρετανικό τύπο, η οποία υποστηρίζει ότι το κράτος είναι ένας βράχος και μπορούμε να τον προσπεράσουμε. Επίσης κομμάτια των αναρχικών που λένε ότι χρειαζόμαστε αυτόνομες ζώνες, ας "αγνοήσουμε" το κράτος.

Στην Ελλάδα ξέρετε πάρα πολύ καλά ότι έρχονται στιγμές που δεν μπορείς να αγνοήσεις το κράτος. Δεν μπορούσες να το αγνοήσεις το 1967. Κάποιοι προσπάθησαν να αγνοήσουν το κράτος στην Χιλή το 1973. Αν αγνοώντας το κράτος προσπαθήσεις να αλλάξεις ριζικά την κοινωνία, τότε κάποια στιγμή το κράτος θα επιτεθεί. Γι' αυτό πρέπει να σκεφτούμε μακροπρόθεσμα για το πώς αμφισβητούμε αποτελεσματικά τη δύναμη του κράτους.

Και αυτό δεν μπορεί να γίνει από σχετικά μικρές ομάδες διαδηλωτών. Στη Νίκαια περίπου 5.000 προσπαθήσαμε τη δεύτερη μέρα να διαδηλώσουμε ενάντια στην Ε.Ε. Ακόμα και αν είχαμε όλοι μολότωφ πάλι θα χάναμε από τις δυνάμεις καταστολής. Για να μπορέσεις να νικήσεις το μηχανισμό του κράτους, θα πρέπει να κινητοποιήσεις μια τεράστια δύναμη που μπορεί να το παραλύσει. Για μας, αυτή η δύναμη είναι όλοι αυτοί οι άνθρωποι σε ολόκληρο τον κόσμο που υποφέρουν από τις επιθέσεις του καπιταλισμού. Δεν είναι ένα σύστημα που θίγει μόνο τις εκατοντάδες χιλιάδες που θα διαδηλώσουν στη Γένοβα. Ο καπιταλισμός καταστρέφει τις ζωές της μεγάλης πλειοψηφίας του κόσμου -των εργατών, των αγροτών, των φτωχών που ζουν στις πόλεις του Τρίτου Κόσμου ακόμα και αν πολλοί απ' αυτούς πιστεύουν στον καπιταλισμό.

Για να πετύχει το αντικαπιταλιστικό κίνημα πρέπει να συνδεθεί με όλο αυτό το κόσμο. Δεν είναι δύσκολο. Ανοίξτε μια οποιαδήποτε τοπική εφημερίδα και θα βρείτε ειδήσεις από ανθρώπους που παλεύουν ενάντια σε όλα αυτά που κάνει στις ζωές τους ο καπιταλισμός και ο νεοφιλελευθερισμός. Ισως ενάντια στο κλείσιμο ενός σχολείου ή την έλλειψη ιατροφαρμακευτικού υλικού σε ένα νοσοκομείο. Παντού υπάρχουν διαμαρτυρίες για τέτοια πράγματα. Ή όταν προσπαθούν να βάλουν χέρι στις συντάξεις θα έχουμε τεράστιες κινητοποιήσεις όπως είδαμε και εδώ.

Πρωτομαγιά 2001 στο Λονδίνο

Όταν ξεσπάνε αυτές οι κινητοποιήσεις -και ξεσπάνε πάντοτε όταν δεν τις περιμένεις- αναλύπτεις χιλιάδες, εκατομμύρια ανθρώπους που αποδέχονται τα ίδια πράγματα που λένε και οι αντικαπιταλιστές. Αν κοιτάξουμε τι έχει γίνει στον κόσμο την τελευταία χρονιά, δεν βλέπουμε μια εικόνα παθητικής αποδοχής των επιθέσεων του καπιταλισμού. Εχουμε τη Γενική Απεργία στη Ν. Αφρική, στη Νιγηρία, στη Ζιμπάμπουε, ξεσηκωμός στη Γουατεμάλα όταν προσπάθησαν να αυξήσουν τις τιμές των εισιτηρίων, Δυο Γενικές Απεργίες στην Αργεντινή. Στον Ισημερινό δυο φορές η εξέγερση του αυτόχθονος πληθυσμού παραλίγο να ανατρέψει την κυβέρνηση. Στη Βολιβία -που κυβερνιέται από ένα από τους χειρότερους δικτάτορες της δεκαετίας του '70- όταν η κυβέρνηση προσπάθησε να ιδιωτικοποιήσει την ύδρευση, μια ολόκληρη πόλη ξεσηκώθηκε. Λίγους μήνες μετά, αγρότες και δάσκαλοι απέκλεισαν τα 3/4 των δρόμων της χώρας.

Κάθε φορά που το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα προσπαθούν να εφαρμόσουν ένα Πρόγραμμα Δομικής Προσαρμογής δημιουργούν ένα τέτοιο εκρηκτικό μίγμα. Στην Ευρώπη τα πράγματα δεν έχουν φτάσει σε αυτό το επίπεδο ακόμα. Ομως τα γεγονότα του Νοέμβρη-Δεκέμβρη του '95 στη Γαλλία αλλά και αυτά των τελευταίων βδομάδων στην Ελλάδα δείχνουν πόσο γρήγορα μπορεί να αναπτυχθεί ένα μαζικό κίνημα που έχει πάρα πολλά κοινά με το αντικαπιταλιστικό κίνημα.

Αυτό που λέμε είναι ότι ο καπιταλισμός είναι βάρβαρο σύστημα. Οταν οι μεταρρυθμιστές λένε ότι μπορούν να κάνουν τον καπιταλισμό κάπως καλύτερο, εννοούν ότι αντί να πεθαίνουν 19.000 παιδιά κάθε μέρα από την πείνα θα πεθαίνουν "μόνο" 15.000. Στην πράξη δεν καταφέρνουν ούτε αυτό. Με τα Προγράμματα Δομικής Προσαρμογής που εφαρμόζουν θα ανεβάσουν τον αριθμό στα 20.000-25.000 παιδιά. Αυτή είναι η πραγματικότητα του καπιταλισμού. Απέναντι σε αυτά, εμείς λέμε ότι η δύναμη που είδαμε την Πέμπτη στους δρόμους της Αθήνας είναι η δύναμη που μπορεί να ανατρέψει το σύστημα. Και η μειοψηφία που βρέθηκε στο Σιάτλ, την Πράγα, θα βρεθεί στη Γένοβα, είναι η μειοψηφία που μπορεί να οδηγήσει όλο αυτό τον κόσμο στη νίκη. Η δικιά μας δουλειά είναι να διευρύνουμε αυτή τη μειοψηφία και να την οργανώσουμε σε κάθε χώρο. Ελπίζω να διαδηλώσουμε μαζί στη Γένοβα.

17 Μάη 2001, η πανεργατική συγκέντρωση στο Πεδίο Άρεως

ΠΑΝΟΣ ΓΚΑΡΓΚΑΝΑΣ

Εδώ και 18 μήνες από τότε που ξεκίνησε αυτό το κίνημα στους δρόμους του Σιάτλ, το είδαμε στις οθόνες της τηλεόρασης είτε στις πάρα πολλές βιντεοπροβολές που οργανώσαμε -και ξέρουμε ότι πάρα πολύς κόσμος βλέποντας αυτές τις εικόνες αισθανόταν ότι θα ήθελε να ήταν εκεί. Και όλο αυτό το διάστημα είχαμε το ερώτημα: όλα αυτά που είδαμε στις διάφορες πρωτεύουσες του κόσμου και μας αρέσουνε τί σχέση έχουν με αυτά που συμβαίνουν δίπλα μας εδώ, στην Ελλάδα; Εχουμε αντικαπιταλιστικό κίνημα; Μπορούμε να έχουμε τέτοιες κινητοποιήσεις, μπορουμε να βαλουμε την ίδια προοπτική όπως αυτές οι μαχητικές μειοψηφίες που βάζουν ξανά τον αντικαπιταλισμό στην ημερήσια διάταξη; Είναι το ερώτημα που απασχόλησε όλη την Αριστερά μεσα σ' αυτόν τον 1,5 χρόνο απο την εκρηξη του Σιάτλ. Μέσα στις τελευταίες μέρες έχουμε πολύ καθαρά την απάντηση Οι πανεργατικές απεργιες στις 26 Απρίλη κα. στις 17 του Μάη, έδωσαν μια πολύ καθαρή απαντηση για τη σύνδεση που υπάρχει αναμεσα στο ένα και στο άλλο.

Και αν χρειαζόμαστε να βάλουμε και μια στάμπα πάνω σε αυτή την απάντηση, μας την έδωσε το ίδιο το αντικαπιταλιστικό κίνημα. Οι εκπρόσωποί του μαζευτήκανε ανάμεσα στις δυο πανεργατικές απεργίες στη Γένοβα, άνθρωποι που ήταν πρωταγωνιστές σε όλα αυτά τα κινήματα από το Σιάτλ μέχρι τη Νίκαια και το Πόρτο Αλέγκρε. Και η απάντησή τους ήταν ότι χαίρονται πολύ για το ότι έγινε η Γενική Απεργία στην Ελλάδα, καλωσορίζουν τα ελληνικά συνδικάτα που δηλώνουν συμμετοχή στη διαδήλωση της Γένοβας, και θα θέλανε πολύ να έχουν Γενική Απεργία στην Ιταλία τις μέρες της Συνόδου των G8 Δείχνει πολύ ξεκάθαρα, ότι αυτη η μαχητική μειοψηφία που ονομάσαμε αντικαπιταλιστικό κίνημα έχει πολύ καθαρά τα μάτια της στραμένα σε όλες αυτες τις Γενικές Απεργίες που συμβαίνουν παράλληλα και ταυτόχρονα σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη, και που τώρα φτάσανε και στη χωρα μας

Παρολο που είναι τοσο ξεκάθαρα απαντημένο αυτό το ερωτημα, αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι χρειάζεται να δούμε τις συνδέσεις, τις διαδρομές -τις υπόγειες ή τις πιο φανερές- που οδηγούν σε αυτά τα παντρέματα. Είναι πολύ βασικό αυτό, για το αν θα καταφέρουμε να παίξουμε το ρόλο που διεκδικούμε το επόμενο διάστημα.

Η δύναμη που θα καταφέρει να κάνει πράξη τα συνθήματα του αντικαπιταλιστικού κινήματος είναι οι Γενικές Απεργίες της εργατικής τάξης. Και άρα το πώς παντρεύονται αυτά τα δυο, πώς κάνουμε τη σύνδεση, είναι κάτι το οποίο χρειάζεται να συνεχίσει να μας απασχολεί.

Ηταν λοιπόν η Ελλάδα μέσα ή έξω από τον κύκλο του Σιάτλ; Ηταν μέσα από την αρχή, πολύ δυνατά και πολύ δυναμικά. Για να καταλάβουμε από πού ήρθαν αυτές οι διαδρομες χρειάζεται να πάμε πίσω στις αρχές της δεκαετίας του '90. Τότε που έμοιαζε ότι δεν πρόκειται να ξαναυπάρξει ένα τέτοιου είδους κίνημα. Οταν οι διάφοροι ιδεολόγοι του καπιταλισμού και οι δεξιοί σοσιαλδημοκράτες μαζί τους, βγάζανε το συμπέρασμα ότι αντικαπιταλιστικά κινήματα υπηρξαν στο παρελθόν, αλλά δεν θα ξαναυπαρξουν στο μέλλον γιατι "η ιστορία τέλειωσε".

Και όμως, το 1992 εδω στους δρόμους της Αθήνας, υπηρχε μια μαχητικη απεργία, της ΕΑΣ, που ήταν η πρώτη απεργια που ανέτρεψε μια ιδιωτικοποίηση σπάζοντας ένα ρεύμα. Ολα τα προηγούμενα χρόνια η μια κυβέρνηση μετά την αλλη ανέβαινε στο τρένο της Θατσερ και του Ρηγκαν, περνώντας ιδιωτικοποιήσεις και τσακίζοντας δυνατό συνδικαλισμένα κομμάτια. Μια πρώτη νικηφόρα απεργία κόντρα σε αυτό το ρεύμα ήταν η απεργία της ΕΑΣ. Ηταν ένα προμήνυμα, ένα χελιδόνι, για το τι πρόκειται να ακολουθήσει.

Η απεργία της ΕΑΣ ήταν αυτή που τσάκισε την κυβέρνηση της ΝΔ και άνοιξε το δρόμο για να έρθει το ΠΑΣΟΚ το 1993. Η πρώτη σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση στην Ευρώπη στη δεκαετία του '90. Ακολουθήσανε πολλές, γιατί σε όλη την Ευρώπη η εργατική τάξη κινήθηκε προς αυτή την κατεύθυνση. Ηρθε το 1995 η εργατική τάξη της Γαλλίας και το έγραψε φαρδιά πλατιά. Αν η απεργία της ΕΑΣ ήταν χελιδόνι, εκεί πια ήταν σμήνος, μήνυμα που δεν μπορούσε να το αγνοήσει κανένας. Το άπλωσε πανευρωπαϊκά, και πάνω σε αυτό ήρθαν οι σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις.

Αυτή η κίνηση του κόσμου, που ανέτρεψε τις δεξιές κυβερνήσεις και έφερε τις σοσιαλδημοκρατικές, αποκτάει πια τα χαρακτηριστικά μιας αντίστασης που συνεχίζεται ενάντια στις σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις. Και αυτό θα κάνει μια τεράστια διαφορά. Ανοίγει τους ορίζοντες, φέρνει νέες ιδέες. Είναι άλλο πράγμα να παλεύεις τους νικητές του Ψυχρού Πολέμου και άλλο να παλεύεις τους διαδόχους τους, αυτούς που ήρθαν στην εξουσία πάνω στις πλάτες της κίνησης της εργατικής τάξης προς τ' αριστερά.

Είδαμε στην Ελλάδα ανταρσίες ενάντια στον Σημίτη από πολύ νωρίς. Και ξανά είδαμε στην Ευρώπη να γενικεύεται αυτό το φαινόμενο. Δεν μείνανε απομονωμένες οι ανταρσίες ενάντια στο Σημίτη. Είδαμε να υπάρχουν ανταρσίες ενάντια στην κυβέρνηση του Ζοσπέν στη Γαλλία. Ξανά ο ίδιος συνδυασμος: μπορεί να ήταν προμηνυμα εδώ αλλά εξελίχθηκε σε γενίκευση στην Ευρώπη από την στιγμή που κινήθηκε η εργατική τάξη της Γαλλίας.

Αυτές είναι συνδέσεις που δεν πρέπει να τις ξεχναμε. Τα Σιάτλ δεν πέσανε από τον ουρανό. Πατησανε πάνω σε αυτού του είδους τους αγώνες και τις εμπειρίες της εργατικής τάξης. Και ασφαλως πρεπει να πούμε ότι δεν υπήρχε τόσο μεγάλη απόσταση από την Αθήνα στο Σιάτλ. Εκεί ο Κλιντον είχε πρόβλημα να μετακινηθεί από το ξενοδοχείο του για να πάει στη Σύνοδο του ΠΟΕ. Σε ποια άλλη πόλη είχε πρόβλημα να μετακινηθεί ο Κλίντον ένα μηνα πριν το Σιάτλ; Στην Αθήνα. Δεν μπορούμε να ξεχάσουμε τα δακρυγονα που φάγαμε για να μπορέσει ο Σημίτης να τσουγκρίσει το ποτήρι της σαμπάνιας με τον Κλίντον. Χρειάστηκαν να συγκρουστούν με ένα μαχητικό κίνημα στους δρόμους της Αθήνας, το αντιπολεμικό κίνημα που πάλεψε ενάντια στους βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ την άνοιξη του 1999. Και αυτές είναι συνδέσεις που δεν πρέπει να τις ξεχνάμε. Δεν πρέπει να αφήνουμε κάποιους να λένε αυτό ήταν αντιπολεμικό αντιιμπεριαλιστικό κίνημα, τι σχέση έχει με τους αντικαπιταλιστές του Σιάτλ. Ολοι όσοι μαντρώνουν τους Κλίντον στα ξενοδοχεία τους είμαστε ίδιοι. Στο Σιάτλ ένα πλακάτ έγραφε 'Clinton go to Athens" (Κλίντον, πήγαινε στην Αθήνα). Αυτή η ενότητα είναι που άρχισε να διαμορφώνει τα αντίστοιχα κομμάτια σε όλα τα μήκη και τα πλάτη.

Ασφαλώς αυτές οι αόρατες διαδρομές δεν είναι από μόνες τους αρκετές. Το Σιάτλ ήταν σταθμός. Γιατί μετα μόρφωσε αυτές τις υπόγειες διαδρομές σε ορατό σύμβολο. Μπορούσαμε πλέον όλοι να αναγνωρίσουμε ο ένας τον άλλον.

Ο επόμενος σταθμός ήταν η Πράγα. Αυτό που έδειξε ότι όχι μόνο υπάρχουμε, αλλά μπορούμε να κάνουμε τα ίδια πράγματα, ήταν η καμπάνια για την Πράγα. Σε αντίθεση με όλους τους δύσπιστους που λέγανε ότι δεν μπορούν να επαναληφθούν τα γεγονότα του Σιάτλ επειδή ήταν αυθόρμητο, βάλαμε μπροστά την καμπάνια ότι θα μετατρέψουμε την Πράγα στο Σιάτλ της Ευρώπης. Και το πετύχαμε 100%. Παντού όπου γίνονται συζητήσεις ο κόσμος λέει "Σιάτλ, Πράγα, Νίκαια, Γένοβα", η αλυσίδα δεν σπάει. Κανείς δεν κάνει διάκριση ήταν λίγο μεγαλύτερο, λίγο μικρότερο, κατάφερε να συγκρουστεί λιγότερο ή περισσότερο με την αστυνομία, αυτά είναι λεπτομέρειες.

Αυτό είναι η βάση πάνω στην οποία μπορούμε να οργανωσουμε τη συνέχεια, έχοντας καθαρό το από πού ήρθαμε, πώς πατήσαμε πάνω στις πλάτες του ίδιου του εργατικού κινηματος, ότι δεν είμαστε χωριστά από τη κίνηση προς τ' αριστερά της εργατικης τάξης, ότι τα Σιάτλ, οι Πράγες και οι Γένοβες πατάνε σε αυτή τη διαδικασία. Αλλά έχουν τη δικιά τους δυναμικη, διαμορφώνουν τις δικές τους ιδέες, κερδίζουνε ενα ολόκληρο κομμάτι και του δίνουν το δικο του κίνημα. Ετσι βλέπουμε τα πράγματα, οπλίζουμε τον εαυτό μας με τη δυνατότητα να συνεχίσουμε αυτή τη δυναμική.

Αυτό απαιτεί από τη δικιά μας τη μεριά πρωτοβουλίες. Δεν αρκεί να αναγνωρίσουμε αυτή τη δυναμική και να μείνουμε ικανοποιημένοι, δεν αρκεί να καταναλώσουμε αυτή τη δυναμική. Χρειαζεται να την οργανώσουμε και να την πάμε παρακάτω.

Εχουμε κάνει βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Στην Πράγα, στην πλατεία Βέντσεσλας ήταν ομιλητής ένας συνδικαλιστής από τους λιμενεργάτες του Πειραιά. Ηταν ένα χελιδόνι κι αυτός, ένας σύντροφος που έκανε την σύνδεση συμβολικά. Στη Γένοβα έχουμε τη φιλοδοξία, όχι μόνο ότι θα έχουμε τους λιμενεργάτες του Πειραιά, αλλά ένα συντονιστικό των λιμενεργατών από τον Πειραιά, την Γένοβα, τα λιμάνια της Ισπανίας, τα λιμάνια της Γαλλίας. Αυτό είναι μια ορατή προοπτική που δεν θα προκύψει αυτόματα, που θα είναι δουλειά δικιά μας, και που χρειάζεται να της αφιερώσουμε όλη την πολιτική και οργανωτική προσπάθεια γιατί θα είναι ένα τεράστιο βήμα μπροστά.

Σε μικρότερη κλίμακα υπάρχουν παντού τέτοια παραδείγματα, όπου ζει, δουλεύει, παλεύει ο καθένας από μας υπάρχουν αντίστοιχες δυνατότητες να δημιουργήσουμε αυτές τις συνδέσεις. Σε μια προηγούμενη συζήτηση έκανε παρέμβαση ένας σύντροφος που είναι δάσκαλος και είπε ότι όταν η πορεία των Ζαπατίστας μπήκε στην Πόλη του Μεξικό και οι εφημερίδες είχαν πρωτοσέλιδο μια πλατεία πλημμυρισμένη από κόσμο, το σχόλιο με το οποίο τον υποδέχτηκαν οι συναδελφοί του στο σχολείο ήταν "Ε, την πήρατε την Πόλη του Μεξικό". Υπήρχε η ταύτιση ανάμεσα σε εκείνο το κίνημα που είναι μια ήπειρο μακριά και στον σύντροφο. Αυτή η ταύτιση υπάρχει παντού, όπου κινείται ο καθένας μας, και χρειάζεται να τη βγάλουμε στην επιφάνεια. Αυτό είναι η πολιτική δουλειά που έχουμε να κάνουμε το επόμενο διάστημα. Θέλουμε όλον τον κόσμο να αισθάνεται ότι είμαστε οι εκπρόσωποι αυτού του διεθνούς αντικαπιταλιστικου κινήματος δίπλα του, που μπορει να τους μιλήσει, να τους ρωτήσει, να πει μπράβο παιδιά την πήρατε την Πόλη του Μεξικό, να πάρετε και τη Γένοβα, να δουλέψουμε μαζί

Μπορούμε να κάνουμε αυτη τη δουλειά με ένα μεγάλο κομμάτι κόσμου. Αυτή η ενότητα ξεκινάει από το κοσμο του ΠΑΣΟΚ που συγκρούεται με τον Σημίτη και φτάνει

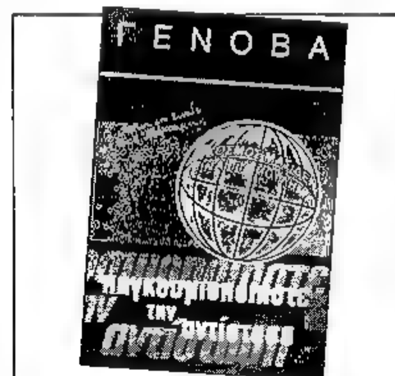
Από τη διαδήλωση στο Κεμπέκ στις 21 Απρίλη

μέχρι τους αναρχικούς που συγκρούονται με τους παντες και τα πάντα. Είμαστε το κομμάτι της Αριστερας που λέει ότι όλοι μπορουν να είναι τμημα αυτού του πλατιού συνασπισμού. Μπορουμε να το πετύχουμε αυτό το πράγμα. Σε μικρογραφια το εχουμε πετύχει σε πολλά σημεία. Αυτή η συμμαχία έκανε την Πράγα, έχει κάνει την Πρωτοβουλία Γένοβα 2001 να είναι το παράδειγμα που ένας κόσμος αναγνωρίζει τον εαυτό του. Ο κόσμος της Πανεργατικής για να είμαστε συγκεκριμένοι. Κυκλοφόρησε η αφίσα της ΓΣΕΕ με το σύνθημα "Οι εργαζόμενοι μίλησαν" και από κάτω η φωτογραφία της πανεργατικής όπου στην άκρη της δεσπόζει το πανώ της Γένοβας. Χιλιάδες εργαζόμενοι αναγνωρίζουν τον εαυτό τους σε αυτή τη φωτογραφία και είμαστε κομμάτι της, το κομμάτι που θέλει να τραβήξει τα πράγματα μπροστά.

Ποτέ δεν ξεχνάμε ότι θέλουμε να τραβήξουμε και την υπόλοιπη Αριστερά σε αυτή την κατεύθυνση. Παρόλο που είμαστε πολύ περήφανοι γιατί έχουμε παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στο να κάνουμε αυτές τις συνδέσεις -είμαστε το κομμάτι της Αριστεράς που πρώτο, έγκαιρα, αναγνώρισε αυτή την δυναμική. Θέλουμε και αυτούς που είχαν αντιρρήσεις σε αυτή τη διαδικασία. Και αυτους που αμφιβάλλανε όταν πήραμε τις πρωτοβουλίες για την Πραγα και τη Γένοβα. Έστω και αν οι περισσότερες ηγεσιες της Αριστεράς παραμένουν από διστακτικες μεχρι ηττοπαθείς, στη βαση εχουν υπαρξει αυτά τα προχωρηματα.

Δεν είναι στρωμένος με ροδοπέταλα αυτός ο δρόμος. Δεν πετάμε στα συνεφα, ξέρουμε τις διαφωνίες, ότι είναι επίπονη δουλειά για να μπορέσεις σε κάθε γειτονιά, σε κάθε σωματείο, σε κάθε σχολή να πείσεις ένα πρωτοπόρο κομμάτι ότι θέλουμε να υπάρχει αυτή η ενότητα δράσης, θέλουμε να υπάρχει η Πρωτοβουλία για τη Γένοβα και θέλουμε να κάνει όλες τις συνδέσεις προς πάσα κατεύθυνση και ενάντια στο σύστημα και με τις πανεργατικές και σε σχέση με το πώς πάμε παρακάτω. Τις βλέπουμε τις δυσκολίες και είμαστε αποφασισμένοι να τις αντιμετωπίσουμε.

Θα πάρουμε αυτές τις πρωτοβουλίες σε χώρους που είναι εμπνευσμένοι από τις εικόνες της πανεργατικής. Σε όλους τους χώρους, όχι μόνο τους εργατικούς, αλλά και στις σχολές και στις γειτονιές βρίσκεται ένας ολόκληρος κόσμος που έχει επιστρέψει στην πολιτική, στον συνδικαλισμό, στη μαχητική δραση και αυτός ο κόσμος θέλει και μπορεί να αγκαλιάσει τις αντικαπιταλιστικες ιδέες. Αυτή ειναι η προοπτικη που έχουμε μπροστά μας. Θα κάνουμε αυτή την προσπάθεια, χτίζουμε τις συνδέσεις, υπομονετικά αλλα και με ολη την πεποίθηση ότι τελικά σήμερα γινονται με τον καλύτερο, πιο αποτελεσματικό τρόπο. Και βέβαια έχοντας μπροστά μας στον ορίζοντα ότι όταν χτίζεις αυτές τις συνδέσεις, όταν παντρεύεις το αντικαπιταλιστικό κίνημα με τις πανεργατικές απεργίες, φτιάχνεις πραγματικά τη δύναμη που μπορεί να κάνει πράξη το σύνθημα ενάντια στον καπιταλισμό, "οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη".

Διαβάστε αυτή τη μπροσούρα
που έκανε δύο εκδόσεις σε ένα μηνα!

Νέος πόλεμος στα Βαλκάνια

να μην αφήσουμε να κάνουν τα Σκόπια Σεράγεβο

Μια νέα κρίση συγκλονίζει τα Βαλκάνια, με επίκεντρο αυτή τη φορά τη Δημοκρατία της Μακεδονίας. Η ***Μαρία Στύλλου*** από το περιοδικό Σοσιαλισμός από τα Κάτω, ο ***Ιβάν Βλάγιτς*** από το Βελιγράδι και ο ***Πάνος Τριγάζης*** από τον ΣΥΝ, εξετάζουν τις ρίζες αυτης της κρίσης και προτείνουν πώς μπορούμε να σταματήσουμε τον πόλεμο.

ΜΑΡΙΑ ΣΤΥΛΛΟΥ

Οτον τελείωσαν οι βομβαρδισμοί στο Κόσοβο, πριν σχεδον δυο χρόνια, κανένας μας δεν πιστευε ότι τελειωσε ο πόλεμος στα Βαλκάνια Ο τροπος που τελείωσε εκεινος ο πολεμος φτιάχνοντας στο Κόσοβο ένα καινούργιο προτεκτοράτο μετά την Βοσνία, σημαινε καινούργιες κρισεις στα Βαλκάνια και αυτό το βλεπουμε σημερα.

Νομιζω ότι ο καλύτερος τρόπος για να καταλάβουμε τί συμβαίνει σημερα στα Βαλκάνια είναι να θυμηθούμε τον Τρότσκι. Στις ανταποκρίσεις του όταν ήταν ανταποκριτής στους Βαλκανικούς πολέμους, εξηγούσε τους πολέμους με βάση τον τρόπο που κατασκευάστηκαν τα βαλκανικά κράτη. Η ευρωπαϊκή διπλωματία επιδίωξε η εθνική πολυμορφία της περιοχής να μετατραπεί σε ένα μωσαϊκό μικρών κρατιδίων που κανένα από αυτά δεν θα μπορούσε να αναπτυχθεί πέρα από κάποιο όριο. Το καθένα από αυτά, πιασμένο σε έναν ιστό διπλωματικών δεσμών και τοποθετημένο σε αντίθεση με όλα τα άλλα, ήταν αδύναμο απέναντι στις μεγάλες δυνάμεις και τις συνεχείς δολοπλοκίες τους. Και πιο γλαφυρά ο Τρότσκι περιγράφει: *"Οι συνθήκες δεν θα άντεχαν στον χρόνο γιατί τα νέα σύνορα έχουν χαραχτεί πάνω στα ζωντανά σώματα των εθνών έτσι ώστε όλα έχουν χαρακωθεί και αιμοραγήσει μέχρι εξάντλησης"*. Γι' αυτό ο Τρότσκι υποστηρίζει ότ δυο ειναι οι λύσεις στα Βαλκάνια: μια απο τα πανω και μια λύση από τα κάτω Η λύση από τα πανω σημαινε ότι οποιοδηποτε κράτος αισθανθει πιο δυνατό μια οποιαδηποτε στιγμη θα προσπαθήσει να επεκταθει σε ολα τα αλλα, κι αυτό θα σημάνει έναν συνεχη πόλεμο Η άλλη λυση ειναι από τα κατω. Εκει που όλοι οι άνθρωποι, όλοι αυτοί που υποφερουν, μπορούν να ενωθουν σε μια ομοσπονδια των Βαλκανίων. Ο Τρότσκι είχε δικιο όχι μόνο για την αναλυση αλλά και για την προοπτική που έβλεπε σαν λύση.

Στο τέλος του 19ου αιώνα η επιδίωξη των ιμπεριαλιστών, ήταν να κληρονομήσουν την Οθωμανική αυτοκρατορία που διαλύονταν. Ο ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις τότε "χάρισαν" στα Βαλκάνια μια δεκαετία πολέμου από το 1912 μέχρι το 1922. Εκατό χρόνια αργότερα, αντίστοιχες επιδιώξεις των ιμπεριαλιστών έφεραν παρόμοια αποτελέσματα. Στη δεκαετία του '90 βασική επιδίωξη είναι η προσπάθεια του ΝΑΤΟ να απλωθεί ανατολικότερα. Να μπορέσουν να φτάσουν στα πετρέλαια της Κασπίας, να ελέγξουν οικονομικά την περιοχή, να μπορέσουν γεωπολιτικά να πάρουν τον χώρο που άφησε το Σύμφωνο της Βαρσοβίας.

Η κατάρρευση του Κρατικού Καπιταλισμού σήμανε εξεγέρσεις σε όλες αυτές τις χώρες. Στην Ρουμανία ανατράπηκε ο Τσαουσέσκου κα οδηγήθηκε στο εκτελεστικό απόσπασμα Στη Βουλγαρία ξέσπασαν απεργιες, στην Αλβανία ανατράπηκε ο Αλια.

Στη Γιουγκοσλαβία ηδη στη δεκαετία του 80 ξεσπασαν απεργιες ενάντια στο ΔΝΤ. Αν τωρα βλέπουμε στη Τουρκία μεγάλες απεργίες ενάντια στο Διεθνές Νομισματικό Ταμειο, στην Γιουγκοσλαβία τις ειδαμε το 1982. Τη δεκαετια του 70 η Γιουγκοσλαβία ήταν η πρωτη χωρα του Ανατολικού Μπλοκ που έκανε το άνοιγμα προς την αγορά. Το μοντέλο του Τίτο σήμαινε ακριβώς αυτο το άνοιγμα, που στην αρχή φάνηκε ότι δούλευε. Για μια περίοδο φαινόταν ότι η Γιουγκοσλαβία σε σχέση με τις άλλες χώρες των Βαλκανίων ήταν σε καλύτερη οικονομική κατάσταση. Οταν, όμως, άρχισε η διεθνής οικονομική κρίση το '73 άρχισαν να εμφανίζονται και τα προβλήματα στην Γιουγκοσλαβία. Οι επιχειρήσεις βρέθηκαν καταχρεωμένες στις διεθνείς τράπεζες, και έτσι μπαίνει το ΔΝΤ για να επιβάλει τα προγράμματά του. Το εργατικό κίνημα ενωμένο, από το βορρά μέχρι το νότο της χωρας, προχωρησε σε απεργίες που συντάραξαν την άρχουσα τάξη. Από το 82 μέχρι το 87 οι εργάτες παλεύουν για να μην περάσουν τα προγράμματα λιτότητας. Ο φόβος για τις εξελίξεις οδήγησε τον Μιλόσεβιτς και την κυρίαρχη τάξη να παίξουν το χαρτί του εθνικισμού. Ο Μιλόσεβιτς προσπάθησε να στρέψει τους εργάτες στην Σερβία ενάντια στους Αλβανούς του Κόσοβο. Το βασικό συνθημα ήταν "Το Κοσοβο ανήκει στην Σερβια". Μεχρι τότε οι Αλβανοί του Κοσοβο ειχαν μια σχετικη αυτονομία. Το πρώτο βήμα του Μιλόσεβιτς ητaν να στείλει στρατό στο

Κόσοβο. Στην συνέχεια άρχισε να καταργεί δικαιώματα που μέχρι τοτε είχαν οι Κοσοβαροι. Το εθνικιστικό παράδειγμα του Μιλόσεβιτς ακολούθησαν και άλλοι τοπικοί ηγέτες όπως ο Τούτζμαν της Κροατίας. Έτσι άρχισαν οι συγκρούσεις σε όλη τη Γιουγκοσλαβία.

Στην αρχή ήταν ο πόλεμος στην Κροατία, το 1994 ο εμφύλιος στην Βοσνία και το 1998 στο Κόσοβο. Πάνω σ' αυτούς τους εθνικισμούς των κυρίαρχων τάξεων πάτησαν οι ιμπεριαλιστές την δεκαετία του 90 για να ελέγξουν την κατάσταση. Οι ιμπεριαλιστές, την αρχή του 90 υποστήριζαν μια ενιαία Γιουγκοσλαβία, κάτω από τον έλεγχο του Μιλόσεβιτς. Οταν άνοιξαν οι συγκρούσεις ανάμεσα στην Κροατία και την Σερβία άλλαξαν θέση, κύρια η γερμανική διπλωματία, και υποστήριξε την ανεξαρτησία της Κροατίας. Στον πόλεμο στη Βοσνία έκαναν κάτι χειρότερο, προώθησαν το μοντέλο των εθνικά καθαρών κρατιδίων. Εθνικά καθαρό κρατίδιο σε μια περιοχή όπως τα Βαλκάνια και πιο συγκεκριμένα στη Γιογκοσλαβία σημαίνει πόλεμος χωρίς τέλος. Κι αυτό είναι τα τί συμβαίνει μέχρι σήμερα.

Η Μακεδονία είναι μικρό κράτος και πολύ φτωχό. Το εθνικό εισόδημα είναι το χαμηλότερο στην πρώην Γιουγκοσλαβία και η αλβανική μειονότητα εκεί είναι ακόμα πιο φτωχή. Πάντα υπήρχε πρόβλημα με διακρίσεις απέναντι στην αλβανική μειονότητα της Μακεδονίας. Πάντα υπήρχαν ζητήματα διακρίσεων σε βάρος τους. Οι Αλβανοί ενώ στην περιοχή είναι το 30% του πληθυσμού, στην πραγματικότητα έχουν μόνο το 5% του εθνικού εισοδήματος. Πάνω σ' αυτές τις διακρίσεις μπαίνει και ζητάει ο UCK να γίνει αυτό που έγινε και στο Κόσοβο. Δηλαδή ένα κομμάτι αποσχισμένο που να ελέγχεται από το ΝΑΤΟ και τον UCK. Αυτή η επιδίωξη άνοιξε την προοπτική ενός καινούργιου πολέμου που ουσιαστικά συνεχίζεται.

Ποιός είναι ο ρόλος της Ελλάδας σ' αυτές τις εξελίξεις; Πολύ σημαντικός. Ο ελληνικός καπιταλισμός πάντα είχε μεγάλο ρόλο στα Βαλκάνια. Και πριν και μετά την κατάρρευση του Ανατολικού Μπλοκ. Ηταν από τους πρώτους καπιταλισμούς που μετά την κατάρρευση μπήκαν για να φάνε τα καλύτερα κομμάτια. Οι ελληνικές τραπεζες, η Ιντρακόμ, ο Λατσης, ο Μυτιληναίος, έχουν πάει εκεί.

Στην περίπτωση της Μακεδονίας ο ρόλος είναι ακόμα χειρότερος. Αν λέμε ότι η Μακεδονία είναι μια φτωχή χώρα, η συμβολή της Ελλάδας πάνω σ' αυτό είναι καθοριστική. Το 1992 ο Μητσοτάκης μαζί με τον Μιλοσεβιτς συζητούσαν για να χωρίσουν την Μακεδονια ανάμεσα στην Βόρεια Μακεδονία που θα επαιρνε ο Μιλόσεβιτς και στην Νότια Μακεδονια που θα επαιρνε ο Μητσοτακης. Τα εθνικιστικά συλλαλητηρια του 1992, είχαν στοχο το ποιός θα ελέγξει στρατιωτικά και οικονομικά την Μακεδονια. Οι έλληνες καπιταλιστες εχουν καταφέρει να παρουν τα φιλέτα των ιδιωτικοποιήσεων σ' αυτη την χωρα. Πριν από δύο μηνες ο πρωθυπουργός της Μακεδονίας ζήτησε απο την Ελλαδα βοηθεια, με το επιχείρημα ότι η Ελλάδα έχει τις μεγαλύτερες εξαγωγές στην Μακεδονία και είναι η χώρα με το μεγαλύτερο επενδυμένο κεφαλαιο. Είναι φανερό ότι ο ελληνικός καπιταλισμός έχει συμφέροντα στα Βαλκάνια, έχει τη μερίδα του λέοντος στην Μακεδονία και είναι υπεύθυνος για τη φτώχεια που υπάρχει.

Αρα από αυτή την άποψη πρέπει να έχουμε την εικόνα ότι σ' αυτή την κρίση, η Ελλάδα δεν είναι περιστέρι, αλλά γεράκι.

Ποιά είναι η λύση; Αυτό που υποστήριζε ο Τρότσκι, ότι η μόνη λύση είναι από τα κάτω, είναι μια θέση που χρειάζεται οι επαναστάτες να την έχουν και σήμερα. Γιατί η όποια λύση από τα πάνω ενισχύει τον πόλεμο και τις σφαγές. Η "αναγνώριση" της Κροατίας, οδήγησε στον πόλεμο στη Βοσνία. Η συμφωνία του Ντέιτον οδήγησε στους βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ στην Σερβία. Και το προτεκτοράτο στο Κόσοβο ανοίγει την όρεξη στον UCK για να επεκταθεί στην Μακεδονία.

Δεν υπάρχει ιμπεριαλιστική επέμβαση που δεν την παλεύουμε. Οι βομβαρδισμοί του ΝΑΤΟ, έκαναν ολόκληρα κομμάτια της αριστεράς στην Ευρώπη να τα χάσουν. Να κρατήσουν ίσες αποστάσεις ανάμεσα στο ΝΑΤΟ και τον "χασάπη" Μιλόσεβιτς. Χρειάζεται να είμαστε καθαροί. Οταν στην σημερινή περίοδο λέμε ότι παλεύουμε την καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση σημαίνει ότι συγκρουόμαστε με τον ιμπεριαλισμό.

Πριν από τον πολεμο είχαμε και για τους αλβανούς του Κοσοβο, την θέση του Λένιν, για το δικαιωμα στην αυτοδιαθεση. Στο Κόσοβο το μεγαλυτερο μέρος του πληθυσμού ηταν αλβανικής καταγωγής και ηταν σωστό η αριστερά να αναγνωρίζει το δικαιωμα της αυτοδιαθεσης. Αυτό σημαινει οτι πρέπει να είμαστε προσεκτικοί στην θέση για το απαραβιαστο των συνόρων. Να θυμηθούμε το 1917 στη Ρωσία και την θέση του Λένιν για το δικαίωμα των εθνοτήτων να δημιουργήσουν τα δικά τους κράτη. Οι Μπολσεβίκοι είπαν ότι "αναγνωρίζουμε το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση, έστω κι αν εμείς ως Μπολσεβίκοι θα δώσουμε την μάχη για την ενότητα της εργατικής τάξης". Μπορείς να δώσεις την μάχη για την ενότητα της εργατικής τάξης στη Γιουγκοσλαβία και σε όλα τα Βαλκάνια μόνο όταν αναγνωρίζεις το δικαίωμα της κάθε εθνότητας να εκφράζεται ελεύθερα, να έχει ίσα δικαιώματα, το δικαίωμα στην δουλειά, το δικαίωμα στην κουλτούρα του, στη γλώσσα του, κλπ. Και γι αυτό το θέμα του απαραβίαστου των συνόρων χρειάζεται προσοχή. Οταν οι ιμπεριαλιστές μοιράζουν τα σύνορα είμαστε ενάντια, όμως δεν μπορούμε να έχουμε την ίδια θέση όταν οι μειονότητες ζητάνε το δικαίωμά τους στην αυτοδιάθεση, αντίθετα, αναγνωρίζοντας αυτό το δικαίωμα παλεύεις για την ενότητα. Αυτή την θέση μας, την αλλάξαμε, όταν μπήκαν οι ιμπεριαλιστές, χρησιμοποίησαν τον UCK και τον μετατρέψανε σε στήριγμα των ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων. Σε τέτοια στιγμή πρέπει να είσαι καθαρός ότι είσαι ενάντια στον πόλεμο και στον UCK και οργανώνεις το αντιπολεμικό κίνημα. Το ότι στην Ελλάδα το 90% του κόσμου ήταν με το αντιπολεμικό κίνημα έπαιξε καθοριστικό ρόλο. Συνέβαλε στο να μην γίνουν χερσαίες επεμβάσεις, ότι ο Σημίτης δεν τόλμησε να τους δώσει την άδεια. Παίξαμε ρό-

Από τη διαδήλωση ενάντια στην επίσκεψη του Κλίντον στην Αθήνα

λο στο αντιπολεμικό κινημα που δημιουργήθηκε και έχουμε να κά νουμε το ίδιο και στην συνεχεια

Δεμένο μ' αυτο ειναι η παλη για συνορα ανοιχτα για να κυκλοφορούν ελεύθερα οι εργάτες, για να μπορεί όλος αυτός ο κόσμος να κινείται, να βρίσκει δουλειά, να έχει τα ίδια δικαιωματα Είναι μια θέση, όπως το αντιπολεμικό, που ενισχύει τους κοινούς δεσμούς ανάμεσα στις εργατικές τάξεις των Βαλκανίων, ενισχύει την αλληλεγγύη, φέρνει πιο κοντά την προοπτική που υποστήριζε ο Τρότσκι. Οταν ο Τρότσκι υποστήριζε ότι οι από τα κάτω μπορούν να δώσουν λύση, τώρα, στην αρχή του 21ου αιώνα, υπάρχουν οι δυνάμεις που μπορούν να το επιβάλουν.

Στην Τουρκία γίνονται οι μεγαλύτερες διαδηλώσεις ενάντια στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Στην Ελλάδα γίνονται οι μεγαλύτερες απεργίες ενάντια στον Σημίτη και το Ασφαλιστικό. Παντού υπάρχει το από τα κάτω πιο δυνατό από ποτέ. Στην Γιουγκοσλαβία, έγινε επανάσταση που ανέτρεψε τον Μιλόσεβιτς, και τώρα κατεβαίνουν σε απεργίες ενάντια στον Κοστούνιτσα. Ο κόσμος που έδωσε τις μάχες ενάντια στο ΔΝΤ τη δεκαετία του 80, είναι έτοιμος να δώσει μάχες και τώρα. Εχει την εμπειρία του τί σημαίνει το ΝΑΤΟ έτσι ώστε να μην το υποστηρίζει. Πρέπει να έχουμε καθαρό ότι δεν υπάρχει λύση μέσα από τις μεγάλες δυνάμεις. Δεν υπάρχουν φιλειρηνικές μεγάλες δυνάμεις, δεν υπάρχουν φιλειρηνικά σχέδια της Διεθνούς Κοινότητας. Η λύση είναι όλος αυτός ο κόσμος που παλεύει και φωνάζει συνθήματα όπως "η αγορά σκοτώνει, οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη", αυτό τα αντικαπιταλιστικό κίνημα. Αυτή είναι η δύναμη από την Ελλάδα και την Σερβία μέχρι την Αλβανία και την Τουρκία.

Το τί συμβαίνει στην Ελλάδα είναι κρίσιμο για όλα τα Βαλκάνια. Η απάντηση είναι ένα δυνατό εργατικό κίνημα μέσα στην ίδια την Ελλαδα. Γερό εργατικό κίνημα που να είναι μπροστά στο αντιπολεμικό, που να είναι μπροστά στην πάλη ενάντια στον ρατσισμό, που να δινει νικηφόρες μάχες εναντια στην αγορά, όπως οι Πανεργατικες ενάντια στο Ασφαλιστικό. Το εργατικό κίνημα, στην Ελλαδα, μπορεί να λειτουργησει σαν φάρος διεθνιστικής αλληλεγγυης και αντικαπιταλιστικής προοπτικης. Μπορεί να λειτουργησει σαν η δύναμη που θα φερει πιο κοντά την προοπτικη της σοσιαλιστικης ομοσπονδιας των Βαλκανιων

Από τις αντιπολεμικές διαδηλώσεις ενάντια στους Νατοϊκούς βομβαρδισμούς

ΙΒΑΝ ΒΛΑΓΙΤΣ

Ευχαριστώ που με καλέσατε να συμμετάσχω στις εκδηλώσεις του Μαρξισμού.

Την τελευταία φορά που ήμουν εδώ μίλησα για την επανάσταση στην Σερβία, αλλά θα ξαναμιλήσω.

Αυτό που έγινε στην Σερβία τον Οκτώβρη ήταν πολύ σημαντικό για τον κόσμο που ζει εκεί. Δεν ήταν απλά η ανατροπή του δικτατορικού καθεστώτος. Ηταν κάτι που άλλαξε τις ζωές τους.

Εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι βγήκαν στους δρόμους εκείνες τις μέρες για να παλέψουν για τα δικαιώματά τους, για την ειρήνη, ενάντια στον εθνικισμό, πάλεψαν ενάντια στο Σύστημα όπου μια μικρή μειοψηφία ελέγχει τα πάντα και έχει όλα τα λεφτά. Ηθελαν να έχουν καλύτερες συνθήκες δουλειάς, καλύτερους μισθούς, μια κανονική ζωή.

Ο κόσμος ήξερε γιατί παλεύει, πίστευε στη δύναμή του και αυτό τους βοήθησε να νικήσουν. Μετά τη νίκη ένοιωσαν πάρα πολύ δυνατοί. Οι περισσότεροι ήταν εργάτες, φοιτητές, συνταξιούχοι και όλος ο κόσμος που ήταν δυσαρεστημένος από την κατάσταση. Ηρθαν από ολες τις γωνιές της Σερβιας, μεσα από μια πραγματικη αυτοοργανωση φτάνοντας στο Βελιγράδι με μπουλντοζες και με φορτηγά γεμάτα πέτρες Μια από αυτες τις μπουλντοζες μπηκε μεσα στο κτιριο της κρατικης τηλεορασης, που ηταν σύμβολο του Μιλόσεβιτς. Μετά την επανάσταση υπηρχε ενας εορτασμός που κράτησε σχεδόν μια βδομάδα. Παρ' ολο αυτά ο κοσμος ήταν πολυ προσεκτικός σ' αυτά που περίμενε από την νεα κυβέρνηση Δεν ήθελαν να πιστεύουν τυφλά σ' αυτή. Ο καιρός που τους ηγέτες τους ονόμαζαν εθνάρχες έχει περάσει. Η Σερβία έχει βαρεθεί να έχει ηγέτες που αποφάσιζαν τα πάντα από μόνοι τους όπως γινόταν με τον Μιλόσεβιτς και παλιότερα με τον Τίτο.

Υπάρχει ανεπτυγμένη μια κριτική στάση απέναντι στην νέα κυβέρνηση και όπως φάνηκε υπήρχαν πολλοί λόγοι να είναι κανένας κριτικός απέναντί της. Δεν υπήρξε καλυτέρευση στις συνθήκες ζωής, πάλι ένας μικρός αριθμός ανθρώπων έχουν όλη την δύναμη και δεν είναι αυτά για τα οποία ο κόσμος πάλεψε. Οι μισθοί έμειναν καθηλωμένοι και οι τιμές ανέβηκαν. Η κυβέρνηση έκανε αλλαγές στο φορολογικό σύστημα, επιβάλει φόρους σε πράγματα όπως τα βιβλία και φορολογεί άγρια τους φτωχούς. Η φορολογία στα βιβλία ήταν 20% και ήταν τόσο σκληρή που έβγαλε ακόμα και τους εκδότες σε απεργία. Αλλά η κυβέρνηση δεν είχε πολύ κατανόηση στην απεργία τους. Το ίδιο έγινε και όταν οι καθηγητές στα σχολεία κατέβηκαν σε απεργία. Η αντίδραση της κυβέρνησης ήταν απλή, είτε θα πάτε για δουλειά είτε θα απολυθείτε, είτε θα δουλεψετε είτε θα αντικατασταθείτε. Και η κατάσταση στα ΜΜΕ παρέμεινε η ιδια με την εποχή του Μιλόσεβιτς. Μόνο που τώρα μπορείς να δεις καινουργια πρόσωπα στην θεση των παλιών.

Για όλους αυτούς τους λογους ο κόσμος ειναι παρα πολύ δυσαρεστημένος Μέσα σε ολα αυτα ο Κοστούνιτσα καταλαβαινει οτι δεν μπορεί να παίξει το χαρτι του εθνικισμού. Γι' αυτο ζητάει βοηθεια απο τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Προσπαθεί να δείξει στις μεγαλες δυνάμεις ότι ειναι ένας πολιτικός ανοιχτόμυαλος που μπορουν να συνεργαστούν μαζ' του.

Το πραγματικό ενδιαφέρον του βέβαια, είναι να προωθήσει τα εθνικιστικά του οράματα. Ετσι ζητάει βοήθεια από χώρες που μέχρι πριν λίγο καιρό μας βομβάρδιζαν. Και ενώ αυτοί ζητάνε να πάει ο Μιλόσεβιτς στο Δικαστήριο της Χάγης, ο Κοστούνιτσα ζητάει από αυτούς οικονομική και πολιτική βοήθεια. Ετσι θέλει να αναμειχθούν οι μεγάλες δυνάμεις στα εσωτερικά της Σερβιας, πράγμα που προφανώς δεν είναι λύση. Κι εγώ το ξέρω αυτό και όλος ο κόσμος στην Σερβια το ξέρει. Αυτές οι δυνάμεις, ο ιμπεριαλισμός φέρνει το χάος όπου ανακατεύεται. Αρκεί να κοιτάξει κανείς τα κοντάνια που έχουν φτιάξει στη Βοσνία, τί έχει γίνει στο Κόσοβο και τώρα τί γίνεται στην Μακεδονία. Εκαναν όλη αυτή την καταστροφή στο Κόσοβο και τώρα επεκτείνεται στην Μακεδονία και την νότια Σερβία.

Μέσα σε όλα αυτά μόνη λύση είναι ο κόσμος από τα κάτω. Πρέπει να χτίσουμε την αλληλεγγύη ανάμεσα στις διαφορετικές εθνότητες. Μετά απ' όλα αυτά που έχει υποστεί ο κόσμος στα Βαλκάνια νομίζω ότι είναι όλοι έτοιμοι για κάτι τέτοιο, το ίδιο και ο κόσμος στη Σερβία.

ΠΑΝΟΣ ΤΡΙΓΑΖΗΣ

Πρώτα απ' όλα να πω ότι ο μαρξισμός αποτελεί ανάγκη της σημερινής κοινωνίας και όλων αυτών που προσπαθούν να αντισταθούν στην καπιταλιστική βαρβαρότητα η οποία πηγάζει με πάρα πολλούς τρόπους στην εποχή μας.

Σε ένα άρθρο του πριν από δυο χρόνια και ενώ είχαν αρχίσει οι βομβαρδισμοί στην Σερβία, ο Τόμας Φρήντμαν, ένας από τους απολογητές της αμερικάνικης πολιτικής, έγραφε στους Φαϊνάνσιαλ Τάιμς τα εξής: "για να λειτουργήσει η παγκοσμιοποίηση, οι ΗΠΑ δεν μπορούν να φοβούνται να λειτουργούν σαν πανίσχυρη υπερδύναμη που είναι. Το αόρατο χέρι της αγοράς δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς την αόρατη γροθιά. Η Μακντόναλντς δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την Μακντόνελ Ντάγκλας". Για όσους δεν ξέρουν η Μακντόνελ Ντάγκλας είναι μια από τις μεγαλύτερες πολεμικές βιομηχανίες στις ΗΠΑ. Αυτή η λογική μπαίνει σε εφαρμογή και στην περιοχή μας, στην Βαλκανική. Γι' αυτό η Βαλκανική, έχει χαρακτηριστεί από πολλούς "βαρόμετρο" των παγκόσμιων και Ευρωπαϊκών εξελίξεων

Πρέπει να έχουμε μια σύνθετη προσέγγιση για τις σημερινές εξελίξεις στα Βαλκάνια. Η πρώτη είναι ότι η περιοχή αποτελεί ένα κρίσιμο σταυροδρόμι για τις πολυεθνικές εταιρίες και τους ιμπεριαλιστές. Η κριση αυτή εντάσεται μέσα στην προσπάθεια για την λεγόμενη νέα τάξη πραγμάτων, για την παγκόσμια ηγεμονία των ΗΠΑ. Και δεν είναι τυχαίο ότι οι δύο νέες μεγάλες κρίσεις του μεταπολεμικού κόσμου συνέβησαν στην ευρύτερη περιοχή μας, το 1991 με τον πόλεμο του Κόλπου και μετά η Γιουγκοσλαβία που εξελίχθηκε σε πολλές φάσεις, η πρώτη, η διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, η δεύτερη, ο πόλεμος στη Βοσνία, η τρίτη με το Κόσοβο και τώρα βρισκόμαστε μπροστά σε μια πιθανόν τέταρτη πράξη.

Ο δευτερος λόγος που ζούμε αυτή την κρίση στα Βαλκάνια είναι ο ευρωατλαντισμός των ηγεσιών και η προωθηση του νέου δόγματος του ΝΑΤΟ. Οπως γνωρίζετε μετά τη νέα σύνοδο του ΝΑΤΟ, για τα 50 χρόνια της ευρωατλαντικής συμμαχίας, υιοθετήθηκε το νέο δόγμα του ΝΑΤΟ που του επιτρέπει να επεμβαίνει παντού χωρις την έγκριση του ΟΗΕ. Ο τρίτος λόγος αναφέρθηκε ήδη είναι η χρεωκοπία των προηγούμενων καθεστώτων, του λεγόμενου υπαρκτού σοσιαλισμού, που εκτός των άλλων, εκτός των μεγάλων προβλημάτων που υπήρχαν ήδη στη Γιουγκοσλαβια, δημιούργησε κι ένα μεγάλο ιδεολογικό κενό το οποίο εκμεταλλεύτηκε για να αναπτυχθεί ο εθνικισμός.

Τέταρτο ειναι τα κοινωνικοοικονομικά προβληματα που υπάρχουν στην περιοχή, το αναπτυξιακό πρόβλημα. Είναι χαρακτηριστικό το εξής: με βάση μια έκθεση του ΟΗΕ που δημοσιεύτηκε τον προηγούμενο χρόνο, με βάση την ανάπτυξη, στη κατάταξη των χωρών, μόνο η Σλοβενία βρίσκεται σε μια καλή θέση, βρίσκεται 29η στον κόσμο με βάση τον δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης, η Κροατία είναι 49η, η Βουλγαρια 60η, η Ρουμανία 64η, η ΠΓΔΜ 69η, η Τουρκία 85η και η Αλβανία 94η. Δηλαδή υπάρχει ένα μεγάλο αναπτυξιακό χάσμα ανάμεσα σ' αυτές τις χώρες και τις χώρες τις Ευρωπαϊκής Ενωσης αλλά και με τις χώρες του αναπτυγμένου καπιταλισμού. Βρισκόμαστε λοιπόν μπροστά σε μια πραγματικότητα που πολλοί παράγοντες συνεργούν για την αποσταθεροποίηση και την σύγκρουση που εξελισεται στην περιοχή μας.

Σκηνή από τον πόλεμο στη Μακεδονία. Ο πόνος δε διαφέρει από τη φρίκη των βομβαρδισμών στη Σερβία και την επέμβαση στη Βοσνία

Και τωρα βρισκόμαστε μπροστά σε μια νέα πολεμική σύγκρουση. Εκεί πρέπει να δούμε γιατί αυτές οι επιχειρήσεις από τους εθνικιστές του UCK ξεκίνησαν τώρα, δηλαδή τους τελευταίους δυο μήνες πήραν την έκταση που έχουν τώρα και στη νότια Σερβία και στο εσωτερικό της ΠΓΔΜ. Πιστεύω ότι, πρώτο, ήταν μια απάντηση στις αλλαγές, τις δημοκρατικές αλλαγές που έγιναν στη Γιουγκοσλαβια. Το δευτερο ήταν ότι υπήρξε μια συμφωνια ανάμεσα στην ΠΓΔΜ και την Γιουγκοσλαβια για τον καθορισμό των συνόρων ανάμεσα στις δυο χώρες. Τί σήμαινε αυτό, σήμαινε ότι η FYROM αναγνώριζε ότι τα σύνορά της με το Κόσοβο, είναι σύνορα με την Γιουγκοσλαβία δηλαδή έλεγε όχι σε ένα ανεξάρτητο Κόσοβο. Αυτό θέλησαν να το αμφισβητήσουν με τις επιχειρήσεις τους οι εξτρεμιστές του UCK προχωρώντας σε επιχειρήσεις και στο εσωτερικό της Σερβίας και στο εσωτερικό της Μακεδονίας. Και ο λόγος ο τελευταίος είναι οι εσωτερικές αιτίες, γιατί πράγματι υπάρχει πρόβλημα ισότιμης συμμετοχής των Αλβανών μέσα στη κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Μακεδονίας παρότι σε σύγκριση με άλλες πρώην δημοκρατίες της Γιουγκοσλαβίας υπάρχει μια πιο ισότιμη μεταχείριση μια και τα δυο αλβανικά κόμματα εκπροσωπούνται στη Βουλή, το ένα ήταν στην παλιότερη κυβέρνηση και το άλλο ήταν στην κυβέρνηση με τους σοσιαλδημοκράτες. Ξέρουμε όμως ότι υπάρχει πρόβλημα σοβαρό, δεδομένου ότι η ανεργια ανάμεσα στους αλβανούς της περιοχής είναι πάνω από 50%, ενω ο μέσος όρος της ανεργίας ειναι 30%. Συνεπώς βρισκει πρόσφορο έδαφος ο εθνικισμός και τους παρασύρει με τα μεγάλα οράματα της μεγάλης Αλβανίας. Ο στόχος απ' αυτή την εξέλιξη δεν είναι άμεσα η μεγάλη Αλβανία παρ' ότι αυτό εκφράζεται από διάφορους κύκλους και στα Τίρανα και σε άλλες περιοχές, αλλά είναι το μεγάλο Κόσοβο. Σαν άμεσος στόχος αυτό που επιδιώκουν είναι η ανεξαρτητοποίηση του Κοσόβου, κάνοντας παραχωρήσεις σε ότι αφορά τους Αλβανούς στην ΠΓΔΜ και την Σερβια. Επομένως, το πρόβλημα δεν μπορεί να λυθεί χωρις να λυθεί το πρόβλημα του Κοσυφοπεδίου. Βεβαίως μιλάμε για μια λύση που θα φέρει μια κατάσταση μη πολέμου στη περιοχή, γιατί οπωσδήποτε οι αιτίες οι κοινωνικές και οι διεθνείς υπάρχουν για να τροφοδοτούν τις εντάσεις και τις συγκρουσεις στην Βαλκανική. Και μάλλον θα πρέπει να να ανησυχούμε ότι και σ' αυτή την δεκαετία θα συνεχιστεί η κατάσταση των συγκρούσεων στην περιοχή

Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι από τη δική μας την πλευρά δεν πρέπει να κινητοποιηθούμε όλοι οι αριστεροί άνθρωποι για την ειρήνη με όσες δυνάμεις διαθέτουμε για την συνεργασία των εργατών και των λαών της Βαλκανικής. Εμείς πρέπει να αγωνιστούμε για την ειρήνη γιατί αυτή βρίσκεται στην καρδιά του αγώνα για μια κοινωνία χωρίς εκμετάλλευση και καταπίεση. Είναι χαρακτηριστικό αυτό που έλεγαν ο Μαρξ και ο Ενγκελς στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο ότι "στον ίδιο βαθμό που θα καταργείται η εκμετάλλευση του ανθρώπου από άνθρωπο, θα καταργείται και η εκμετάλλευση των εθνών το ένα από το άλλο. Μαζί με την εξάλειψη των τάξεων από το εσωτερικό των εθνών θα εξαλείφεται και η εχθρική στάση των εθνών μεταξύ τους". Επομένως ο αγώνας είναι μακροχρόνιος για μια μόνιμη και σταθερή ειρήνη στη Βαλκανική, ωστόσο μπορούμε και πρέπει να αγωνιστούμε για άμεσους στόχους για να αποτρέψουμε ένα νέο πόλεμο στην περιοχή.

Αυτοί οι άμεσοι στόχοι συνοψίζονται στα εξής: να μην εμπλακεί καμιά βαλκανική χώρα στρατιωτικά στην κρίση που εξελίσεται στη Μακεδονία, το δευτερο, να απορίψουμε κατηγορηματικά τις θεωρίες άξονες και τόξα, είτε πρόκειται για οθωμανικά, είτε για ορθόδοξα, είτε για καθολικά τόξα στα Βαλκάνια που δεν κάνουν τίποτα άλλο παρά να χωρίζουν τους λαούς. Το τρίτο είναι να απορίψουμε την ιδέα των καθαρά εθνικων κρατών στα Βαλκάνια. Από την άποψη αυτή πρέπει να υποστηρίξει κανείς το απαραβίαστο των συνόρων στα Βαλκάνια, γιατί αν ανοίξει η πόρτα των εθνικά καθαρών κρατων δεν θα έχουμε τέλος. Γιατί στα Βαλκάνια δεν υπάρχει χώρα στην οποία δεν υπάρχουν μειονότητες. Τότε θα βγουν οι έλληνες εθνικιστές και θα μιλάνε για αυτονομία της Βορειας Ηπειρου, οι Ούγγροι για την Βοϊβοντίνα, οι Τουρκοι θα μιλάνε για την τούρκικη μειονότητα στη Βουλγαρία και θα επικρατήσει ο νόμος της ζούγκλας. Αυτό μόνο τους εθνικιστές και τους ιμπεριαλιστές συμφέρει.

Η πολιτική των ιμπεριαλιστων είναι διαίρει και βασίλευε, η πολιτική των μαρξιστών είναι να ενώνουν τις χωρες και τους λαούς πέρα από τις διαφορές τις θρησκευτικές, τις εθνικές, τις καταγωγές, κτλ και πρέπει να αναπτύξουμε τη συνεργασία ανάμεσα στους εργαζόμενους και στα κοινωνικά κινήματα της βαλκανικής. Και υπάρχουν τέτοια κινήματα και αναπτύσσονται όλο και περισσότερο και πρέπει να βρούμε τους τρόπους συνεργασίας με όλα αυτά τα κινήματα και να επαναφέρουμε στο προσκήνιο το όραμα του Ρήγα Βελεστινλή και του Γρηγόρη Λαμπράκη για τη Βαλκανική συνεργασία. Για μια βαλκανική που θα ανήκει στους εργαζόμενους και στους λαούς της. Επίσης πρέπει να απορίψουμε τις θεωριες ότι η βαλκανική αποτελεί την πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης. Οποτε αναζωπυρώνονται αυτές οι θεωρίες ακολουθούν οι στρατιωτικές επεμβάσεις στα Βαλκάνια. Γιατί στην περιοχή δεν έχουν γίνει μόνο πόλεμοι, ξέρουμε ότι έχουν γίνει και πολλοί αγώνες για την ελευθερία, για την ανεξαρτησία, κατά του φασισμού. Στη βαλκανική υπήρχαν μεγάλα κινήματα αντίστασης κατά του φασισμού στο 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, υπάρχουν επομένως και κοινοί αγώνες και κοινοί πολιτιστικοί δεσμοί και κοινά συμφέροντα των λαών της βαλκανικής που μπορούν να αποτελέσουν το υπόβαθρο για να αντιπαλέψουμε και στους εθνικισμούς και στις ξένες ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις.

Και τέλος στη δική μας χώρα και κυβέρνηση πρέπει να αντισταθούμε στις αντιλήψεις περί βαλκανικής ενδοχώρας που στην ουσία είναι η αντίληψη ότι εμείς θα αποτελέσουμε τους αφέντες στα Βαλκάνια ή περισσότερο την οικονομική διείσδυση ή ακόμα χειρότερα πρέπει να αποτρέψουμε την πολιτική της κυβέρνησης που εμφανίζεται ως διαμεσολαβητής στην διεύρυνση του ΝΑΤΟ στα Βαλκάνια. Αυτή η πολιτική πρέπει να αποκρουστεί όπως και η πολιτική του ραδιενεργού ανθρωπισμού που δοκιμάστηκε στον πόλεμο της Σερβιας με τις βόμβες ουρανίου. Δεν υπάρχει ανθρωπιστικός πόλεμος, δεν υπάρχει λύση με τις επεμβάσεις και τη βία. Οι βαλκανικοι λαοί πρέπει να πάρουν την υπόθεση της ειρήνης και της απελευθέρωσής τους στα χέρια τους.

Τα κειμενα αυτά στηρίχτηκαν στις ομιλίες στην αντιστοιχη συζήτηση που έγινε στα πλαίσια των εκδηλώσεων "Μαρξισμός 2001"

Η κρίση της «νέας οικονομίας»

Απότομη προσγείωση ή μακρόσυρτο «ξεφούσκωμα» – αυτές είναι οι επιλογές που μοιάζει να έχει μπροστά της η παγκόσμια οικονομία. Οι θριαμβολογίες του χτες αποδεικνύονται ψεύτικες, γράφει ο ***Σωτήρης Κοντογιάννης***

Πού βαδίζει η παγκόσμια οικονομια; Ένα χρόνο πριν, τα μεγαλα χρηματιστήρια του κόσμου της Νέας Υόρκης, του Λονδίνο, της Φρανκφούρτης έσπαγαν το ένα ρεκόρ μετά το άλλο, τα χρηματοκιβώτια των μεγαλων επιχειρήσεων ξεχείλιζαν από τα κέρδη, οι επενδυτές άνοιγαν σαμπανιες και οι οικονομολόγοι μιλούσαν με εκστασιασμό για τη «νέα οικονομια» που οδηγουσε, υποτίθεται, τον πλανητη σε μια νεα, δυναμική τροχιά ανάπτυξης.

Σήμερα τίποτα δεν θυμίζει πια εκείνες τις χρυσές μέρες. Από τον περσινό Μάρτη, την εποχή που ο Nasdaq, ο δείκτης της υψηλής τεχνολογίας των ΗΠΑ έσπαγε το μαγικό ρεκόρ των 5.000 μονάδων, σχεδόν 10 τρισεκατομμύρια δολαρια έχουν χαθεί από τα διεθνή χρηματιστηρια ένα ιλιγγιωδες ποσό, χωρίς προηγουμενο στην ιστορια. Και αυτό είναι μόνο η κορυφη του παγοβουνου.

Η παγκόσμια οικονομία ολόκληρη έχει αρχισει να βυθίζεται σε μια επικίνδυνη ύφεση, που απειλεί να πάρει διαστασεις πρωτόγνωρες για την μεταπολεμικη εποχη. *«Το παγκοσμιο ΑΕΠ»*, εγραφε πριν από μερικές βδομάδες ο Economist, *«δεν έχει σημειώσει πτώση καμία χρονιά μετά τη δεκαετία του '30. Ακόμα και κατά τη διάρκεια της πετρελαϊκής κρίσης της δεκαετίας του '70, το παγκόσμιο ΑΕΠ συνεχισε να ανεβαίνει»*. Τώρα, για πρωτη φορά από τη δεκαετια του '30, η ανθρωποτητα βρίσκεται ξανα μπροστά στον κίνδυνο μια «μεγάλης ύφεσης».

Στο χείλος του γκρεμού

Η παγκόσμια οικονομία βρέθηκε δυο φορές στο χείλος του γκρεμου τα τελευταια χρόνια -το φθινόπωρο του 1997 με την κριση στη νοτιοανατολική Ασία και ξανά το καλοκαιρι του 1998 με την «στάση πληρωμών» της Ρωσίας. Αυτή τη φορά όμως το καμπανάκι του κινδύνου ακούγεται από τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, τις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου που παράγουν μαζί το 46% του παγκοσμιου προιόντος. Και οι δυο βρισκονται σε απελπιστικη κατασταση.

Η ιαπωνικη οικονομια παραπαίει εδω και μια δεκαετια

Το τραπεζικό της σύστημα βρίσκεται στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Στα μέσα Μάρτη η Moody's υποβάθμισε 19 από τις μεγαλύτερες ιαπωνικές τραπεζες. Αν δεν υπήρχαν οι εγγυήσεις του ιαπωνικού κράτους οι περισσότερες από αυτές, λέει η Moody's, θα έπαιρναν βαθμό Ε ή Ε+ (με άριστα το Α)! Με άλλα λόγια «κάτω απο τη βάση», όσο οι τράπεζες του Μεξικού και της Ρωσίας.

Η βιομηχανια βρίσκεται σε εξίσου οικτρή κατάσταση. Η βιομηχανική παραγωγή πεφτει, οι τιμες κατρακυλάνε ένα φαινόμενο που έχει να παρουσιαστεί σε κάποια μεγάλη οικονομία από τη δεκαετία του 1930 τα έσοδα των επιχειρησεων συρρικνώνονται δραματικά και τα χρέη τους γινονται ολο και πιο δυσβάστακτα. Η ανεργία έχει φτάσει στο 4,8% -ένα νούμερο αδιανόητο για την Ιαπωνία πριν από μερικά χρόνια.

Η κεντρική τράπεζα ειναι ανήμπορη να βοηθήσει. Στα μέσα Μάρτη ο Μασάρου Χαγιάμι, ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Ιαπωνίας, κατέβασε τα επιτόκια κατά 0,15% με στόχο να τονώσει τις αγορές. Οι αγορές, όμως αδιαφόρησαν Στην άλλη οχθη του Ειρηνικού ο Γκρίνσπαν εχει μειώσει τα επιτοκια κατά 2,5 ολόκληρες μοναδες μέσα στη φετινή χρονιά. Ακόμα και η «υπερσυντηρητική» κεντρική τράπεζα της Ευρωπαικής Ένωσης προχώρησε σε μείωση 0,25%. Ο Χαγιάμι, ομως, δεν είχε να προσφέρει τιποτα καλύτερο: τα επιτόκια ήταν έτσι και αλλιως στο 0,15% στην Ιαπωνία. Τώρα, απλά, κατέβηκαν στο μηδέν!

Ούτε η κυβερνηση μπορεί να βοηθησει. Τα κρατικά θησαυροφυλάκια δεν έχουν τιποτα αλλο εκτός από χρέη τρομαχτικά και δυσβάσταχτα χρέη που γινονται κάθε μερα όλο και πιο εφιαλτικά. Φέτος το δημοσιο χρεος εφτασε στο ιλιγγιώδες ποσό των 666 τρισεκατομμυριων γιέν (5,5 τρισεκατομμύρια δολάρια), ένα ποσό που αντιστοιχεί στο 120% του ΑΕΠ της χωρας. Τα ελλείμματα του προυπολογισμού ξεπερνουν τα 55 τρισεκατομμυρια γιεν, προσθέτοντας έτσι άλλο ένα 10% του ΑΕΠ στο δημόσιο χρέος καθε χρόνο.

Η αφετηρια της σημερινης κρίσης βρίσκεται στις «επιτυχιες» της

Ουρές ανέργων το 1930

δεκαετίας του '80. Σήμερα πολλοί μιλάνε ακόμα με θαυμασμό για το «αμερικανικό θαύμα» της εποχής του Κλίντον, όπου η οικονομία των ΗΠΑ γνώρισε ρυθμούς ανάπτυξης κατά μέσο όρο 3,25%. Εκείνη την εποχή η Ιαπωνία «χτύπαγε» συχνά ρυθμούς 6% και 7% το χρόνο. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης για όλη τη δεκαετία του '80 έφτασε στο 4,8%! Η ιαπωνική οικονομία έμοιαζε τόσο δυναμική που έκανε πολλούς να πιστεύουν ότι μέσα σε λίγα χρόνια οι ΗΠΑ θα έχαναν την παγκόσμια πρωτοκαθεδρία τους -μια θέση που κατείχαν για πάνω από 75 χρόνια. Στις ΗΠΑ οι στήλες των εφημερίδων ήταν γεμάτες από άρθρα που μιλούσαν για την «ασιατική απειλή» και τον κίνδυνο ενός «οικονομικού Περλ Χάρμπορ».

Οι επιτυχίες εκείνες είχαν, όμως, δυο από πρώτη άποψη απροσδόκητες, συνέπειες.

Η Ιαπωνική φούσκα

Η πρώτη ήταν το ζαϊτεκ -η παράδοση ολόκληρης της ιαπωνικής οικονομίας στη δίνη της ξέφρενης κερδοσκοπίας.

Ο κατακλυσμός των παγκόσμιων αγορών με φτηνά ιαπωνικά προϊόντα είχε γεμίσει τα θησαυροφυλάκια των επιχειρήσεων και των τραπεζών με δισεκατομμύρια δολάρια. Στις αρχές της δεκαετίας του '80 η κυβέρνηση της Ιαπωνίας κατάργησε τους ελέγχους (στο συνάλλαγμα, στα επιτόκια, στις επενδύσεις κλπ) με στόχο να δώσει στις τράπεζες τη δυνατότητα να «αξιοποιήσουν» τα τεράστια συναλλαγματικά τους αποθέματα στις χρηματαγορές της Αμερικής και της Ευρώπης. *«Οι μεταρρυθμίσεις αυτές»*, γράφει ο Έντουαρντ Κάνσελορ στο βιβλίο ***Η άνοδος και η πτώση των χρηματιστηρίων*** *«είχαν σαν αποτέλεσμα να γεμίσουν οι ιαπωνικές κεφαλαιαγορές με τα υποπροϊόντα της χρηματοπιστωτικής επανάστασης: καναδικά και αυστραλέζικα ομόλογα, αντιστρέψιμα ομόλογα διπλού συναλλάγματος, σαμουράι και σουσι ομόλογα... ομόλογα σε ευρωγιέν και ανταλλάξιμα ομόλογα χαρακίρι»*.

Μέσα σε λίγους μήνες η κερδοσκοπία απλώθηκε παντού -στις μετοχές, τα ομόλογα, την γη, τα κοσμήματα, τα έργα τέχνης- και οι τράπεζες έπεσαν με τα μούτρα στη χρηματοδότηση κάθε παρανοϊκής «επένδυσης». Τα κέρδη ήταν μεγάλα και οι κίνδυνοι έμοιαζαν ανύπαρκτοι. Το χρηματιστήριο του Τόκιο απογειώθηκε: το 1989 ο δείκτης Nikkei χτύπησε τις 38.900 μονάδες. Οι μετοχές ανέβαιναν και ανέβαιναν και οι ιαπωνικές εταιρίες εκτινάχτηκαν, με κριτήριο την χρηματιστηριακή τους αξία, στην κορυφή της παγκόσμιας κατάταξης. Η αξία της γης απογειώθηκε: στο ζενίθ αυτού του παροξυσμού το κτήμα μέσα στο οποίο είναι χτισμένο το Αυτοκρατορικό Παλάτι στο Τόκιο άξιζε περισσότερο από ολόκληρη την Καλιφόρνια. Το 1989 η εγγραφή στη Λέσχη Κογκανέι του Τόκιο -που είχε στην ιδιοκτησία της διάφορα γήπεδα γκολφ- έφτασε στο εξωφρενικό ποσό των 2,7 εκατομμυρίων δολαρίων!

Οι εταιρίες έκαναν ό,τι μπορούσαν για να κεντρίζουν το ενδιαφέρον των «επενδυτών» και να πλασάρουν τις μετοχές τους σαν «δυναμικές». Το αποτέλεσμα ήταν ένας τεράστιος γύρος από επενδύσεις -κύρια σε έργα «βιτρίνας», αλλά όχι μόνο. Μέσα στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '80 οι συνολικές επενδύσεις κεφαλαίων στην Ιαπωνία έφτασαν στα 3,5 τρισεκατομμύρια δολάρια. Το 1983 οι επενδύσεις αντιστοιχούσαν στο 14% του ΑΕΠ. Το 1990 έφτασαν στο 22%! Η άλλη όψη αυτής της τρομαχτικής «κατανάλωσης» ήταν οι τρελοί ρυθμοί ανάπτυξης του 6% και του 7%.

Τη δεκαετία του '90, όμως, η ιαπωνική κερδοσκοπική φούσκα έσκασε, αφήνοντας πίσω της μια τεράστια μαύρη τρύπα. Οι βιομήχανοι ανακάλυψαν ξαφνικά ότι είχαν "παραεπενδύσει" και τα κέρδη που περίμεναν από τις νέες τους εγκαταστάσεις δεν επρόκειτο να έρθουνε ποτέ. Οι εργολάβοι ότι είχαν "παραχτίσει" -και τα πολυτελή γραφεία που είχαν σπείρει σε όλη την Ιαπωνία θα έμεναν άδεια. Και οι τραπεζίτες ότι είχαν "παραδανείσει". Τα βιβλία τους ήταν γεμάτα από "επισφαλή" δάνεια σε κατεστραμμένους βιομηχάνους και εργολάβους και τα θησαυροφυλάκιά τους, αντί για λεφτά, ήταν παραφουσκωμένα με "εγγυήσεις" σε άχρηστες μετοχές και εξίσου άχρηστους τίτλους γης: το χρηματιστήριο έχει πέσει στο 1/3 της παλιάς του αξίας, η γη στο 1/5!

Η κατάσταση του τραπεζικού συστήματος ολόκληρου έγινε εκρηκτική. Από τότε μέχρι σήμερα οι υπουργοί Οικονομικών της Ιαπωνίας εξαγγέλλουν κάθε λίγους μήνες και ένα νέο πρόγραμμα "εξυγίανσης" των τραπεζών -προγραμμάτων που προσπαθούν να απαλλάξουν τις τράπεζες από τα "επισφαλή" δάνεια με άμεσες επιδοτήσεις τρισεκατομμυρίων γιέν στους τραπεζίτες. Μάταια όμως. Ύστερα από 13 φιλόδοξα προγράμματα, που τίναξαν το δημόσιο χρέος στον αέρα, το τραπεζικό σύστημα βρίσκεται ακόμα πιο κοντά στο χείλος του γκρεμού παρά ποτέ.

Σήμερα, σύμφωνα με τις επίσημες εκτιμήσεις, οι τράπεζες της Ιαπωνίας εξακολουθούν να έχουν στα βιβλία τους παγωμένα χρέη 45 τρισεκατομμυρίων γιέν (365 δισεκατομμυρίων δολαρίων). Τα οικονομικά επιτελεία έχουν κυριολεκτικά σηκώσει τα χέρια ψηλά και οι καυγάδες έχουν γίνει ενδημικοί μέσα στο υπουργικό συμβούλιο.

Η Αμερικανική Ανάκαμψη

Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 η άρχουσα τάξη των ΗΠΑ ξεκίνησε ένα επιθετικό σχέδιο αναδιοργάνωσης της οικονομίας με στόχο την διατήρηση της ηγεμονικής της θέσης.

Οι επιχειρήσεις, κατ' αρχήν, έβαλαν μπροστά ένα πρόγραμμα «εξορθολογισμού» και «ανανέωσης» -με άλλα λόγια κλεισίματος των λιγότερο παραγωγικών εργοστασίων και τμημάτων και δημιουργίας νέων, τεχνολογικά προηγμένων μονάδων -κυρίως στις νοτιοδυτικές πολιτείες, όπου οι αντισυνδικαλιστικοί νόμοι ήταν πιο σκληροί και οι αγωνιστικές παραδόσεις του εργατικού κινήματος ήταν περιορισμένες.

Ταυτόχρονα προχώρησαν και σε ένα νέο, φιλόδοξο πρόγραμμα έρευνας και επενδύσεων στις νέες τεχνολογίες. Μέσα σε λίγα χρόνια ο ρυθμός αύξησης των επενδύσεων σε μηχανολογικό εξοπλισμό διπλασιάστηκε: από το 6% στις αρχές της δεκαετίας του '80 έφτασε στο 12% στη δεκαετία του '90. Και αυτό συνεχίστηκε, χωρίς διακοπή, σε όλη την οκταετία του Κλίντον. Οι ΗΠΑ κατάφεραν να αποκρούσουν τον γιαπωνέζικο ανταγωνισμό και να δεσπόζουν στις πρώτες θέσεις ανάμεσα στις αυτοκινητοβιομηχανίες, τους ημιαγωγούς, τα αεροπλάνα, τους υπολογιστές και το λογισμικό, τις τηλεπικοινωνίες.

Η επιτυχία αυτή στηρίχτηκε στην πραγματικότητα σε τρεις αλληλένδετους παράγοντες.

Ο πρώτος ήταν η κρατική παρέμβαση. Η Ιντελ και η Μοτορόλα δεν θα είχαν καταφέρει ποτέ να κρατήσουν την ηγεμονική τους θέση στην παραγωγή ημιαγωγών εάν δεν είχαν στηριχτεί με εκατομμύρια δολάρια από τον προϋπολογισμό -επε σαν άμεσες επιδοτήσεις, επε σαν «αμυντικά συμβόλαια». Το ίδιο ισχύει για όλους τους τομείς αιχμής. Η Celera και οι άλλες εταιρίες βιοτεχνολογίας που "άνθισαν" την περασμένη χρονιά δεν θα υπήρχαν καν χωρίς τις πρωτοφανείς επιχορηγήσεις του "Human Genome Project", του Προγράμματος Ανθρώπινου Γονιδιώματος.

Ο δεύτερος, και ακόμα πιο σημαντικός λόγος, ήταν η τρομαχτική αύξηση της εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης. Στο τέλος της δεκαετίας του '90 οι εργάτες στις ΗΠΑ δούλευαν, κατά μέσο όρο, 40% περισσότερο από τους συναδέλφους τους στην Γαλλία, 29% περισσότερο από τους συναδέλφους τους στη Γερμανία και 13% περισσότερο από τους συναδέλφους τους στην Βρετανία. Μόνο οι εργάτες στην Ιαπωνία δουλεύουν τόσες πολλές ώρες. Μέσα στην δεκαπενταετία 1983-1997 το ωράριο εργασίας επιμηκύνθηκε περίπου 200 ώρες το χρόνο για τον μέσο εργαζόμενο στις ΗΠΑ -δηλαδή σχεδόν 5 βδομάδες! Την ίδια περίοδο το βασικό μεροκάματο, αντί να αυξηθεί, μειώθηκε!

Ο τρίτος παράγοντας ήταν το εύκολο και φτηνό χρήμα. Η αντίδραση του Αλαν Γκρίνσπαν, στις νομισματικές και χρηματιστηριακές κρίσεις της δεκαετίας του '90 ήταν να βάλει μπροστά τα πιεστήρια και να τυπώσει εκατομμύρια φρέσκα δολάρια: το φθινόπωρο του 1997 μόνο, μετά το κραχ στα χρηματιστήρια της Νοτιοανατολικής Ασίας, ο Γκρίνσπαν έριξε 400 δισεκατομμύρια δολάρια στην αγορά, ήταν η μεγαλύτερη «ένεση ρευστότητας» στην ιστορία. Ο συνδυασμός των τριών παραγόντων τίναξε και στις ΗΠΑ την κερδοσκοπία στα ύψη τη δεκαετία του '90. Η Γουόλ Στριτ και ο Νάσνταλ απογειώθηκαν. Μαγνητισμένοι οι επενδυτές, από ολόκληρο τον κόσμο, έτρεχαν στα χρηματιστήρια και τις χρηματαγορές της Νέας Υόρκης κατά χιλιάδες, με την ελπίδα του εύκολου και γρήγορου κέρδους.

Οι επιχειρήσεις, όπως και στην Ιαπωνία, έκαναν τα πάντα για να πριμοδοτήσουν την εικόνα τους και να κάνουν ελκυστικές τις μετοχές τους. Νέα πολυτελή γραφεία, καινούργιοι υπερσύγχρονοι υπολογιστές, νέος εξοπλισμός, εκατομμύρια δολάρια σε διαφημίσεις. Οι επενδύσεις, ειδικά στην υψηλή τεχνολογία, πήραν φωτιά, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο νέα ζήτηση, *νέες ευκαιρίες* για την Microsoft, την Intel και τις άλλες εταιρίες της «νέας οικονομίας» -μέσα και έξω από τις ΗΠΑ.

Οι μετοχές άρχισαν να ανεβαίνουν και να ανεβαίνουν, οι επιχειρήσεις να αξίζουν, στα χαρτιά, όλο και πιο πολλά, οι μάνατζερ και οι διευθυντές να κατεβάζουν ολοένα και πιο ακριβά και ριψοκίνδυνα σχέδια «ανάπτυξης» και οι τραπεζίτες να γίνονται όλο και πιο πρόθυμοι να τους χρηματοδοτήσουν. Ο κύκλος έμοιαζε τέλειος -αλλά δεν ήταν.

Η άλλη όψη αυτού του κερδοσκοπικού οργίου ήταν η υπερχρέωση- πέρα από κάθε όριο. Στα τέλη του 2000 το ιδιωτικό χρέος στις ΗΠΑ (τα χρήματα που χρωστάνε στις τράπεζες, οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά) είχε φτάσει στο 150% του ΑΕΠ -ένα ιλιγγιώδες ποσό που κρέμεται κυριολεκτικά σαν θηλιά γύρω από τον λαιμό του καπιταλισμού, παγκόσμια.

Ομαλή προσγείωση;

Τώρα η αμερικανική οικονομία έχει περάσει σε κύκλο ύφεσης και δεν είναι λίγοι αυτοί που μιλάνε ακόμα και για μια απότομη και ξαφνική κατάρρευση. Τις τελευταίες βδομάδες, οι «προειδοποιήσεις» για κέρδη κάτω από τα αναμενόμενα από τις μεγάλες επιχειρήσεις έρχονται με ρυθμό χιονοστιβάδας. Κατά κανόνα οι προειδοποιήσεις αυτές συνοδεύονται από σχέδια για κλεισίματα, κατάργηση χιλιάδων θέσεων εργασίας και μαζικές απολύσεις. Στους τρεις μόνο πρώτους μήνες του 2001 χάθηκαν πάνω από 400.000 θέσεις εργασίας!

Πολλοί οικονομολόγοι ελπίζουν σε μια «ομαλή προσγείωση» της αμερικανικής οικονομίας. Ο Αλαν Γκρίνσπαν μείωσε πέντε φορές τα επιτόκια μέσα στη φετινή χρονιά, με την ελπίδα ότι μια νέα «ένεση ρευστότητας» θα καταφέρει να κάνει την πτώση ελεγχόμενη.

Άλλοι, όμως, βλέπουν πολύ πιο απαισιόδοξα τα πράγματα. Ο Λάρι Σάμερς, ο υπουργός Οικονομικών του Κλίντον εκφρασε δημόσια τους φόβους του ότι η καταιγίδα που έρχεται θυμίζει Ιαπωνία: μια μακρόσυρτη ύφεση, που δεν θα εννοεί να περάσει.

Η προοπτική μιας βαθιάς και μακροχρόνιας ύφεσης στις δυο μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου μοιάζει με τους χειρότερους εφιάλτες για τους καπιταλιστές σε ολόκληρο τον κόσμο. Στις «αναπτυσσόμενες» χώρες η προοπτική αυτή έχει μεταφραστεί ήδη σε πανικό: η Τουρκία, η Αργεντινή, γνώρισαν ήδη την επιδρομή της «φυγής των κεφαλαίων». Στη νοτιοανατολική Ασία, που δεν έχει προλάβει να συνέλθει από το «σοκ» του '97, η νέα ύφεση μοιάζει με τελειωτικό χτύπημα.

Δεν έχουν περάσει ούτε δέκα χρόνια από τότε που οι απολογητές του καπιταλισμού κόμπαζαν για τον «θρίαμβο της αγοράς». Τώρα η αλήθεια φαίνεται γυμνή: ο καπιταλισμός είναι χρεοκοπημένος.

Οι καπιταλιστές θα προσπαθήσουν ξανά, με κάθε τρόπο, να φορτώσουν και αυτή την κρίση στις πλάτες των εργατών. Η κρίση, όμως, σημαίνει ότι οι θέσεις τους θα είναι εξασθενημένες. Αυτή τη φορά μπορούμε να τους αποκρούσουμε -και όχι μόνο.

Ζαπατίστας, ποια η προοπτική;

Η πορεία των Ζαπατίστας στην Πόλη του Μεξικό ξεσήκωσε χιλιάδες και χιλιάδες εργάτες. Πώς μπορεί να προχωρήσει παρακάτω αυτό το κίνημα; Γράφει η *Νάστια Καλλινίκου.*

Την Πρωτοχρονιά του 1994 σε μια απομονωμένη γωνιά του Μεξικού οι Ινδιάνοι εξεγέρθηκαν, βάζοντας ξανά στην ημερήσια διάταξη το θέμα της επαναστατικής αλλαγής της κοινωνίας. Πήραν τα όπλα απαιτώντας «δουλειά, γη, στέγη, τροφή, υγεία, παιδεία, ανεξαρτησία, ελευθερία, δημοκρατία, δικαιοσύνη και ειρήνη»

Εξεγέρθηκαν κατονομάζοντας ως εχθρούς τους, όχι μόνο το μεξικάνικο κράτος αλλά και τον νεοφιλελευθερισμό. Ξεσκέπαζαν τι σημαίνει παγκοσμιοποίηση, και πως καταστρέφει τις ζωές των απλών ανθρώπων.

Το 1982 η οικονομική κρίση είχε χτυπήσει το Μεξικό. Η οικονομία της χώρας παραλίγο να καταρρεύσει. Σε αντάλλαγμα οικονομικής βοήθειας από τις ΗΠΑ και τις διεθνείς αγορές, αλλά και για να ξανακερδίσει την εμπιστοσύνη των ντόπιων καπιταλιστών, η κυβέρνηση προχώρησε σε νεοφιλελεύθερες πολιτικές. Η γνωστη συνταγή- ιδιωτικοποιησεις, ξεπούλημα κρατικών εργοστασίων, κατάργηση των προστατευτικών μέτρων- έγινε η νέα πολιτικη του κράτους.

Η ανεργία ανέβηκε κατά 15%, οι μισθοι πεσανε 40%, οι κοινωνικές δαπανες μειώθηκαν κατά 40%. Οι αγρότες έβλεπαν την παραγωγή να συγκεντρώνεται σε όλο και λιγότερα χέρια.

Το 1994, όταν εξεγέρθηκαν οι Ζαπατίστας, ήταν η πρώτη χρονιά εφαρμογής της Συμφωνίας Ελεύθερου Εμπορίου της Βόρειας Αμερικής (NAFTA). Η NAFTA ήρθε να «προσαρμόσει» ακόμα πιο πολύ την οικονομία του Μεξικού στην παγκόσμια αγορά. Προέβλεπε τη σταδιακή κατάργηση σχεδόν όλων των προστατευτικών μέτρων και των δασμολογικών εμποδίων στο εμπόριο και τις επενδύσεις, ανάμεσα στις ΗΠΑ, τον Καναδά και το Μεξικό. Όπως έλεγαν οι Ζαπατίστας η άρνηση να προστατευτούν οι μικρές καλλιέργειες θα σήμαινε «συνοπτική εκτέλεση» για εκατομμύρια αυτόχθονες της Τσιάπας.

Αυτή η νεοφιλελεύθερη πολιτική αύξησε δραματικά το χάσμα μεταξύ των πλούσιων και των φτωχών. Υπολογίζεται ότι στο Μεξικό σήμερα 36 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε απόλυτη φτώχεια. Τα πράγματα είναι ακόμα χειρότερα στην περιοχή των Ζαπατίστας.

Η Τσιάπας είναι από τις πιο πλούσιες επαρχίες στη χώρα σε πλουτοπαραγωγικές πηγές. Παράγει το 50% της υδροηλεκτρικής ενέργειας, είναι πρώτη στην παραγωγή καφέ για εξαγωγή και δευτερη στην παραγωγή πετρελαίου. Αλλά για τα τρία εκατομμύρια Ινδιάνους που ζουν εκεί αυτό δεν σημαίνει παρά εξαθλιωση Το βιοτικό επίπεδο τους είναι από τα χαμηλότερα του πλανήτη. Το ένα τρίτο του πληθυσμού είναι αναλφάβητοι. Οι μισοί ζουν σε σπιτια που δεν εχουν τρεχουμενο νερό Η Τσιάπας ειναι απο τις πρώτες περιοχές του Μεξικου σε παιδική θνησιμότητα και έχει το χαμηλότερο προσδοκώμενο μέσο όρο ζωής στη χώρα.

Όταν η οικονομική κρίση χτύπησε το Μεξικό τη δεκαετία του '30, η κυβέρνηση του Λάζαρο Καρδένας μοίρασε τη γη που έμενε ακαλλιέργητη στους φτωχούς αγρότες. Το αίτημα της αναδιανομής της γης ήταν από τα βασικά αιτήματα της επανάστασης του Ζαπάτα. Η γη δόθηκε σε μορφή κοινοτικών κτημάτων, τα λεγόμενα ejidos, που οι χωρικοί καλλιεργούν συλλογικά.

Στην Τσιάπας δόθηκε κυρίως γη στη ζούγκλα Λακαντόν, μακριά από δρόμους και βασικές υποδομές. Στην περιοχή αναπτύχθηκε η κτηνοτροφία, η οποία όμως ελεγχόταν από τους μεγάλους κτηνοτρόφους. Η γη των ejidos άρχισε να επενοικιάζεται σε μεγάλους κτηματίες και κτηνοτρόφους και τη δεκαετία του '70 πολλοί αγρότες βρέθηκαν να δουλεύουν σαν μισθωτοί εργάτες στη γη που θεωρητικά τους ανήκε συλλογικά. Την ίδια δεκαετία διπλασιάστηκε η παραγωγή της κτηνοτροφίας, με αποτέλεσμα να καταλαμβάνει όλο και περισσότερη γη Η κατασκευή ενός υδροηλεκτρικού φράγματος οδήγησε στην εξαφάνιση 100.000 εκταρίων καλλιεργήσιμης γης. Οι τοπικοί αξιωματούχοι έλεγχαν τις προσβάσεις των αγροτών στην αγορά, και η εικόνα της καταπίεσης συμπληρωνόταν από την απαγόρευση χρησης των τοπικών γλωσσών.

Οι ινδιάνοι έχτιζαν οργανώσεις και αντι-

στεκόντουσαν. Η απάντηση των αρχών και των πλούσιων γαιοκτημόνων ήταν βίαιη καταστολή και δολοφονίες ηγετικών τους στελεχών. «Ειρηνικές» καταλήψεις γης κατέληγαν σε αιματοχυσία, όταν οι πιστολέρος των γαιοκτημόνων επιτίθονταν στους χωρικούς. Η εξέγερση της Πρωτοχρονιά του 1994 δεν ήταν μια απότομη εξέλιξη. Ήταν αποτέλεσμα 20 χρόνων αγώνων των αγροτών.

Το πέρασμα στον ένοπλο αγώνα είχε αποφασιστεί δύο χρόνια νωρίτερα σε μια σύσκεψη των ηγετών των ινδιάνικων κοινοτήτων. Τι είχε γινει; Το 1992 η κυβέρνηση κατάργησε το Άρθρο 27 του Συντάγματος, το άρθρο που έδινε το δικαίωμα στους αγρότες να κάνουν αιτηση για την καλλιέργεια των κοινοτικών γαιών. Και ενώ στην πραγματικότητα η ύπαρξη του άρθρου δεν τους εξασφάλιζε τη γη, η κατάργησή του σήμαινε ότι έχαναν κάθε ελπίδα να πάρουν τη γη τους.

Η απόφαση για την ενοπλη εξέγερση έμεινε μυστική μέχρι την Πρωτοχρονιά του 1994. Τη μέρα που εμπαινε σε εφαρμογή η NAFTA οι Ζαπατίστας κηρυξαν τον πόλεμο στον μεξικάνικο στρατό. Η κυβέρνηση προσπάθησε να καταστείλει την εξέγερση στρατιωτικά. Αλλά οι Ζαπατίστας είχαν κερδίσει την αλληλεγγύη μεσα και έξω από το Μεξικό. Φοβούμενη μαζικές διαδηλωσεις, η κυβέρνηση αναγκάστηκε να υποχωρήσει. Ξεκίνησαν συνομιλίες, που το Μάρτιο κατέληξαν σε ειρηνευτική συμφωνία. Αλλά οι κοινότητες των ινδιάνων απέρριψαν το σχέδιο αυτο.

Από τοτε, το μεξικανικό κράτος διεξήγαγε ένα πόλεμο «χαμηλής έντασης» ενάντια στις ινδιάνικες κοινότητες της Τσιάπας. Περίπου 50.000 στρατιωτες στάλθηκαν σταδιακά και περικύκλωσαν την περιοχή. Κατά διαστήματα ο στρατός έκοβε το ρευμα η το νερό, ή απέκλειε τους δρόμους κόβοντας κάθε επικοινωνία με τον έξω κόσμο, και την προσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Οι παραστρατιωτικές ομάδες, που στηριζονται από τους μεγάλους γαιοκτήμονες και το επίσημο κράτος, δρούσαν ανενόχλητα, δολοφονώντας και διωχνοντας αγρότες από τις περιοχές που κατοικούν. Σε μία τέτοια επιδρομή το Δεκέμβρη του 1997 στο Ακτεάλ, αφησαν πίσω τους 45 νεκρούς.

Οι Ζαπατίστας όμως έχουν αντέξει αυτά τα επτά χρόνια. Η στρατηγική τους νίκη είναι ότι μετετρεψαν μια τοπική σύγκρουση, που εύκολα θα μπορούσε να ηττηθεί στρατιωτικά, σε παγκοσμια. Ο ηγέτης των Ζαπατιστας, Μάρκος έδειξε οτι η φτώχεια και η απελπισία που επικρατεί στην Τσιάπας είναι απλά μια πιο προχωρημένη εκδοχη αυτού που συμβαίνει παγκόσμια. Αυτοί που παράγουν τον πλουτο, γίνονται θυματα αυτων που τον ιδιοποιούνται. «Η νέα μοιρασια του κοσμου αποκλείει τις «μειονοτητες»: Τους αυτόχθονες, τη νεολαια, τις γυναίκες, τους ομοφυλοφίλους, τους εγχρωμους, τους μετανάστες, τους εργάτες, τους χωρικούς. Η πλειοψηφια, που αποτελεί τα υπόγεια του κόσμου, παρουσιάζεται από την εξουσία, σαν αναλώσιμη. Η μοιρασιά του κοσμου αποκλε΄ει τις πλειοψηφίες».

Ο Μαρκος και οι Ζαπατίστας μπορεσαν να επικοινωνήσουν με δεκάδες χιλιάδες ανθρωπους παγκοσμια μεσω του Ίντερνετ. Με μια γλώσσα συχνά ποιητική, που αναμιγνύει πολιτικους και οικονομικους όρους με θρύλους των ινδιάνων, αλλα που έχει τεραστια ηθική δύναμη κερδισαν τη διεθνη αλληλεγγυη. Οι σελιδες στο Ίντερνετ, που ζητούν συμπαράσταση για τους Ζαπατιστας ανερχονται σε 45.000-50.000.

Ο Μάρκος προέρχεται από μια Μαοική οργάνωση τη «Λαική Πολιτική». Το 1968 το φοιτητικό κίνημα του Μεξικου καταστάλθηκε άγρια. Τις παραμονές των Ολυμπιακών Αγώνων η αστυνομία επιτεθηκε σε μια φοιτητική συγκέντρωση, δολοφονώντας 500 φοιτητές. Πολλοι από τους ηγέτες του κινήματος, που επέζησαν και κατάφεραν να αποφύγουν τη σύλληψη, κατέφυγαν για να κρυφτούν στις πιο απομακρυσμένες περιοχές του Μεξικού. Μακριά από την κρατική καταστολή προσπάθησαν να οργανώσουν τους αγρότες ή να στήσουν αντάρτικες ομάδες. Η απέχθεια τους για τη σταλινική πολιτική και το Κομμουνιστικό Κόμμα που συμβιβάστηκε με τους δικτάτορες και η αναγκαστική απόσυρση στις επαρχίες τους οδήγησε σε μαοϊκές και γκεβαρικές αντιλήψεις. Στο Ζαπατισμό αυτές οι αντιλήψεις συναντιούνται με τη θεωρία της Θεολογίας της Απελευθέρωσης. Ο Μάρκος έφτασε στην Τσιάπας το 1984, για να οργανώσει μια αντάρτικη ομάδα. Ο Εθνικός Απελευθερωτικός Στρατός των Ζαπατίστας (EZLN) είχε στρατιωτική εκπαίδευση και όταν οι Ινδιανοι της Τσιάπας αποφάσισαν να εξεγερθούν, οι Ζαπατίστας ηταν έτοιμοι να ηγηθουν στην ένοπλη πολη.

Το Επαναστατικό Θεσμικό Κόμμα (PRI) κυβερνουσε σχεδόν δικτατορικά το Μεξικό για 71 χρόνια. Αλλα τις προεδρικές εκλογες του περασμένου Ιουλίου τις κέρδισε ο νεοφιλελευθερος Βισέντε Φοξ, υποψήφιος του Κομματος Εθνικης Δρασης (PAN). Ο Φοξ υποσχέθηκε ότι θα συνεχισει την πολιτική του προκατόχου του. Πρωην διευθυντικό στέλεχος της Coca- cola, έχει βάλει στο πρόγραμμά του την ιδιωτικοποιηση του πετρελαιου κα της ηλεκτρικής ενέργειας. Ενας ακόμα στοχος του είναι η ανάπτυξη ενός απο τους πιο δυναμικούς τομείς της μεξικάνικης οικονομιας, των maquiladoras.

Τα maquiladoras είναι εργοστασια εγκατεστημένα σε μια ζώνη 25 μιλίων στα σύνορα με τις ΗΠΑ. Οι βιομήχανοι μπορούν να εισάγουν αφορολόγητα εξαρτήματα και πρώτες ύλες και να εκμεταλλεύονται το χαμηλό εργατικά κοστος για να βγάζουν τεραστια κερδη. Σε πανω από 3.500 εργοστάσια απασχολούνται περιπου ένα εκατομμύριο εργάτες, που πληρώνονται με μισθούς που αντιστοιχούν στο ένα δέκατο περιπου των εργατών στις ΗΠΑ. Οι κανόνες ασφαλείας και υγιεινής ειναι ελλιπείς, ενώ συχνα προκαλουνται ασθένειες από τη μολυνση των ποταμών από τα εργοστάσια.

Ο Φοξ θελει να επεκτείνει τα maquiladoras και στις νότιες επαρχίες. Πρέπει όμως πρωτα να εξασφαλίσει την τάξη στην περιοχή. Γι΄ αυτό κάλεσε τους Ζαπατίστας σε συνομιλίες. Οι Ζαπατίστας ανταποκρίθηκαν, ξεκινώντας μια μεγάλη πορεία για την Πόλη του Μεξικού, που θύμιζε την πορεια του Ζαπάτα στις αρχες του προηγούμενου αιώνα. Η πορεία ξεκίνησε με μια διαδήλωση στο Σαν Κριστομπαλ όπου χιλιάδες αγρότες έδειξαν την υποστηριξη τους στους Ζαπατίστας. Κατέληξε στην Πόλη του Μεξικού, όπου στις 11 Μαρτίου το κέντρο της πόλης πλημμύρισε από ανθρώπους που συγκεντρώθηκαν να ακούσουν τον κομμαντάτε Μάρκος.

Ο Φοξ χαιρέτισε την πορεία σαν «ένα βήμα για την ειρήνη», αλλά το τι πραγματικά σκέφτονται τα αφεντικά για τους Ζαπατίστας, το εξέφρασε ο Αλμπέρτο Φερνάντο Γκάρζα, διευθυντής της βιομηχανικής συνομοσπονδίας των βιομηχάνων COPARMEX λέγοντας: « Είναι μια συμμορία ένοπλων τρελών μασκοφόρων, που αξίζουν μόνο μια σφαίρα στο κεφάλι».

Ο Φοξ έβγαλε διάταγμα για το κλείσιμο των στρατιωτικών βάσεων στην περιοχη των Ζαπατίστας, ένα από τα βασικά αιτήματα που έχουν θέσει για να αρχίσουν οι ειρηνευτικές συνομιλίες, αλλά οι βουλευτές του κόμματός του αρνούνται να ψηφίσουν το νομοσχεδιο που αναγνωρίζει τα δικαιώματα των ινδιάνων.

Ακόμα κι αν αυτό το νομοσχεδιο περάσει, ο δρόμος για τους ινδιανους της Τσιάπας είναι ακόμα μακρύς. Έχουν ακομα να αντιμετωπίσουν τις παραστρατιωτικες ομάδες που οπλίζουν οι μεγαλοι κτηνοτρόφοι και οι «βαρόνοι» του καφέ. Και η αγροτική μεταρρυθμιση, η αναδιανομη του πλούτου υπέρ των φτωχών, η αύξηση των κοινωνικών δαπανών, η πολιτικη της πληρους απασχόλησης δεν εχουν να κάνουν τίποτα με τη νεοφιλελεύθερη πολιτικη του Φοξ. Με την αμε-

ρικάνικη οικονομία να μπαίνει σε ύφεση και τις εξαγωγες στις ΗΠΑ να αντιστοιχούν στο ένα τέταρτο της ετήσιας παραγωγής του Μεξικού η διάθεση του καθεστώτος για παραχωρησεις θα μειώνεται ακομα περισσότερο

Η αληθεια ειναι οτι η ηρωική αντισταση των Ζαπατίστας εχει εμπνεύσει και ενθαρρυνει τους αγωνιστες παγκοσμια. Παρά τη φτώχεια και τη συνεχή στρατιωτική απειλή η επαρχία της Τσιάπας έγινε σημείο συνάντησης ακτιβιστών, διανοούμενων και ομάδων αυτοχθονων. Το 1996 διοργανώθηκε εκεί η πρώτη Συνάντηση για την Ανθρωπότητα και Ενάντια στο Νεοφιλελευθερισμο. Την παρακολούθησαν περίπου 3.000 ακτιβιστες απ' όλο τον κόσμο

Η συγκέντρωση του Μάρκος στην κεντρική πλατεία του Μεξικού

Πολλοί απ' αυτούς που συμμετείχαν έπαιξαν βασικο ρόλο στη διαδήλωση στο Σηάτλ το Νοεμβριο του 1999

Στις 20-22 Απριλίου άλλη μια αντικαπιταλιστική διαδήλωση γινεται στην πόλη του Κεμπέκ στον Καναδά. Αυτή τη φορα ενάντια στη συμφωνία Ελεύθερου Εμποριου στην Αμερική (FTAA) την επέκταση της NAFTA. Οι Ζαπατιστας έχουν επηρεασει σημαντικά το αντικαπιταλιστικό κινημα.

Την επιρροη των Ζαπατίστας μπορούμε να τη δούμε και στον τρόπο οργανωσης και στις ιδεες που υπάρχουν στο αντικαπιταλιστικό κίνημα.

Στην ανακοίνωση τους πριν τις εκλογές οι Ζαπατίστας εξηγούν : «Θελουμε να συναντησουμε μια πολιτική που να οδεύει από τα κάτω προς τα πάνω, μια πολιτική όπου η εξουσία να μην αποτελεί τον αντικειμενικό σκοπό, μια πολιτική όπου το «δημοψηφισμα» να είναι κατι παραπάνω απο λέξη με δύσκολη ορθογραφια, μια πολιτική οπου ενας λειτουργός θα είναι δυνατόν να ανακληθεί από τη θέση του μετά από λαική ψηφοφορία»

Οι Ζαπατ΄στας δηλώνουν ότι δεν θελουν να καταλάβουν την εξουσία. Στόχος τους ειναι να χτισουν αυτόνομους χώρους όπου η δημοκρατία, η ελευθερία και η δικαιοσυνη μπορούν να αναπτυχθούν. Αυτοι οι ελεύθεροι χωροι από κατειλημμένη γη, που θα καλλιεργείται συλλογικά, και που θα αντιστέκεται στις ιδιωτικοποιήσεις, θα δημιουργήσει τελικά αντιρροπες δυνάμεις στο κρατος, απλα υπαρχοντας ως εναλλακτική προταση.

Αλλα ποσο ρεαλιστικο ειναι να φτιαχτούν νησιδες δικαιης κοινωνιας σε ενα αδικο κοσμο; Οι ινδιάνοι της Τσιάπας λειτουργούν σε μια σύγχρονη οικονομία και παλεύουν τις άγριες επιθέσεις ενός παγκόσμιου καπιταλισμού, που εχει εισχωρήσει ακόμα και στην απομακρυσμένη περιοχη τους. Η παγκοσμιοποιηση δεν αφήνει χώρο για «ελεύθερες περιοχές».

Η αυθεντική δημοκρατία είναι βασική αρχή για το σοσιαλιστικό κίνημα από την Παρισινή Κομμούνα και τα Σοβιέτ του 1917. Για να επιτευχθεί όμως μια τετοια δημοκρατία πρέπει οι παραγωγοί του πλούτου αυτής της κοινωνίας να πάρουν την εξουσία από την αστική τάξη. Γιατι δεν τίθεται θέμα επιλογής αναμεσα στην ύπαρξη ή όχι της εξουσίας, αλλά ποια τάξη την κατεχει.

Οι Ζαπατιστας ζητανε από το κρατος τα δικαιώματα τους. Όμως το κράτος δεν είναι ένας ουδετερος μηχανισμός, αλλά όργανο της άρχουσας τάξης. Στη Λατινικη Αμερική είδαμε την προηγουμενη δεκαετία να καταρρέουν οι δικτατορίες και να ανεβαινουν κυβερνήσεις σοσιαλδημοκρατών ή ακόμα και πρώην επαναστατών. Στην αρχή του νέου αιώνα, οι υποσχέσεις τους για δημοκρατία και δικαιοσύνη παραμένουν ανεκπλήρωτες, καθως ολο και πιο προθυμα συμβιβάζονται με τις επιταγες των καπιταλιστων

Πρέπει να ξαναθυμηθούμε τη θεωρια της διαρκούς επανάστασης που μιλάει για το διεθνη χαρακτήρα της ταξικής πάλης και αναγνωρίζει ότι αυτή ξεσπάει κατ' αρχήν σε τοπικό ή εθνικό επιπεδο, αλλά δείχνει ότι μόνο η επαναστατική εργατική ταξη μπορεί να ηγηθεί ενός νικηφόρου αγώνα για μια δίκαιη και δημοκρατική κοινωνια.

Οι Ινδιανοι του Μεξικού είναι περίπου δέκα εκατομμύρια και ζουν σε απομονωμένες αγροτικές περιοχές. Όμως ο αγώνας τους εμπνέει μια τεράστια εργατική τάξη. Η Πόλη του Μεξικού μόνο εχει 22 εκατομμύρια κατοίκους. Στα *maquiladoras* οι εργάτες αγωνίζονται να χτίσουν σωματεία και δίνουν σκληρούς μάχες με τα αφεντικο. Το 1995 13.000 εργάτες απήργησαν και πολλοί απ' αυτούς κερδισαν σημαντικές αυξήσεις. Η PEMEX, η κρατική εταιρεία πετρελαίου που θέλει να ιδιωτικοποιησει ο Φοξ, απασχολεί 100.000 εργάτες. Μ' αυτήν την τεράστια δύναμη πρέπει να συμμαχήσουν οι Ζαπατίστας. Οι εργατες μπορουν να σταματήσουν τα εργοστάσια. Μπορούν να αποσπασουν τον έλεγχο της παραγωγής και άρα τη δύναμη από τις πολυεθνικές και την τοπική αστική τάξη. Μπορούν να χτίσουν ένα μέλλον δικαιοσύνης και ισότητας, που τόσο συγκινητικά περιγράφει ο Μάρκος στους λόγους του.

Αλλά για να ενωσουν οι εργάτες τη συλλογική τους δυναμη, για να ξεφορτωθούν μια για πάντα τα αφεντικά, τους μπράβους τους, και όλους τους μηχανισμούς τους χρειάζεται συντονισμένη και πειθαρχημένη οργάνωση, στηριγμενη στην πολιτική του επαναστατικού σοσιαλισμού, της παράδοσης του Λένιν και του Τρότσκι, της παράδοσης της επανάστασης του 1917 στη Ρωσια, οπου οι εργατες μαζί με τους αγροτες άρχισαν να χτίζουν μια κοινωνία, χωρίς καταπιεσμένες «μειονότητες», όπου οι εθνότητες, οι γυναίκες, οι ομοφυλόφιλοι απέκτησαν ίσα δικαιώματα. Όπου η παραγωγή και η οργανωση της κοινωνίας έβαζαν τις ανθρώπινες ανάγκες πανω από τα κερδη.

Ζωντανεύοντας τη δική μας ιστορία

Η συλλογή αγωνιστικών φωτογραφιών στο Λεύκωμα που εξέδωσε το ΑΡ.ΙΣΤΟ.Σ αποτελεί ακόμα μια όποψη της ιστορίας του Εργατικού Κινήματος της χώρας μας. Οσα μπορεί να μας πει μια φωτογραφία χρειάζονται πολλές σελίδες να γραφούν.

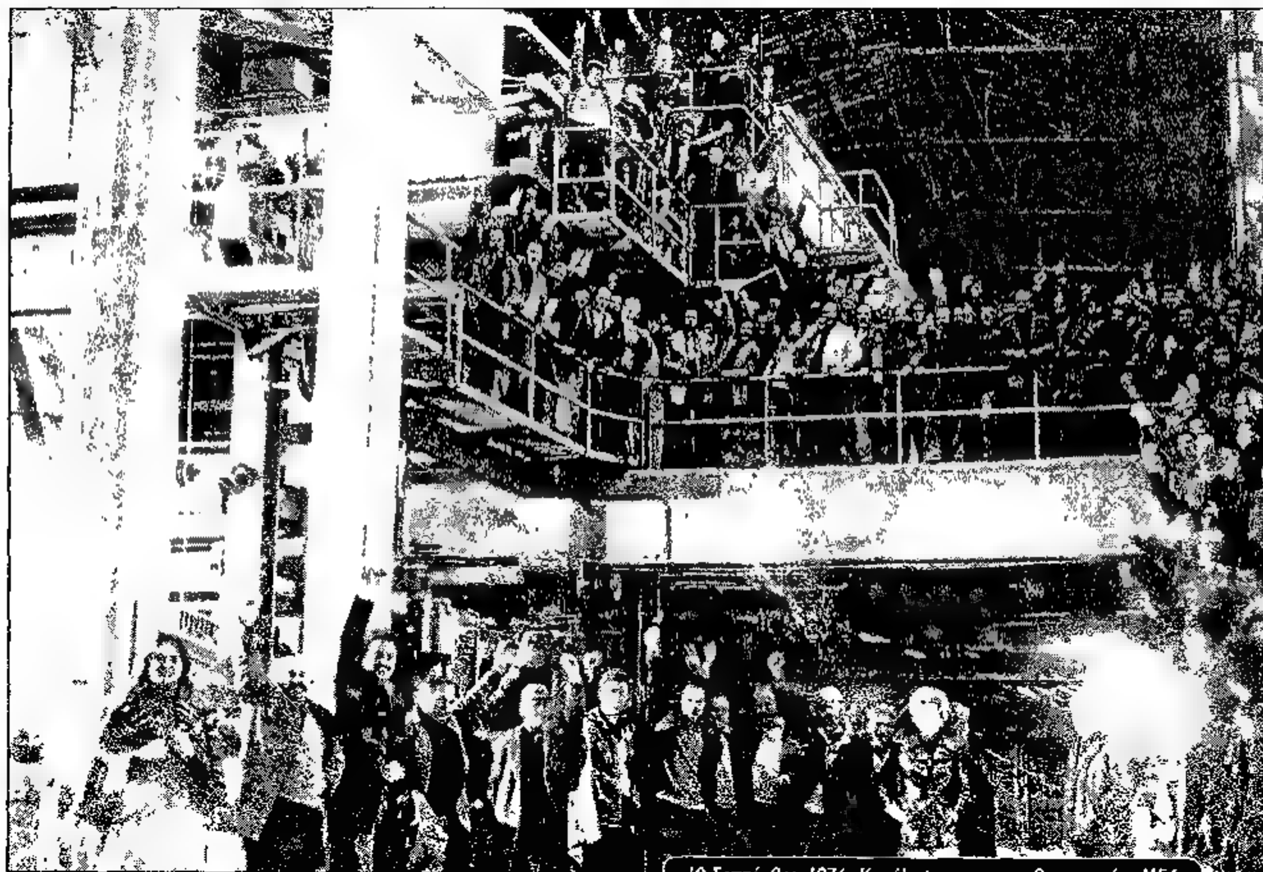
Η δυσκολία να συγκεντρωθούν, να χρονολογηθούν, να αναφερθεί το γεγονός που καταγράφουν, αποτελούν μια μεγάλη προσπάθεια. Ακόμα και η δύσκολη διαλογή ανάμεσα σε εκατοντάδες φωτογραφίες είναι μια δοκιμασία, αφού πολλές ακόμα είναι της ίδιας και παρόμοιας αξίας. Αλλά ας ελπίσουμε και στη συνέχεια της προσπάθειας.Το Λεύκωμα Μνήμης χωρίστηκε σε ενότητες. Πριν από την ίδρυση της ΓΣΕΕ. Διαλέχτηκαν μερικά χαρακτηριστικά καταστατικά, μεταξύ πολλών άλλων και φωτογραφιες που σπανίζουν από εκείνη την εποχή. Μια δεύτερη ενότητα αποτελούν οι φωτογραφίες από το ιδρυτικό Συνέδριο της ΓΣΕΕ 21-28 Οκτωβρίου 1918 όταν το εργατικό κίνημα της χώρας συγκεντρώνεται σε μια κεντρική συνδικαλιστική οργάνωση και προχωρεί μέχρι το 1940. Στο Μεσοπόλεμο προσπαθεί, η εργατική τάξη, να θεμελιώσει την ύπαρξή της. Σκληρή περίοδος και εισαγωγή στους μεγάλους αγώνες, επίμονα αγωνιστικά χρόνια. Τότε που κάθε εργατική κίνηση δέχονταν ανελέητη επίθεση από το κράτος, με αστυνομία, χωροφυλακή, στρατό. Προσπαθούσαν να σβήσουν τις εργατικές κινήσεις, να μην υπάρχουν καθόλου. Θαρραλέα αλλά και με πολύ αίμα και συνεχείς θυσίες περνάει την πρώτη του περίοδο το συνδικαλιστικό κίνημα. Δεν υπάρχει απεργία, συγκέντρωση, διαμαρτυρία, χωρίς συλλήψεις, διωγμούς, τραυματισμούς, βασανιστήρια, θανάτους, δίκες, εξορίες και φυλακές.

1898- Λαύριο. Συγκέντρωση μεταλλωρύχων έξω από τη στοά

Η τρίτη περίοδος δείχνει μερικές φωτογραφίες από την περίοδο του πολέμου και της Κατοχής 1940-1944. Δύσκολη, πολύ δύσκολη αλλά και ηρωϊκή εποχή. Λίγες οι εικόνες. Δύσκολη η φωτογράφιση εκείνο τον άγριο καιρό της φασιστικής και ναζιστικής κατοχής. Συνεχίζεται η ενότητα 1946-1967. Η εργατική τάξη πάλι πρωτοπόρα για να σπάσει την τρομοκρατία του καπιταλιστικού κρατικού μηχανισμού, μετά την ήττα του Δεκέμβρη 1944. Πάλι τα πέτρινα χρόνια τρομοκρατίας για την εργατική τάξη την περίοδο της Δικτατορίας των συνταγματαρχών 1967-1974. Και μετά, το ξέσπασμα των αγώνων. Η Δικτατορία γκεμίστηκε στις 24 Ιουλίου 1974. Το εργατικό κίνημα ανασυγκροτείται σε μεγαλύτερη κλίμακα. Οι αγώνες γίνονται συχνότεροι, ευρύτεροι. Η εργατική τάξη πάλι στην πρωτοπορία για την δημοκρατία και τις διεκδικήσεις εργατών και υπαλλήλων. Τα συνδικάτα ζητάνε ελεύθερο συνδικαλισμό σαν βαση για την εξασφάλιση της δημοκρατικής ζωής της χώρας. Ενάντια στην βία και την καταπίεση. Σπουδαίο χαρακτηριστικό των φωτογραφιων είναι η διάσωση πολλών συνθημάτων συγκεντρώσεων, απεργιων, διαδηλώσεων. Ευγλωτα μιλάνε τα πανω, τα πλακάτ, "Κατάργηση των θερμοπυρηνικών όπλων" ζητάει ένα πανώ στην συγκεντρωση του προσωπ κού των λεωφορείων

Οκτώβρης 1944- Οι πρώτες εργατικές διαδηλώσεις μετά την απελευθέρωση

10 Σεπτέμβρη 1976- Κατάληψη της χαρτοβιομηχανίας ΜΕΛ στη Θεσσαλονίκη.

της Αθήνας (σελ.123) Οι εργαζόμενοι δεν ενδιαφερονται μόνο για την άμεση επιβίωση, εκείνη την εποχή της ανέχειας, αλλά και για τα γενικά προβλήματα της ανθρωπότητας που αφορούν και την χώρα μας. "Θέλω γάλα" λέει το πλακάτ στον λαιμο του επι των ώμων φερόμενου πιτσιρίκου (σελ. 150). Απλό, αλλά συγκλονιστικο το μικρό σύνθημα που δείχνει τις άμεσες ανάγκες των οικογενειών των εργαζομένων της εποχής εκείνης.

"Ζήτω η πολιτική απεργία" δείχνει (σελ. 150) το πανώ της εκπληκτικής απεργίας της 27 Ιούλη 1965 ενάντια στο ανακτορικό πραξικόπημα. Αλλά και συγκίνηση, σεβασμό και μαχητικότητα εμφανίζουν οι φωτογραφίες των οικογενειών των απεργών (σελ. 221 και 225). Αποτυπώνουν μια άλλη, αλλά και ποιο πλατειά αγωνιστική κινητοποίηση. Οι απεργοί εργάτες και υπάλληλοι δεν είναι μόνοι τους. Εχουν μαζί τις οικογένειες, τους φίλους, συναδέλφους να συμπαραστέκονται στον αγώνα τους.

Κοινωνικές, αγωνιστικές, ανθώπινες πολύ, οι φωτογραφίες του λευκώματος. Ανάγκη να σωθούν οι μνήμες της εργατικής τάξης και ολόκληρου του ελληνικού λαού. Να τονιστεί ιδιαίτερα κα η παρουσίαση φωτογραφιών αγωνιστών της εργατικής τάξης που έπεσαν θύματα του κάθε είδους εχθρών της εργατικής τάξης.

Είναι η τρίτη έκδοση του ΑΡ.ΙΣΤΟ.Σ. μετά το "1918-1998: 80 χρόνια αγώνες" και "Γειά σου περήφανη και αθάνατη εργατιά" μια διαδρομή στο κοινωνικό εργατικό τραγούδι. Καλές, αγωνιστικές, ταξικές και χρήσιμες στα σωματεία και τις οργανώσεις όλης της χώρας. Ας ελπίσουμε ότι η ευρύτερη και πιο συγκροτημένη εργασία του ΑΡ.ΙΣΤΟ.Σ. θα συνεχιστει και στο μέλλον με πολλές παρόμοιες εργασίες.

Δημήτρης Λιβιεράτος

Φωτογραφίζοντας τις μνήμες και την ιστορία του εργατικού κινήματος
Εκδοση ΓΣΕΕ, Μάρτης 2001

1925- εργατική διαδήλωση. Τα ξύλα που κρατούν είναι για να προστατεύονται απο την αστυνομία.

Η "ανάγνωση" των ανθρώπινων γονιδίων

Οι πανηγυρισμοί για την ανάγνωση του ανθρώπινου γονιδιώματος έχουν κοπάσει, αλλά οι καταστροφικές συνέπειες του κέρδους πάνω στην επιστήμη συνεχίζονται, υποστηρίζει ο *Βασίλης Λουκάς*.

Όταν ο Μαρξ έγραφε ότι τα πάντα μέσα στον καπιταλισμό γίνονται εμπόρευμα, ούτε ο ίδιος δεν θα μπορούσε να φανταστεί σε τι σημείο θα έφτανε η οικονομία της αγοράς στις αρχές του 21ου αιώνα. Σήμερα όχι μόνο η παραγωγή αγαθών αλλά και οι επιστημονικές ανακαλύψεις γίνονται με σκοπό να πουληθούν. Η επιστήμη μπορεί να κατάφερε ένα γιγαντιαίο έργο όπως ήταν η χαρτογράφηση του ανθρώπινου γονιδιώματος, αλλά η διαπλοκή των ανθρώπων που την κατευθύνουν με το κέρδος, κάνουν αυτό το επίτευγμα σχεδόν άχρηστο για την πλειοψηφία των ανθρώπων. Εξαιρούνται μόνο οι κερδοσκόποι στα χρηματιστήρια, οι μέτοχοι των φαρμακευτικών πολυεθνικών και οι μεγαλοκαθηγητές πανεπιστημίων, ινστιτούτων και ερευνητικών κέντρων. Για να κατανοήσουμε τα παραπάνω αξίζει να αναφερθούμε σε μερικές από τις αρχές της μοριακής βιολογίας.

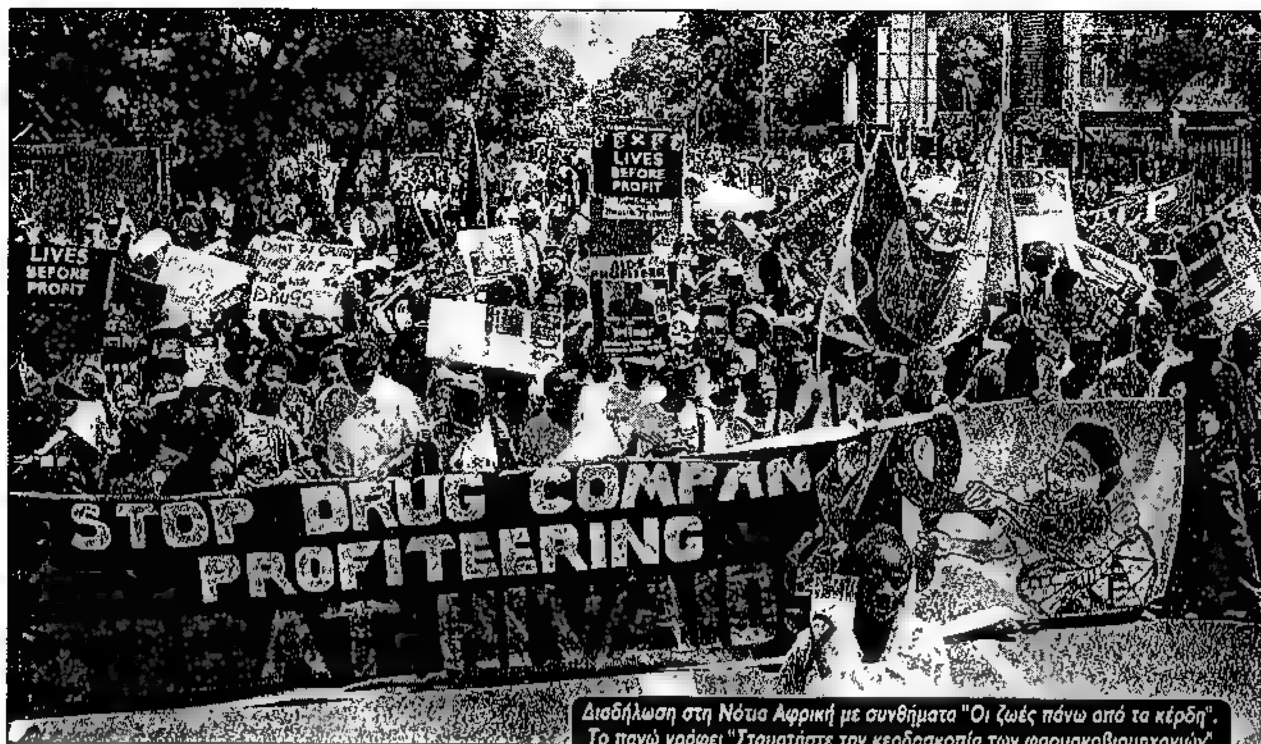
Στον πυρήνα κάθε ανθρώπινου κυττάρου υπάρχουν 46 μικροσκοπικά σωματίδια, τα χρωμοσώματα, που κληρονομούμε από τους γονείς μας, 23 από κάθε γονέα. Το κύριο χημικό υλικό του κάθε χρωμοσώματος είναι το DNA. Το DNA είναι μια δίκλωνη έλικα που ο κάθε κλώνος αποτελείται από μια αλληλουχία 4 μονάδων που ονομάζονται νουκλεοτίδια και τα οποία για λόγους συντομίας τα συμβολίζουμε με τα γράμματα A, C, G και T. Σε κάθε οργανισμό υπάρχει μια και μοναδική αλληλουχία αυτών των γραμμάτων. Το ανθρώπινο DNA αποτελείται από 3 δισεκατομμύρια νουκλεοτίδια, σημασία όμως δεν έχει τόσο ο αριθμός αλλά η διάταξη.

Υπάρχουν περιοχές του DNA, αποτελούμενες από μερικές χιλιάδες νουκλεοτίδια που η διάταξή τους περιέχει κωδικοποιημένη μια συγκεκριμένη πληροφορία. Αυτές οι περιοχές ονομάζονται γονίδια. Το κάθε γονίδιο περιέχει την πληροφορία που χρειάζεται ο οργανισμός για τη σύνθεση μιας πρωτεΐνης. Οι πρωτεΐνες είναι τα σημαντικότερα δομικά και λειτουργικά μόρια που διαθέτει κάθε ζωντανός οργανισμός. Οι μύες, τα όργανα, το δέρμα αποτελούνται από πρωτεΐνες. Ο μεταβολισμός μας καθώς και όλες οι βιολογικές λειτουργίες ρυθμίζονται από ενώσεις πρωτεϊνικής φύσεως όπως είναι τα ένζυμα, οι ορμόνες κ.α.

Η χαρτογράφηση του ανθρώπινου γονιδιώματος είχε δύο στόχους. Πρώτον, τον καθορισμό της αλληλουχίας των A, C, G, T στο ανθρώπινο DNA. Δεύτερον, την ανακάλυψη εκείνων των περιοχών του DNA που αποτελούν τα γονίδια. Παρόλο που τα περισσότερα από τα συμπεράσματα του προγράμματος ήταν ήδη λίγο–πολύ γνωστά από παλαιότερες έρευνες, η επιβεβαίωσή τους έχει πολύ μεγάλη σημασία. Οι κάθε λογής ρατσιστές, φανεροί ή καλυμμένοι, δυσκολεύονται να κρύψουν τον πόνο από τη γροθιά στο στομάχι τους. Το ανθρώπινο γονιδίωμα διαφέρει από άνθρωπο σε άνθρωπο μέχρι 0,25%. Οι διαφορές αυτές είναι κατά 85% ανάμεσα σε ανθρώπους της ίδιας «φυλής». Με άλλα λόγια είναι πολύ πιθανή η περίπτωση ο γονότυπος ενός «Αρείου», ψηλού και ξανθού να μοιάζει περισσότερο με το γονότυπο ενός ιθαγενή της Αυστραλίας από ότι με τον γονότυπο ενός «ομοαίματου» του.

Η ήττα για κάθε λογής θρησκόληπτους δημιουργιστές - σκοταδιστές είναι επίσης συντριπτική. Το γονιδίωμα του ανθρώπου είναι σε ποσοστό 98% κοινό με το γονιδίωμα του χιμπατζή. Από τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα ο άνθρωπος και το ποντίκι διαφέρουν σε ένα αριθμό 300 γονιδίων, ενώ ο κοινός τους πρόγονος πιθανολογείται να έζησε πριν 100 εκατομμύρια χρόνια. Μεγάλη είναι επίσης η ομοιότητά μας με οργανισμούς που δεν θα μπορούσε κανείς να φανταστεί όπως ο γαιοσκώληκας ή η φρουτόμυγα. Τέλος, ένα από τα σημαντικά στοιχεία της έρευνας είναι ότι ο άνθρωπος στην εξέλιξή του έχει ενσωματώσει στο DNA του τα DNA από παρασιτικούς οργανισμούς όπως βακτήρια, μικρόβια και ιούς και χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αυτές για δικές του ανάγκες. Έτσι, οι νόμοι της φυσικής επιλογής και της εξέλιξης των ειδών του Δαρβίνου βρίσκουν σχεδόν ολοκληρωτική δικαίωση. Ο Αδάμ και η Εύα ήταν τελικά νουκλεϊνικά οξέα και ο παράδεισος μια ζεστή σούπα από οργανικά μόρια, νερό και διοξείδιο του άνθρακα.

Τα αποτελέσματα ωστόσο για τους ερευνητές μόνο ικανοποίηση δεν έχουν φέρει. Ο α-

Διαδήλωση στη Νότια Αφρική με συνθήματα "Οι ζωές πάνω από τα κέρδη". Το πανώ γράφει "Σταματήστε την κερδοσκοπία των φαρμακοβιομηχανιών"

ριθμός των γονιδίων που εντοπίστηκε στο ανθρώπινο DNA με δυσκολία ξεπέρασε τις 30.000. Τα γονίδια αυτά καταλαμβάνουν μόνο το 2% του συνολικού DNA. Εδώ αρχίζουν οι πονοκέφαλοι. Το κάθε γονίδιο για να είναι λειτουργικό πρέπει να μπορεί να «διαβαστεί» από τον οργανισμό. Αυτό σημαίνει ότι το κύτταρο πρέπει να βρίσκεται σε συγκεκριμένο χημικό περιβάλλον και επιπλέον να υπάρχει ο μηχανισμός που θα κάνει την ανάγνωση. Στην πορεία όμως του χρόνου, το περιβάλλον και ο μηχανισμός είναι δυνατόν να αλλάξουν. Δηλαδή το ποντίκι και ο άνθρωπος μπορεί να έχουν τις ίδιες πληροφορίες στο DNA τους αλλά μόνο ένας από τους δύο μπορεί να την αξιοποιήσει γιατί απλά έχουν διαφορετικές διατροφικές συνήθειες, θερμοκρασία, μεταβολισμό ή πυκνότητα στο αίμα τους. Ελάχιστα από τα γονίδια που ανακάλυψαν οι επιστήμονες είναι γνωστό ότι μπορούν να διαβαστούν απο τον ανθρώπινο οργανισμό.

Από αυτά που γνωρίζουμε οτι λειτουργούν, σε ακόμα λιγότερα γνωρίζουμε τη λειτουργία τους δηλαδή ποιάς πρωτεινης περιέχουν τον κώδικα. Σε ακόμα λιγότερα, την διαδικασία που εκτελεί αυτή η πρωτεϊνη και σε ελάχιστα τον τρόπο που μπορούμε να επέμβουμε αν η ύπαρξη αυτής της πρωτεϊνης σχετίζεται με κάποια γνωστή ασθένεια. Πρακτικά όλες οι γονιδιακές θεραπείες που εφαρμόστηκαν αυτή τη δεκαετία πανω σε καρκινικα κύτταρα κατέληξαν σε αποτυχια. Η ανακαλυψη νέων φαρμάκων συνεχίζει να γίνεται με τον «παλιό παραδοσιακό τρόπο» της παρατήρησης και της τυχαίας δοκιμής υποψηφίων φαρμάκων σε ιστούς, πειραματόζωα και ασθενείς.

Το πρόγραμμα προσδιορισμού του ανθρώπινου γονιδιώματος κόστισε πολλά δισεκατομύρια δολλάρια και απασχόλησε περίπου 1500 επιστήμονες σε 45 διαφορετικά ερευνητικά κέντρα σε ολόκληρο τον κόσμο για περισσότερο από μία δεκαετία. Επιπλέον πολύ σημαντικό μέρος του προσδιορισμού της αλληλουχίας του DNA έγινε με τη χρήση των περισσότερο εξελιγμένων υπολογιστικών συστημάτων που υπάρχουν αυτή τη στιγμή και που το κόστος τους συναγωνίζεται αυτών της NASA. Το μέγεθος αυτής της επένδυσης θυμίζει σε πολλούς ψυχρό πόλεμο και διαστημικούς ανταγωνισμούς. Προκύπτει λοιπόν το ερώτημα: Αφού τα αποτελέσματα που αποκομήσαμε ήταν ήδη αναμενόμενα ενώ οι πληροφορίες είναι προς το παρόν σχεδόν άχρηστες, προς τι όλη αυτή η σπατάλη; Η απάντηση φαντάζει τρελή αλλά είναι απόλυτα λογική στα πλαίσια αυτού του τρελού συστήματος.

Οι ΗΠΑ ανακάλυψαν στα τέλη της δεκαετίας του 80 ότι ο ανταγωνισμός σε επίπεδο τεχνολογίας με την Ιαπωνία είχε φέρει τη δεύτερη σε πλεονεκτικότερη θέση. Εκεινη τη στιγμή αποφάσισαν οτι μπορούν να αναθερμάνουν την ερευνα που θα ωφελήσει τις αμερικάνικες πολυεθνικές στον παγκόσμιο ανταγωνισμό με τη γενναια χρηματοδότηση κρατικών ερευνητικων προγραμμάτων πανω σε θεματα «νέων τεχνολογιών» Στην δεκαετια που πέρασε οι νέες τεχνολογίες σύνδεσαν το όνομά τους με θέματα πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών. Όμως πολύ σημαντικό μέρος αυτής της κρατικής παρέμβασης ήταν και πάνω σε θέματα βιοτεχνολογίας και γενετικής μηχανικής. Η δημιουργία κλώνων καθώς και η εμφάνιση των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών ήταν προϊόντα αυτού του προσανατολισμού.

Η χαρτογράφηση του ανθρώπινου DNA έχει τη δική της ιδιαίτερη ιστορία. Το 1986 ο Graig Venter, μια διασταύρωση επιστήμονα και καπιταλιστή, άρχισε να προσδιορίζει με ταχύτατους ρυθμούς την αλληλουχία των νουκλεοτιδίων στο DNA. Οι ανακαλύψεις που έγιναν οδήγησαν το Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας (NIH) και το Υπουργείο Ενέργειας των ΗΠΑ να θέσουν σε εφαρμογή το Πρόγραμμα του Ανθρώπινου Γονιδιώματος (HGP, Human Genome Project) ένα πρόγραμμα δισεκατομυρίων δολαρίων που απασχόλησε πλήθος ερευνητών κυρίως στις ΗΠΑ και στη Βρετανία. Γύρω από αυτό το πρόγραμμα στήθηκε ένα ατέλειωτο παζάρι με τη χημική βιομηχανία, τους προμηθευτές των αντιδραστηρίων και των αναλυτικών οργάνων, τις φαρμακευτικες εταιρίες, τις εταιρίες λογισμικού κ.τ.λ Το 1991 ο Venter παραιτήθηκε από το πρόγραμμα και συνεχισε την έρευνα μέσω της δικής του εταιρίας η οποία το 1998 μετεξελίχθηκε στη Celera Genomics.

Ετσι, ο αγώνας μέσα στη δεκαετία ήταν σκληρος, με το HGP να εκπροσωπει τα συμ-

Ο Δαρβίνος δικαιώνεται

φέροντα όλων των Αμερικάνικων πολυεθνικών που θα μπορούσαν να έχουν οφέλη από αυτό το πρόγραμμα και το Venter να εκπροσωπεί τα δικά του και των χρηματοδοτών του. Το γήπεδο του αγώνα στολίστηκε με μπόλικη ιδεολογία από βιολογικό ντετερμινισμό: Τα πάντα οφείλονται στα γονίδια. Διαφέρουμε γιατί έχουμε διαφορετικό γενετικό υλικό. Οι ικανότητες μας είναι κληρονομήσιμες και μεταβιβάσιμες. Η ιεραρχική κοινωνία οφείλεται στην ανθρώπινη φύση. Τόνοι και τόνοι από τέτοια σκουπίδια εισέβαλαν στη ζωή μας και όχι μόνο. «Διακεκριμένοι» επιστήμονες κάθε μέρα «ανακάλυπταν» το γονίδιο της φτώχειας, του αλκοολισμού, της εγκληματικότητας. Φτωχοί από κοινωνική συνείδηση, μεθυσμένοι από τα κέρδη και πραγματικά εγκληματίες, οι επιστήμονες αυτοί στην πραγματικότητα δεν έχουν ανακαλύψει τίποτε άλλο παρά τον εαυτό τους.

Ωστόσο η πολιτική των ΗΠΑ πάνω στις νέες τεχνολογίες φάνηκε προς το παρόν να αποδίδει. Οι αμερικάνικες πολυεθνικές έφτασαν και ξεπέρασαν τις αντίστοιχες ιαπωνικές σε τεχνογνωσία. Αυτό που έγινε όμως στην πραγματικότητα της οικονομίας ήταν μια στυγνή κερδοσκοπία. Ο NASDAC εκτινάχθηκε στα ύψη και μαζί του και ολες οι εταιρίες βιοτεχνολογίας που αποτελουν ειδική υποκατηγορία του, τη Biotechnology Index. Η πίστη ότι τα γονίδια θα φέρουν τα πάνω κατω στην ιατρική και στη φαρμακευτικη επειθε όλο και περισσοτερους καπιταλιστές να επενδύσουν στις μετοχές των εταιριών βιοτεχνολογιας. Η Celera Genomics εγινε μια πανισχυρη εταιρία και ο Venter ένας πάμπλουτος γενετιστής

Καθώς η αναμέτρηση του Venter με το HGP πλησιαζε στο τέλος της, γινόταν όλο και πιο σκληρή. Ο ανταγωνισμός των δυο προγραμμάτων δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα στις ενδιαφερομενες επιχειρησεις αλλα και στην επιστημονική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Επιπλεον προβλήματα δημιουργήθηκαν από τη διαφορετική πολιτική πάνω σε θέματα πατενταρίσματος και διάθεσης των δεδομένων. Εδώ το ρόλο του «σωτήρα» ανέλαβε και πάλι να παίξει η αμερικάνικη κυβέρνηση και μάλιστα ο ίδιος ο Κλιντον. Χέρι-χέρι με τον πρόεδρο εμφανίστηκαν οι επικεφαλής των δύο προγραμμάτων, ανακοίνωσαν ταυτόχρονα την καταγραφή του ανθρώπινου γονιδιώματος, υποσχέθηκαν ανταλλαγή πληροφοριών και μελλοντική συνεργασία.

Πίσω όμως από τα χαμόγελα και τις χειραψίες, ο ανταγωνισμός συνεχίζει ασταμάτητα. Τι θα γίνει με τα γονίδια που ανακαλύφθηκαν; Έχει νόημα πλέον να επενδύσει ένας καπιταλιστής σε γονιδιακή έρευνα; Μπορεί μια εταιρία να κατοχυρώσει τον κώδικα ενός γονιδίου; Αυτό δεν είναι μόνο απάνθρωπο αλλά πρακτικά και ανέφικτο. Υπάρχουν χιλιάδες συνδιασμοί ενός γονιδιακού κώδικα που μπορούν να περιέχουν την ίδια πληροφορία. Πρέπει να αναφέρουμε οτι καμιά εταιρία δεν θέλει να ασχοληθεί με ένα γονίδιο επενδύοντας εκατομμύρια δολλάρια για να ανακαλύψει τα μυστικά του, αν αυτό δεν της εξασφαλίσει μελλοντικά κέρδη. Για να γίνει αυτό πρέπει να έχει την αποκλειστικότητα της έρευνας. Για να «πατεντάρει» όμως το γονίδιο πρέπει να κάνει ταυτόχρονα χιλιάδες πατέντες χωρίς και πάλι να είναι σίγουρη.

Εδώ βρίσκεται το νόημα της διαμάχης πάνω στην πρόσβαση των δεδομένων του προγράμματος. Στα αποτελέσματα της Cellera Genomics έχουν πρόσβαση μόνο 50 συνδρομητές. Στα αντίστοιχα του HGP περίπου 10000. Οι πολυεθνικές που στήριξαν το Venter θέλουν την αποκλειστική πρόσβαση στα δεδομένα. Από την άλλη, η αμερικάνικη κυβέρνηση και το HGP θέλουν να αποτρέψουν την εμφύλια διαμαχη ειδικά αυτή την εποχή που ο NASDAC κατρακυλάει ασταμάτητα. Η φράση του Κλίντον «το ανθρώπινο γονιδίωμα ανήκει σε όλη την ανθρωποτητα» δεν διαπνεόταν από ανθρωπισμό αλλά από απόγνωση! Ο δείκτης Biotechnology Index έχει πέσει περιπου 60% απο την περασμένη χρονιά. Τα αναμενόμενα κέρδη για τις εταιριες του συνεχώς προσαρμόζονται προς τα κάτω. Η Applied Biosystems, η μετοχη της Cellera Genomics έπεσε 7% την πρώτη εβδομάδα που ανακοινωθηκε ο απολογισμός της.

Η αξια της ανθρώπινης ζωής δεν έχει κανένα νοημα για τους ανταγωνισμους των καπιταλιστών. Η χαρτογράφηση του DNA όσο διαρκεί αυτό το παιχνίδι χανει την πραγματική της αξια. Εκατομμύρια άνθρωποι χάθηκαν το Μεσαίωνα στην Ευρώπη από την πανούκλα και τη σύφιλη. Εκατομμύρια ανθρωποι χανονται σήμερα στον ανεπτυγμένο δυτικό κόσμο από καρκίνο, έμφραγμα και εγκεφαλικά. Η διαφορά είναι οτι σήμερα έχουν αναπτυχθεί οι υλικές βάσεις για να αντιμετωπίσουμε αυτές τις ασθενειες. Η επιστήμη εχει προχωρήσει σε δυσθεώρητο ύψος. Ο αγιασμός και το ευχέλαιο έχουν αντικατασταθεί από ηλεκτρονικά μικροσκόπια, ακτίνες λέιζερ και αξονικούς τομογράφους. Αυτό που απαιτείται όμως είναι ο ριζικός αναπροσανατολισμός της επιστήμης. Οι έρευνες πάνω στα γονίδια επικεντρώνονται στον ένα μόνο παράγοντα μιας ασθένειας. Η επίδραση του περιβάλλοντος είναι ο παράγοντας που εσκεμμένα αποσιωπάται.

Η φυματίωση που θέριζε πολλούς ανθρώπους μέχρι και πριν από 50 χρόνια έχει σχεδόν εξαλειφθεί. Δεν έχει γίνει καμμία μετάλλαξη γονιδίων στον οργανισμό μας. Έχουμε τα ίδια γονίδια που είχαν και οι πρόγονοι μας πριν από 100.000 χρόνια. Απλά, το περιβάλλον έχει αλλάξει και μάλιστα το έχουμε αλλάξει εμείς. Έχουμε διαφορετικό διαιτολόγιο, διαφορετικούς κανόνες υγιεινής, διαφορετικά ωράρια εργασίας, διαφορετικές διαπροσωπικές σχέσεις. Ο καρκίνος είναι μια ασθένεια του 20ου αιώνα που προέκυψε από αυτή την αλλαγή των συνθηκών.

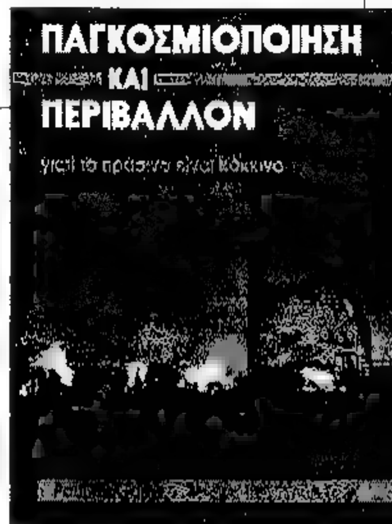
Υπάρχουν φυσικά και οι περιπτώσεις που η αλληλεπίδραση με το περιβάλλον είναι οφθαλμοφανής. Οι τερατογενέσεις δημιουργήθηκαν πλάι στον κρατήρα της Χιροσίμα και του Τσερνόμπιλ, στις βομβαρδισμένες πόλεις του Ιρακ και αναμένονται δίπλα στα κατεστραμένα εργοστάσια της Γιουγκοσλαβίας. Τα παιδιά στις φτωχές χώρες πεθαίνουν από αβιταμίνωση λόγω κακής διατροφής και όχι από ελλατωματικά γονίδια. Η κυρίαρχη ιδεολογία, όσα «βιολογικά» φτιασίδια κι αν επικαλεστεί, δεν έχει απάντηση. Θα χρειαστεί πολύ ακόμα μέχρι να βρεί το γονίδιο που έλκει τις βόμβες ή το γονίδιο που απαγορεύει στους ανθρώπους να φωτοσυνθέσουν.

Ο προσανατολισμός της επιστημης στην αλληλεπίδραση ανθρώπου – περιβάλλοντος με σκοπό τη βελτιστοποίηση των συνθηκων ζωής μας ειναι ενα θέμα ερευνας που εχει τεράστια αξία για την ανθρωπότητα και μη δέν αξια για τις πολυεθνικες. Ο καπιταλισμός από τη «φύση» του δεν πρόκειται να επιτρέψει στην επιστημη αυτό τον προσανατολισμο. Ο καπιταλισμός δεν βελτιώνεται με «μετάλλαξη». Του αξίζει μία γονιδιακη θεραπεία από αυτες που οδηγουν στο θανατο

Το εφιαλτικό θερμοκήπιο του καπιταλισμού

ΠΟΛ ΜΑΚΓΚΑΡ
«ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ–ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΕΙΝΑΙ ΚΟΚΚΙΝΟ»
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ, ΣΕΛ. 104, ΤΙΜΗ 1200 ΔΡΧ.

Δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία ότι σήμερα ο πλανήτης μας απειλείται από μια περιβαλλοντική καταστροφή, που οι προηγούμενες γενιές ούτε καν θα μπορούσαν να φανταστούν. Η δεκαετία του 1990 ήταν η δεκαετία των "ακραίων καιρικών φαινομένων", του "φαινόμενου του θερμοκηπίου", της 'τρύπας του όζοντος', των 'γενετικά μεταλλαγμένων οργανισμών', των "τρελών αγελάδων", του "απεμπλουτισμένου ουράνιου".

Το βιβλίο του Πολ ΜακΓκαρ 'Παγκοσμιοποίηση και Περιβάλλον", που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, επιχειρεί να βαθύνει τη συζήτηση που έχει ανοίξει ανάμεσα σε όλο τον κόσμο που παλεύει για να σταματήσει την καταστροφή του περιβάλλοντος. Ο συγγραφέας, είναι δημοσιογράφος στην εφημερίδα Socialist Worker του Λονδίνου. Είναι μαχόμενος σοσιαλιστής, άριστα ενημερωμένος για τα προβλήματα και για τις κινητοποιήσεις. Έτσι καταφέρνει να απαντά σε μια σειρά κρίσιμα ερωτηματικά: πόσο μεγάλη είναι η περιβαλλοντική απειλή, ποιοι είναι υπεύθυνοι, πώς μπορούμε να την σταματήσουμε, ποια είναι η εναλλακτική λύση.

Ο ΜακΓκαρ εστιάζει σε δυο κυρίως ζητήματα, την παγκόσμια αύξηση της θερμοκρασίας και τους γενετικά μεταλλαγμένους οργανισμούς, για να υποστηρίξει ότι "*οι ρίζες της απειλής για το περιβάλλον, για το μέλλον του πλανήτη και τους ανθρώπους που τον κατοικούν, βρίσκονται στο ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα*".

Η παγκόσμια αύξηση της θερμοκρασίας είναι η αιτία για την αλλαγή του κλίματος και τις πλημμύρες, τις ξηρασίες και τους τυφώνες που εξοντώνουν χιλιάδες ανθρώπους. Το γεγονός ότι η μέση θερμοκρασία του πλανήτη έχει αυξηθεί τον τελευταίο αιώνα, οφείλεται στο διαβόητο 'φαινόμενο του θερμοκηπίου', που με τη σειρά του οφείλεται στην αύξηση των εκπομπών αερίων από την καύση των ορυκτών καυσίμων.

Στο βιβλίο αναλύεται διεξοδικά ο ρόλος του κυκλώματος των μεγάλων επιχειρήσεων που κερδίζουν από τη χρήση των ορυκτών καυσίμων: των πολυεθνικών του πετρέλαιου, των αυτοκινητοβιομηχανιών, της βιομηχανίας ελαστικών, των κατασκευαστικών εταιρειών. Ο εξαναγκασμός όλης της κοινωνίας, εξηγεί ο ΜακΓκαρ, στην χρήση προϊόντων που αποφέρουν κέρδη σε αυτές τις επιχειρήσεις, είναι η καρδιά του προβλήματος. Ενα από τα παραδείγματα που φέρνει είναι εντυπωσιακό:

"Το 1940, η General Motors [αυτοκίνητα], η Standard Oil [πετρέλαιο] και η Firestone [ελαστικά] εξαγόρασαν την εταιρεία ηλεκτρικών σιδηροδρόμων του Λος Αντζελες... Την ίδια χρονιά αυτή η εταιρεία άρχισε να μετατρέπει σε παλιοσίδερα ολόκληρο το ηλεκτρικό συγκοινωνιακό δίκτυο της ευρύτερης περιοχής (τραμ, ηλεκτρικό σιδηρόδρομο, τρόλεϊ). Αμέσως μετά, μια άλλη κατασκευαστική εταιρεία χρηματοδοτήθηκε από τις ίδιες επιχειρήσεις για να φτιάξει δρόμους ταχείας κυκλοφορίας μέχρι το κέντρο της πόλης. Με λίγα λόγια, ρήμαξαν εντελώς το σύστημα συγκοινωνίας του Λος Αντζελες και έφτιαξαν μια υποδομή που να ανταποκρίνεται μόνο στη χρήση του ιδιωτικού αυτοκίνητου".

Το πρόστιμο που επιβλήθηκε στον υπεύθυνο για την παραπάνω επιχείρηση μάνατζερ της General Motors ήταν ...ένα δολάριο! Το βιβλίο του ΜακΓκαρ είναι γεμάτο παραδείγματα πολιτικών, αλλά και ολόκληρων κυβερνήσεων, που λαδώνονται γενναιόδωρα με εκατομμύρια δολάρια για να προστατεύουν τα συμφέροντα του "κυκλώματος των ορυκτών καυσίμων".

Μια νέα απειλή που έχει εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια είναι η βιομηχανία των γενετικά μεταλλαγμένων οργανισμών και η επίδρασή της στην γεωργία και στην τροφική αλυσίδα. Πέντε πολυεθνικές εταιρείες - οι 'γονιδιακοί γίγαντες" όπως αποκαλούνται - ελέγχουν κυριολεκτικά το 100% των γενετικά μεταλλαγμένων σπόρων, τα δύο τρίτα της παγκόσμιας αγοράς ζιζανιοκτόνων και πάνω από το ένα τέταρτο της αγοράς των μη-γενετικά μεταλλαγμένων σπόρων. "*Στόχος τους*", γράφει ο ΜακΓκαρ, "*είναι να διευρύνουν την εξάρτηση της παγκόσμιας αγροτικής παραγωγής από τους μεταλλαγμένους σπόρους και τα χημικά που σχετίζονται με αυτούς... Πατεντάροντας τα προϊόντα τους, εγκλωβίζουν την βασικότερη ανθρώπινη ανάγκη για τροφή, σ' ένα παγκόσμιο πλαίσιο που αντλεί κέρδη για τα ταμεία τους*".

Χρησιμοποιώντας στοιχεία από τις σύγχρονες επιστημονικές έρευνες, αλλά και από την ιστορία, το βιβλίο αποδεικνύει πόσο ψεύτικη είναι η προπαγάνδα πως δήθεν η βιομηχανία μεταλλαγμένων θα δώσει λύση στο πρόβλημα της πείνας. Τα μεταλλαγμένα, όχι μόνο δεν είναι ασφαλή, αλλά αντίθετα εγκυμονούν τεράστιους κινδύνους για τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

"*Οι άνθρωποι πάντα άλλαζαν τη γενετική σύνθεση των φυτών και των ζώων*", γράφει ο Μακ-

Γκαρ. *"Αλλά αυτές οι τροποποιήσεις γίνονταν σε μικρή κλίμακα και με αργούς ρυθμούς, ώστε να υπάρχει χρόνος να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν οι όποιοι πιθανοί κίνδυνοι... Στον σημερινό παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό, όμως, χρησιμοποιώντας τη γενετική μηχανική οι επιχειρήσεις κυνηγώντας γρήγορα κέρδη επιβάλλουν με ραγδαίο ρυθμό τις μεταλλαγμένες καλλιέργειες, έτσι ώστε όταν φανερωθούν οι κίνδυνοι να είναι πολύ αργά για να τους αντιμετωπίσουμε".*

Ενα παράδειγμα που προκαλεί φρίκη είναι η τεχνολογία της Μονσάντο με τον χαρακτηριστικό τίτλο "Εξολοθρευτής": η γενετική τροποποίηση σπόρων έτσι ώστε τα φυτά που παράγουν να είναι ανίκανα να βγάλουν γόνιμο σπόρο. Οι εταιρείες αναγκάζουν τους αγρότες να αγοράσουν σπόρους που δήθεν είναι ανθεκτικοί στα ζιζάνια, αλλά είναι στείροι. Ετσι οι αγρότες είναι υποχρεωμένοι να ξαναγοράσουν την επόμενη χρονιά καινούργιους σπόρους από την Μονσάντο, αλλά και καινούργια ζιζανιοκτόνα!

Ο ΜακΓκαρ επιμένει ότι η σύγκρουση με την τεχνολογία των γενετικά μεταλλαγμένων δεν σημαίνει ότι πρέπει ν' απορρίψουμε την δυνατότητα της επιστήμης να ανοίξει νέους δρόμους για τις αγροτικές καλλιέργειες. *"Χρειάζεται να κρατήσουμε ό,τι είναι ορθολογικό από τις γεωργικές πρακτικές που αναπτύχθηκαν στη βάση χιλιάδων χρόνων εμπειρίας των αγροτών, να το διαχωρίσουμε από τις μυστικιστικές αντιλήψεις και να το ενώσουμε με τη γνήσια εφαρμογή της σύγχρονης επιστήμης, με στόχο να φτιάξουμε μια γεωργία διατηρήσιμη για τις επόμενες γενιές".*

Τα τελευταία κεφάλαια του βιβλίου εξηγούν για ποιο λόγο οι άρχουσες τάξεις πάντα *"προτιμούσαν να καταστρέψουν το ίδιο το σύστημά τους, παρά να παραδώσουν τη θέση, την εξουσία και τα προνόμιά τους"*. Η διαφορά με τις προηγούμενες ταξικές κοινωνίες είναι ότι *"στον σημερινό παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό η απειλή της περιβαλλοντικής καταστροφής έχει γίνει επίσης παγκόσμια"*.

"Η απάντηση σε αυτή την τρομερή απειλή", καταλήγει ο συγγραφέας, *"είναι να δυναμώσουμε την έμπνευση και το μήνυμα των εξεγέρσεων ενάντια στον καπιταλισμό που ξεσπούν ξανά τα τελευταία χρόνια... Ομως, το μέλλον της κοινωνίας και του περιβάλλοντος εξαρτάται από το αν η παγκόσμια εργατική τάξη, θα μπορέσει να αποσπάσει τον έλεγχο της κοινωνίας και της παραγωγής από την μειοψηφία που τον έχει σήμερα. Αν το πετύχουμε, θα έχουμε την ευκαιρία να ξαναοργανώσουμε την παραγωγή, χρησιμοποιώντας τους καρπούς της επιστημονικής γνώσης και έτσι να χτίσουμε ένα καινούργιο κόσμο που την ομορφιά του θα μπορούμε να την απολαύσουμε σήμερα και να την διασφαλίσουμε για τις επόμενες γενιές".*

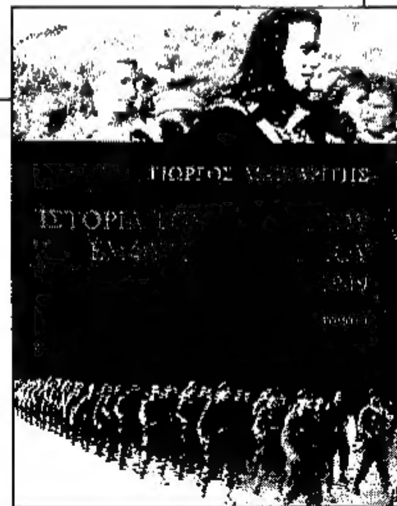
Το βιβλίο "Παγκοσμιοποίηση και Περιβάλλον" είναι γραμμένο με πολύ απλό τρόπο, χωρίς να χάνει ίχνος από την επιστημονική επάρκειά του. Οι πολυάριθμες σημειώσεις στις τελευταίες σελίδες - πολλές από αυτές με αναφορά σε ιστοσελίδες του ίντερνετ - είναι πολύ βοηθητικές για όσους θέλουν να μελετήσουν περισσότερο το αντικείμενο. Αλλά, εξίσου σημαντική είναι η εναλλακτική λύση που προβάλλει ο συγγραφέας:

"Θα υποστηρίξω ότι η σοσιαλιστική προοπτική είναι το κλειδί για εκείνη την πολιτική και εκείνους τους αγώνες που μπορούν να δώσουν διέξοδο από την κρίση. Με λίγα λόγια ότι το πιο αποτελεσματικό πράσινο είναι κόκκινο".

Κώστας Πίττας

Η κορύφωση της κοινωνικής σύγκρουσης

ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ
"ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ 1946-1949"
(Α' ΤΟΜΟΣ) - ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΒΙΒΛΙΟΡΑΜΑ" ΣΕΛ. 634 ΤΙΜΗ 8.750 ΔΡΧ.

Αυτό που έλειπε από την βιβλιογραφία της Αντίστασης και του Εμφυλίου ήταν μια προσπάθεια για να αναλυθεί η δεκαετία του '40 στην ολότητά της. Ο Γ. Μαργαρίτης κάνει ακριβώς αυτό. Προσπαθεί να εξηγήσει δηλαδή ποιες κοινωνικές διεργασίες και μέσα από ποιες διαδρομές οδήγησαν στην "μεγαλύτερη πολεμική αιματοχυσία που γνώρισε η χώρα από την ανεξαρτησία της το 1830 μέχρι σήμερα".

Είναι μια καλοδεχούμενη προσπάθεια, ιδιαίτερα την στιγμή που οι επικρατούσες απόψεις αντιμετωπίζουν τον εμφύλιο -και όσα προηγήθηκαν- είτε σαν αποτέλεσμο συνωμοσιών σε ξένα κέντρα είτε στην στάση και στις αποφάσεις ανθρώπων σε θέσεις κλειδιά ιδιαίτερα στο στρατόπεδο της Αριστεράς. Ο συγγραφέας από τις πρώτες σελίδες του βιβλίου, όταν παρουσιάζει τον "πρώτο εμφύλιο" τις συγκρούσεις ανάμεσα στον ΕΛΑΣ και στον ΕΔΕΣ-ΕΚΚΑ το 1943-44, δηλώνει ότι δεν πρέπει να αναζητούμε την αιτία σε "αστυνομικές συνωμοσίες" αλλά σε βαθύτερες κοινωνικές διεργασίες, που οδήγησαν την κοινωνία να χωριστεί σε δυο στρατόπεδα, η πορεία των οποίων προς την ένοπλη σύγκρουση ήταν προδιαγεγραμμένη. Ο εμφύλιος πόλεμος δεν ήταν ένα "ατύχημα" αλλά η κορύφωση μιας τεράστιας κοινωνικής σύγκρουσης.

Ποια ήταν αυτά τα δυο στρατόπεδα που συγκρούστηκαν μέχρι θανάτου; Από τη μια το "στρατόπεδο των ισχυρών", του "κράτους των Αθηνών" και από την άλλη η Αντίσταση, το ΕΑΜ και τα κοινωνικά στρώματα της υπαίθρου και της πόλης που έκφραζε. Για τον Γ.Μ η σύγκρουση ανάμεσα σε αυτούς τους δυο κόσμους ήταν από την αρχή άνιση. *"Το κράτος της Αθήνας στηριγμένο στη βοήθεια από το εξωτερικό και σε άμεση σύνδεση με τις διεθνείς ισορροπίες και εξελίξεις, περιλάμβανε γεωγραφικά τις πόλεις και τις βασικές πλουτοπαραγωγικές πηγές της χώρας. Στηριζόταν επίσης στις κοινωνικές ομάδες που δημιουργήθηκαν ή αναπτύχθηκαν μέσα στο πλαίσιο αυτό αλλά και στις πιο παραδοσιακές, για τις οποίες η άνοδος των κομμουνιστών στην εξουσία αντιπροσώπευε τη μέγιστη απειλή.*

Μπροστά σ' αυτό τον ισχυρό χώρο, η Ελεύθε-

ρη Ελλάδα της Αντίστασης ήταν ουσιαστικά αποκομένη από τον διεθνή παράγοντα κυριαρχούσε γεωγραφικά στις λιγότερο παραγωγικές ζώνες της χώρας, ενώ μεγάλο τμήμα των κοινωνικών στρωμάτων που ενεργά ή δυνάμει την στήριζαν, μικροαστικά και εργατικά στρώματα, βρίσκονταν στις πόλεις κάτω από την πολιτική και οικονομική εξουσία του αντιπάλου. Η ηθική, πολιτική και κοινωνική της ακτινοβολία ήταν δυσανάλογα μεγάλη σε σχέση με το πραγματικό της υλικό υπόστρωμα. Για το λόγο αυτό και ο εναντίον της αγώνας του στρατοπέδου των ισχυρών, κράτησε τόσο πολύ και πήρε τη μορφή εμφύλιου πολέμου" (σελ.61-62).

Ο Γ.Μ. μας δίνει έναν πλούτο στοιχείων για αυτή την "προσπάθεια των ισχυρών" αλλά και την αντίσταση των "από κάτω". Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου ξεδιπλώνεται η ματωβαμένη ιστορία της επανασυγκρότησης του κρατικού μηχανισμού -στρατιωτικά πολιτικά οικονομικά και ιδεολογικά- που είχε δεχτεί συντριπτικά πλήγματα στη διάρκεια της κατοχής. Ξεδιπλώνεται ακόμα και η διαδρομή που ακολούθησε το άλλο στρατόπεδο: πως δηλαδή η συστηματική πίεση του αντίπαλου οδήγησε δεκάδες χιλιάδες διωκόμενους που περιπλανιούνταν στα βουνά να αναζητήσουν τρόπους ενεργητικής αντίστασης, να συγκροτηθούν και να προστατέψουν τους ζωτικούς τους χώρους. Η ηγεσία της Αριστεράς, του ΚΚΕ, προσαρμόστηκε σε αυτή την πίεση και όχι το αντίστροφο.

Αυτό που προσθέτει ακόμα περισσότερα θετικά στην προσπάθεια, είναι η ικανότητα του συγγραφέα να κινείται με άνεση από το συνολικό στο συγκεκριμένο, από τις επιπτώσεις του "Σχέδιου Μάρσαλ" στην δραματική ιστορία του ΔΣΕ στην Πελοπόνησο ή στο τί σήμαινε ο εμφύλιος στην περίπτωση του Παλιού Αγιονερίου, ενός μικρού χωριού κοντά στη Σίνδο της Θεσσαλονίκης.

Με όλα τα θετικά της η άποψη του συγγραφέα κινείται γύρω από μια κεντρική θέση που είναι λάθος: θεωρεί ότι η ήττα του κινήματος της Αντίστασης ήταν προδιαγραμένη. Το κέντρο βάρους του κινήματος ήταν η ύπαιθρος, (κύρια κοινωνική βάση η αγροτιά και ραχοκοκαλιά οι "επαρχιακές ελίτ") και γι' αυτό το λόγο η σύγκρουση με έναν παντοδύναμο υλικά μηχανισμό που δυναμωνε συνεχώς δεν είχε ελπίδα επιτυχίας. Είναι μια άποψη που οδηγεί τον συγγραφέα να αποδέχεται τις υποχωρήσεις σαν αναπόφευκτες: ο ΕΛΑΣ, γράφει ο Γ.Μ., δεν μπορούσε να νικήσει στον Δεκέμβρη και γι' αυτό *"η ανακωχή, η Συμφωνία της Βάρκιζας, η συνθηκολόγηση αν προτιμάτε οφειλόταν σε αντικειμενικούς λόγους και όχι σε υποκειμενικές αδυναμίες ή ανεπάρκειες"* (υποσ. σελ. 74-75).

Η πολιτική, είναι αποφασιστικός παράγοντας που κρίνει την έκβαση τιτάνιων κοινωνικών συγκρούσεων όπως ενός εμφύλιου. Χωρίς την πολιτική του Λένιν και του Τρότσκι, π.χ., δεν θα υπήρχε Οκτώβρης του 1917. Η πολιτική της ηγεσίας του ΚΚΕ ήταν αντίθετη με την επαναστατική προοπτική: ταξική συνεργασία και όχι επανάσταση. Οι ρίζες αυτής της πολιτικής βρίσκονται πίσω στη δεκαετία του '30 στην επικράτηση του σταλινισμού στο παγκόσμιο κομμουνιστικό κίνημα. Η στρατηγική των σταδίων, των "λαϊκών μετώπων" σήμαινε ότι η ηγεσία του ΚΚΕ υπέτασε τα συμφέροντα της εργατικής τάξης στις συμμαχίες με τους "προοδευτικούς" ή "πατριώτες" αστούς, ανάλογα με τις απαιτήσεις της εξωτερικής πολιτικής του Στάλιν. Η πολιτική της ταξικής συνεργασίας οδήγησε το κίνημα στην ήττα. Ομως στο βιβλίο, η πολιτική της ηγεσίας του ΚΚΕ θεωρείται σχεδόν δεδομένη, σαν μην υπήρχε καμμιά εναλλακτική λύση.

Ο λόγος γι' αυτό δεν είναι ότι ο Γ.Μ. είναι απολογητής της ηγεσίας του ΚΚΕ. Δεν είναι. Αλλά θεωρεί ότι η εργατική τάξη, "η πόλη", δεν μπορούσε -και δεν ήθελε- να παίξει κανένα πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτή την σύγκρουση. *"Ο πρώτος κοινωνικός χώρος της Αριστεράς, εκείνος των πόλεων, δεν απέβλεπε στον Εμφύλιο. ...υπήρξε καθολική άρνηση των κομμουνιστών και των αριστερών να βγουν στο βουνό. Ο λόγος ήταν οι προσανατολισμοί αυτού του κινήματος, η διάρθρωσή του γύρω από την κυρίαρχη οικονομική λειτουργία στα αστικά κέντρα, την υποδοχή, διανομή και διαχείριση της βοήθειας από το εξωτερικό. Στο ζήτημα αυτό ο Εμφύλιος σε τίποτα δεν μπορούσε να βοηθήσει."* (σελ. 211)

Ποιά "καθολική άρνηση"; Μόλις το καλοκαίρι-φθινόπωρο του 1947 η ηγεσία του ΚΚΕ αποφάσισε ότι το κέντρο βάρους είναι ο ένοπλος αγώνας, και πάλι, στην Αθήνα ακόμα και τον Οκτώβρη της ίδιας χρονιάς οργανώνονταν κινητοποιήσεις με σύνθημα "να μπει το ΕΑΜ στην κυβέρνηση". Αλλά το ζήτημα δεν είναι μόνο αυτό. Η εργατική τάξη -ιδιαίτερα στην Αθήνα- είχε κατακτήσει τον ηγεμονικό ρόλο στο κίνημα της Αντίστασης μέσα από σκληρές μάχες στη διάρκεια της Κατοχής. Αυτές τις μάχες -οικονομικές και πολιτικές- τις έδωσε με τα "κλασσικά" όπλα του εργατικού κινήματος: με την συλλογική δράση στο χώρο δουλειάς, στις γειτονιές, με απεργίες διαδηλώσεις. Ετσι στις παραμονές της απελευθέρωσης είχαν δημιουργηθεί συνθήκες "διπλής εξουσίας". Αργότερα, μετά την στρατιωτική ήττα του Δεκέμβρη, ενώ η Αριστερά έβλεπε το ζωτικό της χώρο στην ύπαιθρο να περιορίζεται ασφυκτικά -ουσιαστικά στους καταδιωκόμενους που αναζητούσαν καταφύγιο στα βουνά- στις πόλεις μπορούσε να κερδίζει συντριπτικές πλειοψηφίες στα συνδικάτα παρά την λυσσασμένη αντίδραση όλων των μηχανισμών του αστικού κράτους. Ενα τέτοιο πολύμορφο μαζικό κίνημα έχει την δική του δυναμική, τους δικούς του "νόμους κίνησης" πέρα από τα οππορτουνιστικά ζιγκ-ζαγκ μιας ηγεσίας που ήθελε να το βγάζει στο προσκήνιο σαν "μέσο πίεσης" και μετά να το οδηγεί προς τα πίσω. Αυτή η δυναμική μπορούσε να στηρίξει μια εναλλακτική επαναστατική πολιτική. Αλλά αυτό δεν δοκιμάστηκε ποτέ από την ηγεσία του ΚΚΕ.

Η "επίσημη" ιστορία της Αριστεράς, παρά τους όρκους πίστης στις "αστείρευτες δυνάμεις του λαού μας" αντιμετωπίζει τους "από κάτω" σαν κομπάρσους στο δράμα που πρωταγωνιστούν καλές ή κακές ηγεσίες. Ο Γ.Μ. πολύ σωστά απορίπτει αυτή την οπτική. Αλλά αυτό δεν αρκεί. Η κοινωνία που γνώρισε μια τόσο μεγάλη κρίση στη δεκαετία του '40 δεν έπεσε από τον ουρανό, δεν ήταν ένα "αγραφο χαρτί" που το στροβίλισαν οι άνεμοι του πολέμου και της ξένης επέμβασης. Είχε διαμορφωμένα ταξικά στρατόπεδα, είχε βγει από την παγκόσμια κρίση της δεκαετίας του '30 με τη φρίκη του φασισμού και την ελπίδα της επανάστασης που την συνόδευσε. Η εργατική τάξη είχε πίσω της τις μεγάλες μάχες της δεκαετίας του '20, τις εμπειρίες της δεκαετίας του '30, τους αγώνες που κέρδισαν ολόκληρα τμήματά της από την επιρροή των αστικών κομμάτων στις ιδέες της Αριστεράς. Είχε πίσω της την εξέγερση, το Μάη του '36 στην Θεσσαλονίκη, με δυο λόγια συλλογικές μνήμες και εμπειρίες. Ολα αυτά συνδυάστηκαν με τις σκληρές εμπειρίες του πολέμου και της Κατοχής για να γεννήσουν αυτό το κίνημα που δεν μπορούσε να συνυπάρξει ειρηνικά με τον "παλιό κόσμο".

Ο Γ.Μ. προσφέρει ένα πολύτιμο έργο, που ανοίγει την συζήτηση ακριβώς για αυτά τα ζητήματα, που συζητάει μια καινούργια γενιά αγωνιστών για να χαράξει τον προσανατολισμό της δρόσης σήμερα. Αναντικατάστατη βοήθεια σε αυτές τις αναζητήσεις είναι οι ιδέες και οι αναλύσεις του Π. Πουλιόπουλου του μαρξιστή επαναστάτη που μας έχει αφήσει την καλύτερη ανάλυση της ελληνικής κοινωνίας του Μεσοπολέμου και έδωσε τη μάχη μέχρι τέλους ενάντια στην καταστροφική πολιτική του σταλινισμού.

Λέανδρος Μπόλαρης

«Ανθρωπιστικός» ιμπεριαλισμός

ΝΟΑΜ ΤΣΟΜΣΚΙ
«Ο ΝΕΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ»
ΣΕΛΙΔΕΣ 311, ΕΚΔΟΣΕΙΣ SCRIPTA, 4800 ΔΡΧ

Πριν δύο χρόνια περίπου, στις 24 Μάρτη του 1999, ξεκινούσαν οι νατοικοί βομβαρδισμοί εναντίον της Σερβίας και του Κοσσυφοπεδίου. Επί εβδομήντα επτά ημέρες το ΝΑΤΟ κτυπούσε από αέρος στρατιωτικούς στόχους, εργοστάσια, και άμαχο πληθυσμό αδιακρίτως με πρόσχημα την υπεράσπιση του αλβανικού πληθυσμού του Κοσσυφοπεδίου.

Η αφορμή δόθηκε με την σφαγή 45 Αλβανών στην περιοχή του Ρατζάκ από τις δυνάμεις καταστολής του Μιλόσεβιτς. Ο Κλίντον και η Ολμπράιτ διακήρυξαν σε όλους τους τόνους ότι σκοπός τους ήταν να θέσουν τέρμα στις "βάρβαρες εθνικές εκκαθαρίσεις", ενώ ο Μπλερ συμπλήρωνε ότι ήταν ένας πόλεμος "για τις αξίες, εναντίον της βάναυσης καταπίεσης ολόκληρων εθνικών ομάδων από δικτάτορες".

Ο Τσόμσκι πρώτ' απ' όλα αποδεικνύει πόσο υποκριτές και επιλεκτικοί ήταν ο Κλίντον και οι σύμμαχοί του. Υποκριτές, επειδή το "ενδιαφέρον" τους για τον αλβανικό πληθυσμό ήταν εξαιρετικά όψιμο: Λίγους μόνο μήνες πριν τους βομβαρδισμούς θεωρούσαν τον "Ου-Τσε-Κα" "συμμορία τρομοκρατών", ενώ σε όλη την δεκαετία των ' 90 "άναβαν το πράσινο φως" στην πολιτική καταπίεσης του Μιλόσεβιτς με το να αγνοούν ή και να εξευτελίζουν ακόμα τις πολιτικές αντιπροσωπείες των Αλβανών Κοσοβάρων στα διεθνή συνέδρια για τις βαλκανικές κρίσεις.

Αλλά και άκρως επιλεκτικοί, επειδή την ίδια περίοδο που ξεκινούσαν τους βομβαρδισμούς της Σερβίας συνέβαιναν γενοκτονίες και εθνικές εκκαθαρίσεις, σε πολλά σημεία του πλανήτη, για τις οποίες οι Η.Π.Α. και οι σύμμαχοί τους έδειξαν μεγάλη αδιαφορία. Ο κατάλογος των περιπτώσεων που μας θυμίζει ο Τσόμσκι είναι πολύ χρήσιμος, όσο και ατελείωτος.

Ο Τσόμσκι απαντά στο επιχείρημα των "ανθρωπιστικών προθέσεων" μόνο και μόνο για να περάσει στις πραγματικές αιτίες αυτού του πολέμου, που δεν ήταν άλλες από τους στρατηγικούς στόχους και τις ιμπεριαλιστικές βλέψεις του ΝΑΤΟ στα Βαλκάνια. Αξίζει να θυμηθούμε ότι, λίγο πριν την έναρξη των βομβαρδισμών, το ΝΑΤΟ είχε ενσωματώσει την Πολωνία, την Τσεχία, και την Ουγγαρία. Μεταξύ της Ελλάδας, που είναι μέλος του ΝΑΤΟ, και της Ουγγαρίας, τα Βαλκάνια είναι το "κενό" στο χάρτη της "Ατλαντικής Συμμαχίας". Η επίδειξη στρατιωτικής δύναμης και η εξασφάλιση των συμφερόντων της λεγόμενης "Νέας Τάξης"στην περιοχή πηγαίνει χέρι-χέρι με το άνοιγμα νέων αγορών, ή με τις οδούς των αγωγών του πετρελαίου του Καυκάσου.

Γι' αυτό και βιάζονταν οι ηγέτες του ΝΑΤΟ να υλοποιήσουν τα πολεμικά τους σχέδια. Το ότι απλώς αναζητούσαν μια δικαιολογία φαίνεται καθαρά και από το τελεσίγραφο του Ραμπουγέ, που απέστειλαν στον Μιλόσεβιτς. Στην πραγματικότητα απαιτούσαν να καταλυθεί κάθε μορφή κρατικής εξουσίας της Σερβίας στην σερβική επικράτεια!! Ποια χώρα θ' αποδεχόταν τους όρους του Ραμπουγέ, όρους που ούτε μια αποικιακή δύναμη του 19ου αιώνα δεν θα μπορούσε να υπαγορεύσει;

Το αποτέλεσμα σε παγκόσμιο επίπεδο μετά την επιδρομή ήταν ένας κόσμος ακόμα πιο ασταθής: Ο Τσόμσκι μας θυμίζει την δυσαρέσκεια της Ρωσίας, της Ινδίας, και της Κίνας από τους χειρισμούς και τους στόχους των δυτικών ηγετών, αλλά και το γεγονός ότι πολλά κράτη που νιώθουν ότι μπορεί να' χουν την τύχη της Σερβίας, έχουν αρχίσει να ενδιαφέρονται για τις αγορές πυρηνικών.

Ωστόσο βεβαίως το αντίπαλο δέος στους νατοικούς ηγέτες δεν είναι ο πυρηνικός εξοπλισμός των επίδοξων Μιλόσεβιτς. Ο Τσόμσκι ασφαλώς θα είχε αφιερώσει το τελευταίο του κεφάλαιο στην επανάσταση του Οκτώβρη του 2000 εναντίον του Μιλόσεβιτς. Το βιβλίο του όμως εκδόθηκε πολύ πριν αυτήν την εξέλιξη, και λίγο πριν από έναν άλλον πολύ σημαντικό σταθμό της αντίστασης στα γεράκια της παγκοσμιοποίησης, τις διαδηλώσεις στο Σιάτλ, διαδηλώσεις για τις οποίες είναι γνωστό ότι ο Τσόμσκι είχε δουλέψει με κάθε τρόπο.

Το γενικό συμπέρασμα το βιβλίου είναι πολύτιμο. Το μέλλον που μας επιφυλάσσουν οι καπιταλιστές είναι η φρίκη των πολέμων, των εθνικών εκκαθαρίσεων, της γενικευμένης φτώχιας σε όλα τα μήκη και όλα τα πλάτη της γης, και με μοναδικό γνώμονα τα κέρδη τους. Ο Τσόμσκι, στην αρχή του βιβλίου του, λέει χαρακτηριστικά ότι " *δεν χρειάζεται ούτε πολλή φαντασία ούτε πολλή γνώση, για να υλοποιηθούν οι ενέργειες που απαιτούνται προκειμένου ν' ανακουφιστούν όλοι οι άνθρωποι που αυτή τη στιγμή υποφέρουν*". "Οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη" είναι το σύνθημα που κυριάρχησε όχι μόνο στο Σιάτλ, αλλά σε μια μακριά σειρά από διαδηλώσεις του αντικαπιταλιστικού κινήματος σ' όλο τον πλανήτη. Είναι η δύναμη που θα αποβεί καταλυτική για την υλοποίηση ακριβώς των "απαιτούμενων ενεργειών", στις οποίες αναφέρεται ο Τσόμσκι, και στις οποίες έχει να στηριχθεί η συντριπτική πλειοψηφία στον πλανήτη.

Αποστόλης Λυκούργος

ΣΩΜΑΤΟΣ
ΟΧΙ
ΝΑΙ